

Onderwerp Concept-Kadernota Leids Sportbeleid 2006-2010, 'Startschot'

BESLUITEN

1. De concept-kadernota Leids Sportbeleid 2006-2010, 'Startschot', vast te stellen voor inspraak en daarmee in te stemmen met de volgende uitgangspunten:

a. De centrale doelstelling in het Leids sportbeleid is 'het stimuleren van en adequate voorwaarden bieden voor een zo groot mogelijke sportdeelname in Leiden'. Deze doelstelling wordt gerealiseerd via vier beleidslijnen:

I. Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen.

II. Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen.

III. Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten.

IV. Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren.

Deze beleidslijnen worden volgens het actieprogramma in de nota voor de jaren 2006-2010 uitgevoerd, in een fasering die afhankelijk is van het financiële kader (zie besluit 2).

b. Bij ruimtelijke planvorming worden ruimtelijke normen voor het sportvoorzieningsniveau betrokken, waarbij de inzet is de beschikbaarheid van de sportvoorzieningen te koppelen aan omvang en groei van de bevolking en de huidige goede spreiding over de stad.

c. Verbetering van het sportvoorzieningsniveau op de volgende punten, met de constatering dat binnen het bestaande budgettaire kader hiervoor geen ruimte is:

- Een kunstgrasveld en verbeterde kleedaccommodatie op Morskwartier 2 te realiseren.
- Binnen de beschikbare sportvoorzieningen ruimte te vinden voor herhuisvesting van honkbalvereniging Biënto en rugbyvereniging LSRG.
- De beschikbare tennisvelden intensiever te gebruiken en de mogelijkheid te onderzoeken voor aanleg van 2 extra tennisbanen in het Archeopark in Roomburg.
- De mogelijkheid te onderzoeken voor aanleg van 2 extra hockeyvelden in het Archeopark in Roomburg.
- In het Investeringsprogramma voor Onderwijshuisvesting de mogelijkheden te onderzoeken van uitbreiding van het aantal gymzalen en mogelijk gebruik door sportverenigingen.

d. Ondersteuning van topsport te richten op de volgende punten: individuele begeleiding van (aankomende) topsporters, talentontwikkeling en verenigingsondersteuning ten behoeve van de begeleiding van talenten.

e. De beoogde maatschappelijke effecten van het Leidse sportbeleid in de programmabegroting 2007 worden als volgt aangepast:

- Verhoging van de sportdeelname van jongeren eens per week van 77% in 2004 naar 79% in 2008 (te meten via de Jeugdmonitor)
- Verhoging van de sportdeelname van volwassenen eens per week van 57% in 2004 naar 60% in 2010 (te meten via de Leefbaarheidsmonitor)
- Verhoging van het intensief bewegen door 55-plussers volgens de gezondheidsnorm van 48% in 2003 naar 50% in 2009 (te meten via de Ouderenpeiling Stadsenquête)
- Verhoging van het rapportcijfer voor de kwaliteit van de sportvoorzieningen van 7,3 naar 7,4 voor wat betreft hoeveelheid en van 7 naar 7,2 wat betreft kwaliteit gebouwen in 2010, vergeleken met 2005 (te meten via de stadsenquête)

2. Vast te stellen dat binnen het bestaande budget volledige uitvoering van de in de concept-kadernota 'Startschot' genoemde maatregelen –als onder meer bedoeld onder 1.c- niet mogelijk is. Indien en voor zover de gemeentelijke uitgaven –bijvoorbeeld op de voet van het door de raad aangegeven kader nummer 44: verwerven subsidies- voor sport en bewegen worden verhoogd, zal worden uitgegaan van de volgende prioriteitsvolgorde:

- ◆ verbetering onderhoud sportvoorzieningen
- ◆ verbetering sportvoorzieningsniveau en faciliteren recreatief medegebruik
- ◆ stimulering topsport

3. De inspraaktermijn te bepalen op vier weken, ingaande op 14 november en eindigend op 12 december 2005.
4. De concept-kadernota voor advies te zenden naar de Leidse Sport Federatie, de Adviesraad Ouderenbeleid en de Adviesraad Gehandicaptenbeleid.
5. Deze besluiten ter kennis te brengen van de Raad.

Samenvatting

In de concept-kadernota Leids Sportbeleid 2006-2010, 'Startschot', worden een visie en doelstellingen voor het Leidse sportbeleid voor de komende jaren geformuleerd. De concept-nota is tot stand gekomen na een intensief voorbereidingstraject, waarin met veel betrokken partijen in de stad is gesproken. Via gesprekken met adviesraden, sportverenigingen, discussies tijdens de Sportconferentie van 6 september 2005 en het kaderstellende traject van de raadscommissie Onderwijs en Cultuur en onderzoeksgegevens is een beeld geschetst van de belangrijkste sterke punten en problemen in de Leidse sport. Daarnaast is teruggekeken op de resultaten van het gevoerde sportbeleid en de belangrijkste trends en ontwikkelingen. Deze analyse leidt tot voorstellen voor het toekomstig beleid. Voorgesteld wordt, de sportdeelname te stimuleren via vier beleidslijnen:

- Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen.
- Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen.
- Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten.
- Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren.

Om dit mogelijk te maken, worden sportstimuleringsactiviteiten voor alle Leidenaren en specifiek voor de doelgroepen jeugd, ouderen en gehandicapten voorgesteld. Daarnaast worden voorstellen gedaan voor uitbreiding van het aantal sportvoorzieningen, met name voor tennis en hockey. Geconstateerd wordt, dat het budget voor groot onderhoud onvoldoende is om de sportvoorzieningen op het gewenste niveau te onderhouden.

In de concept-nota is een concreet actieprogramma opgenomen, waarin staat wie wanneer welke actie uitvoert en wat dit kost. Het grootste deel van dit actieprogramma kan binnen het beschikbare sportbudget worden uitgevoerd. Ook is aangegeven welke acties niet binnen dit budget kunnen worden uitgevoerd en dus extra middelen vereisen.

De concept-nota wordt aangeboden voor inspraak. Daarnaast wordt advies gevraagd aan de adviesraden Leidse Sport Federatie, Adviesraad voor Ouderenbeleid en Adviesraad voor Gehandicaptenbeleid.

RAADSAANBIEDINGSFORMULIER

Onderwijs en Cultuur	REG.NR: 051225A
Voorstel van : L. Totté	B&W
Telefoon : 5225	Portefeuillehouder(s : R. Hessing)
Email : l.totte@leiden.nl	Datum B&W : 8 november 2005
Titel:	
Concept-kadernota Leids sportbeleid 2006-2010, 'Startschot'	
Voorstel:	
<p>6. Kennis te nemen van het besluit dat de concept-kadernota Leids Sportbeleid 2006-2010, 'Startschot', door het College van Burgemeester en Wethouders is vastgesteld voor inspraak, met de volgende uitgangspunten:</p> <p>a) De centrale doelstelling in het Leids sportbeleid is 'het stimuleren van en adequate voorwaarden bieden voor een zo groot mogelijke sportdeelname in Leiden'. Deze doelstelling wordt gerealiseerd via vier beleidslijnen:</p> <p>V. Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen.</p> <p>VI. Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen.</p> <p>VII. Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten.</p> <p>VIII. Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren.</p> <p>Deze beleidslijnen worden volgens het actieprogramma in de nota voor de jaren 2006-2010 uitgevoerd, in een fasering die afhankelijk is van het financiële kader (zie besluit 2).</p> <p>b) Bij ruimtelijke planvorming worden ruimtelijke normen voor het sportvoorzieningenniveau betrokken, waarbij de inzet is de beschikbaarheid van de sportvoorzieningen te koppelen aan omvang en groei van de bevolking en de huidige goede spreiding over de stad.</p> <p>c) Onder voorbehoud van beschikbaarheid van de benodigde middelen wordt het sportvoorzieningenniveau verbeterd door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een kunstgrasveld en verbeterde kleedaccommodatie op Morskwartier 2 te realiseren. • Binnen de beschikbare sportvoorzieningen ruimte te vinden voor herhuisvesting van honkbalvereniging Biënto en rugbyvereniging LSRG. • De beschikbare tennisvelden intensiever te gebruiken en de mogelijkheid te onderzoeken voor aanleg van 2 extra tennisbanen in het Archeopark in Roomburg. • De mogelijkheid te onderzoeken voor aanleg van 2 extra hockeyvelden in het Archeopark in Roomburg. • In het Investeringsprogramma voor Onderwijshuisvesting de mogelijkheden te onderzoeken van uitbreiding van het aantal gymzalen en mogelijk gebruik door sportverenigingen. <p>d) Ondersteuning van topsport te richten op de volgende punten: individuele begeleiding van (aankomende) topsporters, talentontwikkeling en verenigingsondersteuning ten behoeve van de begeleiding van talenten.</p> <p>e) De beoogde maatschappelijke effecten van het Leidse sportbeleid in de programmabegroting 2007 als volgt aan te passen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verhoging van de sportdeelname van jongeren eens per week van 77% in 2004 naar 79% in 2008 (te meten via de Jeugdmonitor) • Verhoging van de sportdeelname van volwassenen eens per week van 57% in 2004 naar 60% in 2010 (te meten via de Leefbaarheidsmonitor) • Verhoging van het intensief bewegen door 55-plussers volgens de gezondheidsnorm van 48% in 2003 naar 50% in 2009 (te meten via de Ouderenpeiling Stadsenquête) • Verhoging van het rapportcijfer voor de kwaliteit van de sportvoorzieningen van 7,3 naar 7,4 voor wat betreft hoeveelheid en van 7 naar 7,2 wat betreft kwaliteit gebouwen in 2010, vergeleken met 2005 (te meten via de stadsenquête) <p>7. Kennis te nemen van de vaststelling van het College van Burgemeester en Wethouders dat binnen het bestaande budget volledige uitvoering van de in de concept-kadernota 'Startschot' genoemde maatregelen –als onder meer bedoeld onder 1.c- niet mogelijk is. Indien en voor zover de gemeentelijke uitgaven – bijvoorbeeld op de voet van het door de raad aangegeven kader nummer 44: verwerven subsidies- voor sport en bewegen worden verhoogd, zal worden uitgegaan van de volgende prioriteitsvolgorde:</p>	

- ◆ verbetering onderhoud sportvoorzieningen
 - ◆ verbetering sportvoorzieningenniveau
 - ◆ stimulering topsport
8. Kennis te nemen van het besluit dat de concept-kadernota Leids Sportbeleid 2006-2010, 'Startschot', door het College van Burgemeester en Wethouders voor advies is gezonden naar de adviesraden Leidse Sport Federatie, Adviesraad Ouderenbeleid en Adviesraad Gehandicaptenbeleid.

Korte inhoud document:

Aan de raadscommissie Onderwijs en Cultuur is toegezegd dat zij dit jaar een sportnota toegezonden krijgt. In maart 2005 heeft ons College en vervolgens de raadscommissie ingestemd met een startnotitie, waarin de globale inhoud, planning en aanpak van het schrijven van de sportnota is geformuleerd. Volgens deze planning en werkwijze is de nota uitgewerkt. Op 16 juni jl. heeft de raadscommissie OC alsnog besloten een eigen kaderstellend traject te willen volgen, teneinde ons College kaderstellende uitspraken mee te geven voor de sportnota. Dit heeft geresulteerd in 49 kaderstellende uitspraken, die op 9 september jl. werden toegezonden aan ons College. In een apart document treft u deze kaders aan, met daarbij in vet aangegeven of en zo ja hoe deze kaders in de nota zijn verwerkt.

De sportnota bevat een visie op het gemeentelijk sportbeleid, uitgewerkt in vier speerpunten en vertaald in een concreet actieprogramma. Aangegeven is wat met het bestaande budget wel en niet kan worden uitgevoerd. In de nota zijn meetbare doelen opgenomen, vertaald in effect- en prestatieindicatoren voor het programma Sport, Cultuur en Recreatie voor de programmabegroting van 2007 en verder. De nota is de inspraak ingegaan. Tegelijk is een formele adviesaanvraag verzonden naar drie adviesraden: de Leidse Sportfederatie, de Adviesraad Ouderenbeleid en de Adviesraad Gehandicaptenbeleid. Met deze adviesraden is tijdens het voorbereidingstraject meermalen overlegd.

Soort onderwerp: (I/M/B)	informatief			
Deadline behandeling raad				
Financiële consequenties				
Commissie: (naam commissie)	d.d. (datum commissie)	Gemeenteraad	d.d. (datum raad)	
Griffie: par.	d.d.	Naam:	Tst 516	Emailadres:

De Gemeenteraad

Bezoekadres: Schuttersveld 9
Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 071-5165200
Telefax 071-5165399
Email sleutel@leiden.nl

Contactpersoon
Lia Totté

Doorkiesnummer
5225

Ons kenmerk

Onderwerp
Inspraaktermijn Sportnota

Datum
11 november 2005

Geachte leden van de Raad,

Hierbij ontvangt u de Concept-Kadernota Leids Sportbeleid 2006-2010, 'Startschot', die wij op 8 november 2005 hebben vastgesteld voor inspraak.

Aan de Raad is toegezegd nog dit jaar een besluit te nemen over een sportnota.

Om deze afspraak te kunnen nakomen en de planning te realiseren, hebben wij de inspraaktermijn op grond van artikel 5 van de inspraakverordening, bepaald op vier weken ingaande 14 november 2005 en eindigend op 12 december 2005.

De totstandkoming van deze nota heeft meer tijd in beslag genomen dan we aanvankelijk inschatte. Indien wij nu de normale termijn van zes weken zouden hanteren zou de afspraak met uw raad niet kunnen worden gerealiseerd.

Bij het besluit om een inspraaktermijn van vier weken te hanteren hebben wij meegenomen dat de Leidse Sportfederatie en de aangesloten organisaties reeds bij de verschillende conferenties, onder andere op uitnodiging van de raadscommissie Onderwijs en Cultuur, betrokken zijn geweest en daardoor bij de totstandkoming van deze concept-kadernota.

Hoogachtend,

College van Burgemeester en Wethouders,

De secretaris,
P.I.M. van den Wijngaart

De burgemeester,
H. J.J. Lenferink

STARTSCHOT

Concept-kadernota Leids Sportbeleid
2006-2010

Vastgesteld voor inspraak op 8 november 2005

Inhoudsopgave

	Pagina:
Leeswijzer	2
Samenvatting	2
1. Inleiding	5
2. Sport in Leiden: de tussenstand	6
2.1. De belangrijkste spelers op het veld	6
2.2. Hoeveel wordt er gesport in Leiden?	7
2.3. Aanbod en gebruik van Leidse sportvoorzieningen	12
2.3.1. Het aanbod in Leiden en de regio	12
2.3.2. Een landelijke vergelijking	16
2.3.3. Oordeel over hoeveelheid en kwaliteit sportvoorzieningen	17
2.4. Conclusies: sterke en zwakke punten	18
3. Terugblik op het Leidse sportbeleid	20
3.1. Terugblik op het sportstimuleringsbeleid	20
3.2. Terugblik op de sportondersteuning	23
3.3. Terugblik op het beleid ten aanzien van sportvoorzieningen en –accommodaties	23
3.4. Terugblik op het subsidie- en tarievenbeleid	25
4. Trends en ontwikkelingen	27
4.1. Trends in sportdeelname	27
4.2. Ontwikkelingen bij sportverenigingen	28
4.3. Ontwikkelingen in landelijk, provinciaal en regionaal sportbeleid	28
4.4. Ontwikkelingen in het gemeentelijk beleid	30
4.5. Trends in het gebruik en exploitatie van sportaccommodaties	32
5. Visie en doelstellingen in het Leidse sportbeleid	34
I. Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen	35
II. Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen	42
III. Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten	46
IV. Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren	55
6. Uitvoeringsprogramma 2006-2010	59

Bijlagen:	1: Overzichtskaart sportvoorzieningen in Leiden	
	68	
	2: Totaaloverzicht Meerjarenonderhoudsplannen	
Sportbedrijf	70	
	3: Overzicht gemeentelijke sportaccommodaties	
Sportbedrijf	71	
	4: Overzicht bezetting sportvelden	
	72	
	5: Overzicht aangepaste sporten in Leiden (voor zover bekend)	
	75	
	6: Classificatie topsporters volgens Olympisch	
Steunpunt	76	
	7: Beschikbare budgetten sportbeleid	79

Leeswijzer

Na de inleiding wordt in hoofdstuk 2 de huidige situatie van de Leidse sport geschetst. In hoofdstuk 3 wordt teruggeblikt op het Leidse sportbeleid van de afgelopen jaren. Relevante trends en ontwikkelingen worden in hoofdstuk 4 geschetst. Met de bouwstukken uit deze drie hoofdstukken worden in hoofdstuk 5 voorstellen gedaan voor nieuw beleid. Tot slot wordt in hoofdstuk 6 een concreet uitvoeringsprogramma gepresenteerd voor de periode 2006-2010.

De lezers met weinig leestijd kunnen volstaan met het lezen van de samenvatting en de hoofdstukken 5 en 6 om toch een overzicht over de belangrijkste vraagstukken, de nieuwe beleidsvoorstellen en het uitvoeringsprogramma voor de komende jaren te krijgen.

Samenvatting

Deze Leidse Sportnota dient drie doelen. De nota biedt de basis voor:

- inhoudelijke prioriteitstelling in het sportbeleid voor de komende jaren;
- besluiten over (de fasering van) noodzakelijke en gewenste investeringen in onderhoud van bestaande sportaccommodaties;
- besluiten over gewenste uitbreidingen van het sportaanbod.

Landelijk gezien scoort Leiden goed wat betreft het aantal en de spreiding van sportvoorzieningen. Minder scoren de mogelijkheden om te sporten in de groene ruimte. Het oordeel van de Leidse gebruiker van de sportvoorzieningen is goed; de hoeveelheid sportvoorzieningen krijgt het rapportcijfer 7,1 en de kwaliteit van de sportvoorzieningen krijgt een 7.

Voor een aantal sporten is in Leiden gebrek aan mogelijkheden:

Outdoorsporten:

- Hockey, komt minstens 2 velden tekort, 100 afwijzingen per jaar van mensen die lid willen worden
- Tennis, bij Roomburg en in mindere mate Leidse Hout en Unicum tekort van in totaal 5 banen (bij Roomburg wachtlijst van 300 mensen, betekent wachttijd van circa 2 jaar)
- American Football (zondag), nu tijdelijk op Boshuizerkade
- Rugby (LSRG), moet weg van USC
- Honkbal (Biënto), moet weg van USC
- Morskwartier I, overbespeling van een veld bij DoCoS wegens sterke groei van de jeugd
- Morskwartier II, te weinig trainingsmogelijkheden
- Roeien (Die Leythe), heeft een wachtlijst van 119 mensen, betekent wachttijd van minimaal 1 jaar

Indoorsporten:

- Zaalkorfbal (weekend)
- Gymnastiek
- Zwemmen (met name wachtlijst voor beginnende zwemmers van minimaal een jaar)
- Tafeltennis (Scylla), kan niet groter worden dan 95 leden in verband met de grootte van de accommodatie
- Basketbal (sporthalruimte)
- Tennis

Voor de korte termijn zijn de belangrijkste kwaliteitsproblemen:

- Staat van onderhoud van de meeste kleedkamers en noodzakelijke investeringen in infrastructuur van gas/water/elektra en aangrenzende paden en wegen
- Gebruiksvergunningen en brandveiligheid diverse oude sportgebouwen
- Vervanging kunstgrasvelden hockey Roomburg

- Staat van onderhoud en onzekere toekomst van de ijsshal

Wij zien sport in eerste instantie als een doel: voor veel mensen is sport een belangrijke tijdsbesteding, hetzij als actieve sporter, hetzij als toeschouwer of vrijwilliger. In tweede instantie zien we sport als middel: sport draagt bij aan bijvoorbeeld de gezondheid, sociale samenhang, de sociale vorming van jeugd en activering van mensen als vrijwilliger. Als centrale doelstelling in het Leids sportbeleid zien wij *het stimuleren van en adequate voorwaarden bieden voor een zo groot mogelijke sportdeelname in Leiden*. Dat doen we langs vier beleidslijnen:

- I. *Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen*
- II. *Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen*
- III. *Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten*
- IV. *Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren*

Per beleidslijn zijn concrete actiepunten uitgewerkt en in een uitvoeringsprogramma voorzien van een raming van de kosten en verantwoordelijke voor de uitvoering.

Van de bovengenoemde ruimtevragen zien we, met extra budget, wel mogelijkheden voor twee hockeyvelden, uitbreiding trainingsmogelijkheden VV Leiden, plaatsing van de American Footballclub Leiden Lightning, het onderbrengen van honkbalvereniging Biënto en rugbyclub LSRG, betere benutting van de bestaande tennisbanen en uitbreiding met twee tennisbanen, oplossen van gymnastiekprobleem door benutting van de sportzaal Roomburg en uitbreiding van het aantal gymzalen via het Investeringsprogramma Onderwijshuisvesting.

Van de bovengenoemde ruimtevragen zien we vooralsnog geen mogelijkheden voor indoortennis, de gehele ruimtevraag van zaalsporten, meer zwemuren voor zwemverenigingen, grotere ruimte voor tafeltennisvereniging Scylla (wel de intentie om samen te zoeken) en een eventuele ijsbaan in de (omgeving van) Leiden als de geplande ijsbaan in Alphen aan den Rijn niet doorgaat.

De meeste voorstellen in deze kadernota kunnen binnen het huidige sportbudget en door bundeling van andere budgetten worden gefinancierd. In deze kadernota worden ook voorstellen gedaan die nu niet uit bestaande budgetten kunnen worden gedekt. Als deze op een rij worden gezet, ontstaat het volgende beeld:

Grote investeringen:

- Aanpassingen Morskwartier II	€ 600.000
- Aanleg 2 hockeyvelden en accommodatie in Roomburg	€ 1.200.000
- Aanleg 2 tennisbanen in Roomburg	€ 75.000
- Aanleg 1 jeugd baan bij vereniging Leidse Hout	€ 21.000
TOTAAL:	€ 1.896.000

De afschrijving van deze eenmalige investeringen vindt annuitair over 15 jaar plaats en betekent een jaarlijkse last van € 177.000.

Structurele uitbreidingen:

- Ophoging budget grootschalig onderhoud	€ 610.000
- Budget facilitering recreatief medegebruik	€ 20.000
TOTAAL:	€ 630.000

De voorstellen in deze kadernota houden in, dat het beschikbare budget voor sport structureel zou moeten worden uitgebreid met € 177.000 + € 630.000 = € 807.000 per jaar.

Indien het sportbudget wordt verruimd stellen we, gezien de grote noodzaak tot het wegwerken van achterstanden in groot onderhoud en vervolgens het aansluiten van het aanbod bij de vraag, voor de besteding de volgende prioriteitstelling voor:

1. Ophoging budget grootschalig onderhoud
2. Grote investeringen in de genoemde tennisbanen en hockeyvelden en Morskwartier II en II en instellen budget facilitering recreatief medegebruik
3. Stimulering topsport

Concreet beogen we met deze nota de volgende maatschappelijke effecten:

- Het percentage van de jongeren (12-17 jaar) dat minstens eens per week sport is in 2008 79% (was 77% bij de Jeugdmonitor 2004)
- Het percentage van de Leidse bevolking dat minstens eens per week sport is in 2010 60% (was 57% bij de Leefbaarheidsmonitor 2004)
- Het percentage van de 55-plussers dat minstens 5 dagen per week, minstens een half uur per dag intensief beweegt is in 2009 50% (was 48% bij de Ouderenpeiling Stadsenquête 2003)
- De beoordeling van de kwaliteit van sportvoorzieningen is in 2010 wat betreft hoeveelheid een 7,4 en voor kwaliteit gebouwen een 7,2 (was 7,3 respectievelijk 7 in Stadsenquête 2005).

1. Inleiding

Het sportbeleid van de gemeente Leiden is aan vernieuwing toe. Daar zijn diverse aanleidingen voor. Ten eerste zijn de belangrijkste nota's op het sportterrein, over sportstimulering en sportinfrastructuur, al in 1997 vastgesteld en dateert het projectplan Sport, Buurt en Sociale Integratie van 1999. Inmiddels is er veel veranderd. Er is een aantal aansprekende accommodaties verbeterd of uitgebreid, er zijn diverse projecten uitgevoerd ter verhoging van de sportdeelname en er zijn diverse ontwikkelingen waar sportverenigingen mee te maken hebben. Dit is op zichzelf al aanleiding genoeg om de doelstellingen van het sportbeleid weer eens tegen het licht te houden.

Ten tweede staat de gemeente voor een aantal keuzen in het onderhoud en eventuele uitbreiding van sportvoorzieningen. Daarbij is het aantal uitbreidingswensen bij sporters omvangrijker dan met het huidige sportbudget kan worden gerealiseerd. Dit vergt dus keuzen in het beleid.

Daarnaast zijn er veranderingen in het gemeentelijk beleid en het beleid van provincie en Rijk die het sportbeleid raken. Er zijn mogelijkheden voor samenwerking met andere beleidsterreinen en andere overheden, zodat het sportaanbod in Leiden versterkt kan worden. Die mogelijkheden moeten we benutten.

Tot slot, maar niet onbelangrijk, vraagt de Leidse sportwereld, onder meer via de Leidse Sportfederatie, om een herijking van het gemeentelijk sportbeleid. Zij heeft hiervoor ook concrete suggesties aangedragen. In deze nota willen we duidelijkheid bieden over de keuzen die we maken.

Kortom, deze Leidse Sportnota dient drie doelen. De nota biedt de basis voor:

- inhoudelijke prioriteitstelling in het sportbeleid voor de komende jaren;
- besluiten over (de fasering van) noodzakelijke en gewenste investeringen in onderhoud van bestaande sportaccommodaties;
- besluiten over gewenste uitbreidingen van het sportaanbod.

Het vertrekpunt voor deze nota is dat het gemeentelijk sportbudget voor 2006 en verder vooralsnog ongewijzigd blijft. Het belangrijkste deel van de nota is binnen dit budget uitvoerbaar; hiervoor is een concreet uitvoeringsprogramma opgenomen. Daarnaast wordt ook een visie op een aantal wenselijke ontwikkelingen voor de Leidse sport aangegeven, waarvoor aanvullende middelen nodig zijn om uitgevoerd te kunnen worden. In die zin is dit dus ook een 'kadernota': het biedt het inhoudelijk kader voor keuzen voor het Leidse sportbeleid voor de komende jaren en dus input voor een serieuze discussie op dit punt.

De nota is tot stand gekomen in een intensieve samenwerking tussen de beleidsafdeling Cultuur & Sport en het Sportbedrijf Leiden. Daarnaast hebben verschillende afdelingen van de gemeente Leiden bijgedragen aan de inhoud. Ook hebben de vele gesprekken met de Leidse Sport Federatie (LSF), individuele sportverenigingen, de Adviesraad Gehandicaptensbeleid, collega's van diverse andere gemeenten, landelijke sportbonden en de sportkoepel voor aangepaste sporten NebasNsg een belangrijke bijdrage geleverd aan de nota.

Van grote waarde waren ook de discussies met de Leidse sportwereld op de Algemene Ledenvergadering van de LSF op 17 mei 2005 en op de Leidse Sportconferentie van 6 september 2005. Tijdens de Sportconferentie is ook de uitkomst van de prijsvraag voor een pakkende titel voor deze sportnota bekendgemaakt. Het is 'Startschot' geworden. Een korte en krachtige titel, die bovendien symboliseert wat we met de nota beogen: niet het sluitstuk, maar een hernieuwd begin van een intensieve samenwerking tussen gemeente en alle betrokkenen om de doelen van het sportbeleid in de komende periode te realiseren.

2. Sport in Leiden: de tussenstand

In dit hoofdstuk wordt een beeld gegeven van de sportdeelname en het sportvoorzieningsniveau in Leiden, zoveel mogelijk in vergelijkbare cijfers uitgedrukt. Dan doet zich automatisch het probleem voor dat je zo precies mogelijk moet beschrijven wat je eigenlijk onder sport verstaat, om gegevens vergelijkbaar te maken met bijvoorbeeld andere gemeenten. En sport wordt verschillend gedefinieerd. De meest gehanteerde definitie van sport is ‘een menselijke activiteit die veelal plaatsvindt in een specifiek organisatorisch verband maar ook ongebonden kan worden verricht, doorgaans met gebruikmaking van een specifiek ruimtelijke voorziening en/of omgeving, op een manier die is gerelateerd aan voorschriften en gebruiken die in internationaal verband ten behoeve van prestaties met een competitie- of wedstrijdelement in de desbetreffende activiteit of verwante activiteiten tot ontwikkeling zijn gekomen’.¹

Maar deze definitie wordt niet in elk onderzoek consequent gehanteerd. Wij vatten in deze sportnota het begrip ‘sport’ breed op: het gaat óók om denksporten, óók om ongeorganiseerde sporten, óók om nieuwe sporten die nog niet zijn erkend door formele instanties en óók om intensief bewegen. Hoewel er grote raakvlakken zijn, gaat het in deze nota níet primair om zaken als een klein wandelingetje of fietstochtje maken (dat beschouwen wij als recreatie), om dagelijkse activiteiten als naar de winkel fietsen, om spelen of speelvoorzieningen (dat valt onder het speelruimtebeleid) of om gezondheidsbevorderende activiteiten als ‘meer bewegen voor ouderen’ (dat maakt onderdeel uit van het lokaal gezondheidsbeleid en ouderenbeleid). Natuurlijk is er wel een relatie tussen deze onderwerpen en sportbeleid. In hoofdstuk 5 gaan we wel in op de gewenste samenhang tussen het sportbeleid en andere beleidsterreinen.

2.1 De belangrijkste spelers op het veld

Het Sportbedrijf Leiden heeft primair tot taak het bevorderen van de sportbeoefening in de stad Leiden. Om dit te bereiken exploiteert en beheert het Sportbedrijf Leiden diverse sporthallen, zwembaden, sportvelden, tennisbanen en overige sportaccommodaties. In bijlage 3 is de lijst van de betreffende sportaccommodaties opgenomen. Daarbij richt het Sportbedrijf Leiden zich in de voorwaardenscheppende sfeer zowel op sportverenigingen, als op scholen en individuele sporters. De belangrijkste taken van het Sportbedrijf zijn:

- exploiteren, beheren en onderhouden van de gemeentelijke sportaccommodaties;
- ondersteunen en faciliteren van de sportverenigingen;
- initiëren van activiteiten in het kader van sportstimulering;
- bijdragen aan het door de afdeling Cultuur & Sport te ontwikkelen sportbeleid;
- (mede) uitvoeren van het sportbeleid.

Jaarlijks sluit de directeur van het Sportbedrijf een managementcontract met de directeur van de dienst Cultuur en Educatie over de te leveren prestaties en de condities waaronder deze geleverd worden.

De afdeling Cultuur & Sport van de dienst Cultuur en Educatie ontwikkelt het sportbeleid van de gemeente Leiden. De afdeling doet dit in samenspraak met het Sportbedrijf, zodat beleid en uitvoering goed op elkaar aansluiten. De kennis en ervaring van de uitvoeringspraktijk van het Sportbedrijf zijn belangrijk voor de formulering én evaluatie van sportbeleid. De beleidsafdeling kan door haar samenwerkingsrelaties met andere beleidsafdelingen de samenhang tussen het sportbeleid en andere beleidsterreinen stimuleren. Daarnaast verstrekt de afdeling subsidies voor jeugdsport en voor sportevenementen.

De Universiteit Leiden werkt plannen uit voor de bouw van een nieuw Universitair Sportcentrum. In dat kader vindt overleg plaats tussen de universiteit en het Sportbedrijf over eventuele samenwerkingsmogelijkheden. Daarbij kan gedacht worden aan afstemming over faciliteiten voor

¹ Bron: Richtlijn Sportdeelname-Onderzoek, Dioptr, 2000

takken van sport waarvoor in Leiden weinig of geen mogelijkheden zijn, samenwerking in het onderhoud van sportvelden, samenwerking bij de administratie en registratie van verhuur en uitwisseling van personeel.

De Leidse Sport Federatie (LSF) is het overkoepelend orgaan van de Leidse sportverenigingen. Bij de LSF zijn meer dan 100 Leidse sportverenigingen aangesloten. De LSF geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente op het gebied van sport. In december 2004 heeft de gemeenteraad besloten een vijftal adviesorganen, waaronder de LSF, als adviesorgaan voor het College van Burgemeester en Wethouders te beschouwen.² De consequenties hiervan worden nog uitgewerkt.

Deze lokale sportpartners kunnen door verschillende landelijke organisaties worden ondersteund:

- NOC*NSF: richt zich met name op de georganiseerde sport, met als doel de maatschappelijke positie van de sport verder te versterken;
- LC (Landelijk instituut voor lokale sport en recreatie): behartigt de belangen van gemeenten om de sport en recreatie bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar te houden;
- NISB (Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen): landelijk kennis- en innovatiecentrum voor de sport, die overheden, sportorganisaties, sportraden en servicepunten ondersteunt;
- Sportbonden: koepel voor de sportverenigingen voor hun eigen sporttak; de bonden organiseren competities en toernooien, ondersteunen sportaanbieders voor de eigen sporttak en formuleren topsportbeleid;
- Provinciale Sportraden: tweedelijns ondersteuningsorganisaties voor sportverenigingen, gemeenten en maatschappelijke instellingen voor vragen die de eigen sporttak overstijgen.

De belangrijkste spelers op het veld zijn natuurlijk de sportverenigingen met hun vele vrijwilligers (maar liefst 29% van alle vrijwilligers in Leiden is actief in de sportverenigingen³) en alle individuele sporters in Leiden, die ongeorganiseerd of in verenigingsverband sporten. Hieronder wordt een beeld geschetst van de sporten die zij beoefenen en hoe vaak zij dat doen.

2.2 Hoeveel wordt er gesport in Leiden?

Leiden is een sportieve stad. Elke Leidenaar die zelf elke week traint, langs de lijn meeleeft of in de kantine napraat, weet dat. Voor veel Leidenaars is sport een belangrijk deel van het leven. Maar ook uit de cijfers blijkt dat Leiden een sportstad is. Er zijn maar liefst 140 sportverenigingen in de stad actief, verdeeld over 41 takken van sport met bij elkaar naar schatting 35.000 leden.⁴ Hoewel niet al die leden in Leiden wonen (en er ook Leidenaren buiten Leiden lid zijn) en hoewel sommige mensen van meerdere verenigingen lid zullen zijn, kunnen we met voldoening stellen dat ongeveer een derde van de Leidse bevolking in georganiseerd verband sport. Daarmee zit Leiden boven het landelijk gemiddelde, dat op 25% ligt.⁵ Daarnaast wordt er natuurlijk ook ongeorganiseerd, dus los van een vereniging, gesport. De deelname aan sportactiviteiten is in de afgelopen periode op verschillende manieren gemeten. Hiervoor zijn de Leefbaarheidsmonitor, de Jeugdmonitor en voor 55+ers de Stadsenquête als instrumenten gebruikt.

² Besluit RV-nummer 04.0181, 2004

³ Bron: Stadsenquête Leiden 2004

⁴ In 2005 heeft het Sportbedrijf onder alle Leidse sportverenigingen een enquête gehouden, waarin onder meer het aantal leden werd gevraagd. Deze is niet door alle verenigingen ingevuld, zodat we het totaal aantal georganiseerde sporters in Leiden niet precies weten.

⁵ Bron: Europees vergelijkend onderzoek door het WJH Mulierinstituut, 2005

Leidenaars van 18+

In 2000 is in de Leefbaarheidsmonitor voor het eerst aan de Leidenaars van 18 jaar en ouder gevraagd of ze sporten en zo ja, hoe vaak. Dit kan alle sporten betreffen, inclusief de denksporten. Dit levert het beeld op, dat in 2000 59% van de respondenten op de een of andere manier aan sport doet; 36% van de respondenten doet dit enkele malen per week en 21% één maal per week. Het blijkt dat jongeren en hoger opgeleiden gemiddeld vaker sporten. Vanaf 2002 is de vragenlijst over sportdeelname in de Leefbaarheidsmonitor uitgebreid, waardoor we meer weten over de plaats waar de respondenten sporten en of dit in georganiseerd of ongeorganiseerd verband gebeurt. In 2002 is de sportdeelname licht gedaald naar 57%; 37% van de respondenten doet dit enkele malen per week en 17% één maal per week. De daling zit dus in de laatste categorie.

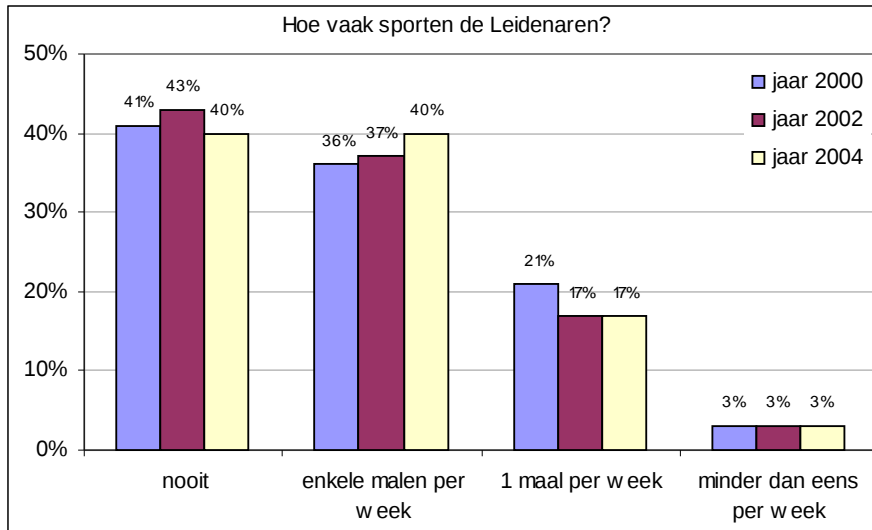
In 2004 is de sportdeelname weer licht gestegen naar 60% van de respondenten. De stijgende trend van de mensen die dit enkele malen per week doen zet zich voort naar 40% van de sportende respondenten. Het bezoek aan sportscholen en fitnesscentra is aanzienlijk gestegen naar 40%. Maar ook het sporten bij een sportvereniging is licht toegenomen: 40% van de respondenten doet dit (ook). Overigens zijn er geringe verschillen tussen allochtonen en autochtonen in de sportdeelname. In 2004 deed 60% van de allochtonen aan sport (dus gelijk aan het stedelijk gemiddelde) en deed 37% van hen dit enkele malen per week (dus 3% onder het gemiddelde).

Gegevens Leefbaarheidsmonitor

Percentage van de respondenten:	2000	2002	2004
Doet op de een of andere manier aan sport (inclusief denksporten)	59%	57%	60%
Doet dit enkele malen per week	36%	37%	40%
Doet dit 1 maal per week	21%	17%	17%
Doet dit minder dan eens per week	3 %	3%	3%
Doet dit bij een sportvereniging	-	38%	40%
Doet dit bij een sportschool, fitnesscentrum	-	30%	40%
Doet dit ongeorganiseerd	-	29%	30%

Grafisch ziet de ontwikkeling sinds 2000 in de sportfrequentie van de Leidenaars van 18 jaar en ouder er zo uit:

Percentage sportfrequentie Leidenaren 18+

Bron: Leefbaarheidsmonitor Leiden

Omdat de vraagstelling in de Leefbaarheidsmonitor niet in alle steden hetzelfde is, kunnen deze cijfers niet worden vergeleken met andere steden. Wel heeft het CBS de scores van de 25 grootste steden vergeleken op het percentage inwoners dat aangeeft minimaal 1 uur per week lichamelijk te sporten. In deze vergelijking bereikt Leiden de 4^e plaats met 55,2% dat in de periode 2001-2003 gemiddeld minimaal 1 uur per week sport. Het gemiddelde van deze 25 steden lag toen op 52,4%.⁶ Omdat met name onderzoeksinstituten en gemeenten behoefte hebben aan preciezer vergelijkingsmateriaal en zij steeds aanlopen tegen moeilijk vergelijkbare cijfers, heeft het W.J.H. Mulier Instituut⁷ op verzoek van het ministerie van VWS een enquête ontwikkeld volgens de zogeheten RSO-methode (Richtlijn Sportdeelname Onderzoek). Hieraan kunnen de 40 grootste gemeenten van Nederland meedoen. Leiden heeft een deel van de vragenlijst verwerkt in de Stadsenquête 2005, zodat vanaf dat jaar vergelijking met andere steden beter mogelijk wordt.

Voor zover er vergelijkingsgegevens beschikbaar zijn, kunnen we positief zijn over de sportdeelname van de volwassen bevolking van Leiden. Ook is het een goede zaak dat hierin een licht stijgende lijn zit, hoewel we ons realiseren dat nog steeds 40% van de volwassen Leidenaren nooit aan sport doet. In de Stadsenquête 2005 is gevraagd naar de belangrijkste redenen om niet te sporten. Van de niet-sportende respondenten zegt 35% 'geen tijd' daarvoor te hebben, 30% geeft 'gezondheidsredenen of te oud' als oorzaak op en 23% heeft geen interesse in sport. Slechts 2% geeft aan dat lidmaatschap te duur is en 1% vindt de sportmogelijkheden te ver weg. De meeste redenen zijn dus door gemeentelijk beleid moeilijk te beïnvloeden.

In de Stadsenquête 2005 zijn ook vragen opgenomen over ongeorganiseerd sporten. We hebben ongeorganiseerde sporters gevraagd of ze tevreden zijn met de mogelijkheden om in Leiden hun sport te beoefenen. Van hen is 88% tevreden en 12% ontevreden. De meeste ontevredenheid zit bij de mensen die skeeleren/skaten (30%), watersporten/zeilen/surfen (26%), wandelen (21%) en squashen (21%). Het gaat dan met name om te weinig geschikte loop-/fiets-/skatepaden en te weinig zaal-/veldruimte.

⁶ Bron: CBS/POLS 2003

⁷ In dit sportinstituut werken sportwetenschappers van de universiteiten van Amsterdam, Utrecht en Tilburg samen met het onderzoeksbureau Diopter

Jongeren

Hoe zit dat dan bij de jeugd? In de Jeugdmonitor wordt aan jongeren van 12 tot 18 jaar gevraagd of ze aan sport doen, hoe vaak en waar. De gegevens van de Jeugdmonitor zijn als basis gebruikt voor de afspraken in het kader van het Grotestedenbeleid. De Jeugdmonitor is in 1999 en 2004 verschenen. Uit de gegevens blijkt dat de sportdeelname onder jongeren in deze jaren licht is gestegen. Ook het aantal jongeren dat dit minimaal 1 maal per week doet neemt toe. In het kader van het Grotestedenbeleid had Leiden in het MOP als doel gesteld, dat in 2004 85% van de jongeren aan minimaal eens per week aan sport zou doen, een forse stijging ten opzichte van de 75% van 1999. Uit de jeugdmonitor blijkt, dat in 2004 inderdaad 85% van de jongeren aan sport doet, maar helaas niet allemaal minimaal eens per week. Dat doet 77% van de jongeren. Hiermee zit Leiden net onder het gemiddelde van Zuid-Holland-Noord van 80%.

Gegevens Jeugdmonitor

Percentage van de respondenten:	1999	2004
Doet aan sport (naast de gymles op school)	82%	85%
Doet dit minimaal 1 maal per week	75%	77%
Sport in verenigingsverband	73%	64%
Sport buiten verenigingsverband	Niet gevraagd	50%
Doet helemaal niet aan sport	18%	15%

We zijn dus op de goede weg, maar moeten wellicht onze doelen wat realistischer stellen. Een verhoging met 10% in vijf jaar tijd is te ambitieus gebleken. Als we de sportdeelname onder jongeren verder willen verhogen, is het zaak om te kijken welke jongeren minder sporten en waarom dat zo is. Er wordt significant minder gesport door jongeren van 15 tot 18 jaar, allochtone meisjes, Marokkaanse jongeren (en dan met name meisjes) en jongeren uit een gezin met een laag opleidingsniveau. Deze jongeren noemen als belangrijkste redenen om niet of nauwelijks te sporten:

‘Geen tijd’ (43%)

‘Ik vind sporten niet leuk’ (31%)

‘Sporten is te duur’ (15%)

‘Vrienden doen het ook niet’ (7%)

‘Vanwege gezondheidsredenen’ (6%)

In de Maatschappelijke Verkenning Vrijtijdsbesteding Allochtone Jongeren van 2002⁸ is een aantal aanbevelingen opgenomen om (onder meer) de sportdeelname van allochtone jongeren te verhogen. De aanbevelingen richten zich met name op het inspelen op nieuwe wensen, het creëren of behouden van trapveldjes met toezicht door jongeren zelf en het stimuleren van aparte activiteiten voor meisjes. Daarnaast blijkt uit de bovenstaande cijfers een daling van het aantal Leidse jongeren dat lid is van een sportvereniging (in Leiden of daarbuiten). Over de sportdeelname door kinderen jonger dan 12 jaar zijn onvoldoende gegevens bekend.

⁸ ‘Hoe leuk is Leiden?’, maatschappelijke verkenning naar de vrijetijdsbesteding van allochtone jongeren, januari 2002. Een kerngroep van raadsleden heeft door middel van gesprekken met allochtone jongeren zelf, met organisaties in de stad en met elkaar een aantal aanbevelingen op dit terrein geformuleerd.

Ouderen

In de Stadsenquête van 2003 is voor het eerst aan Leidenaren van 55 tot 85 jaar een specifieke vragenlijst voorgelegd in de zogeheten Ouderenpeiling 55+. Hierin zijn vragen opgenomen over intensief bewegen en sport. Het gaat hierbij om activiteiten die men in de afgelopen 12 maanden heeft verricht volgens de regels en gebruiken uit de sportwereld, dus niet bijvoorbeeld tuinieren, puzzelen of naar de winkel fietsen. Van deze doelgroep heeft 54% aangegeven aan sport of intensief bewegen te doen. De frequentie waarin men dat doet ligt hoog: 40% van deze groep doet dit drie keer per week of vaker en 41% één of twee keer per week. De meerderheid van hen doet dat ongeorganiseerd: 51%. De overigen doen dit in een sportschool, fitnesscentrum of zwembad (29%), in verenigingsverband (27%) of in een buurthuis, wijkcentrum of gymzaal (12%). Dat het ongeorganiseerd sporten zo hoog scoort, komt doordat intensief wandelen (21%) en fietsen (21%) de populairste sporten zijn onder ouderen.

Aan de respondenten die niet geïnteresseerd zijn in sporten is gevraagd waarom dat zo is. De belangrijkste oorzaken zijn:

‘doe al voldoende’ (36%)

‘slechte gezondheid’ (21%)

‘geen interesse’ (18%)

‘gebrek aan tijd’ (18%)

De bewegingsnorm van de GGD voor ouderen gaat uit van 5 dagen per week minstens een half uur per dag intensief bewegen. In 2003 blijkt 48% van de ouderen die norm te halen.

De Ouderenpeiling wordt in 2006 en 2009 herhaald, zodat we kunnen zien hoe de bovenstaande cijfers zich ontwikkelen.

Mensen met een beperking of chronische aandoening

Voor mensen met een (functie)beperking of chronische aandoening (verder te noemen: mensen met een beperking) is sporten en bewegen in veel gevallen extra belangrijk. Als de sportmogelijkheden en accommodaties goed zijn afgestemd op en aangepast voor deze doelgroep, kan er een belangrijke preventieve en gezondheidsbevorderende werking van uitgaan. Vooral bij mensen die verder weinig beweging krijgen is via sport belangrijke gezondheidswinst te boeken. Door te sporten en bewegen verbetert de conditie, hetgeen ook bevorderlijk werkt op de maatschappelijke participatie in het algemeen. En natuurlijk levert het gezamenlijk sporten ook veel plezier op en biedt het kansen voor het opbouwen van een sociaal netwerk.

Het is moeilijker om aan sport te doen voor mensen met een beperking. Verschillende factoren spelen daarbij een rol. Het is moeilijk te achterhalen waar aangepast sporten of bewegen wordt aangeboden, het openbaar vervoer naar de accommodatie is niet altijd goed geregeld, het speciaal vervoer wordt vaak erg duur en niet stipt genoeg gevonden, er zijn geen geschikte kleed- en doucheruimten, het ontbreekt vaak aan goede begeleiding en materialen en het is ook moeilijk om mensen te vinden met wie dezelfde sport kan worden gedaan.

Er is op dit moment onvoldoende inzicht in zowel de behoefte aan als de concrete mogelijkheden voor aangepast sporten in Leiden en omgeving, met uitzondering van de doelgroep mensen met een verstandelijke beperking. Het Overleg Gehandicaptenbeleid Leiden (OGL) verricht onderzoek naar de

toegankelijkheid van de Leidse sportaccommodaties. Dit leidt tot een aanduiding van de concrete mogelijkheden met een speciaal icoon bij de verschillende sportaccommodaties in de gemeentegids. De Nederlandse sportorganisatie voor mensen met een beperking, de NebasNsg, heeft een overzicht gemaakt van de concrete sportmogelijkheden in Leiden en omgeving die bij haar bekend zijn. Het gaat daarbij zowel om sporten bij speciale sportverenigingen voor gehandicapten als aangepaste sportmogelijkheden bij reguliere verenigingen. In bijlage 5 is een lijst opgenomen van aangepaste sporten die in Leiden worden aangeboden en bij de NebasNsg bekend zijn. Ook in een aantal gemeenten rondom Leiden kunnen aangepaste sporten worden beoefend, wat met name voor rolstoelgebruikers een goede aanvulling op de mogelijkheden in Leiden biedt. Voor zover nu is geïnventariseerd, zijn in Alkemade, Hillegom, Katwijk, Leiderdorp, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout, Oegstgeest, Rijnsburg, Sassenheim, Valkenburg, Voorhout en Voorschoten in totaal 67 aangepaste sportmogelijkheden aanwezig (dus naast de in de bijlage genoemde 32 in Leiden). Maar of dit aanbod aansluit bij de behoefte van mensen is onbekend. Ook is onvoldoende inzicht in de belemmeringen die mensen daarbij tegenkomen, behalve de algemeen bekende belemmeringen die hierboven zijn genoemd.

Topsporters

Bij veel mensen bestaat het beeld dat Leiden een breedtesportstad is en dat er nauwelijks aan topsport wordt gedaan. Dit beeld doet geen recht aan de werkelijkheid. Vanuit het Olympisch Steunpunt Den Haag en omstreken worden uit het werkgebied rondom Leiden⁹ maar liefst 174 topsporters en topsporttalenten begeleid. Hoewel velen van hen in de regio wonen, maken ze vooral gebruik van de trainingsfaciliteiten in Leiden. 62 van de aangesloten topsporters zijn in Leiden zelf woonachtig. Dit is op zichzelf een lager aantal dan men op grond van de ervaringen mag verwachten (namelijk gemiddeld 0.001 deel van de bevolking, dus circa 120 topsporters en toptalenten uit Leiden en circa 390 uit het werkgebied Rijnstreek), maar wel een aanzienlijk aantal. Op grond hiervan vermoeden wij dat niet alle topsporters uit de regio bij het Olympisch Steunpunt zijn aangesloten en dus begeleiding op maat krijgen.

Het Olympisch Steunpunt hanteert een aantal criteria op grond waarvan sporters in een categorie worden ingedeeld. Dit leidt tot de volgende vier categorieën:

1. Senioren (inter)nationaal (S1): Sporters (senioren) die minstens tot de besten van Nederland behoren
2. Senioren regionaal (S2): Sporters (senioren) die minstens tot de besten in hun regio behoren en deelnemen aan wedstrijden/toernooien op nationaal niveau
3. Jeugd (inter)nationaal (T1): Sporters (jeugd) die minstens behoren tot het hoogste landelijke prestatieniveau in hun leeftijdscategorie
4. Jeugd regionaal (T2): Sporters (jeugd) die binnen hun leeftijdscategorie op regionaal niveau bij de beteren behoren.

De topsportstatus geeft aan in welke fase van de topsportloopbaan de sporter zich bevindt (beginner, talent, topper, stopper) en hoe deze zich verhoudt tot het prestatieniveau (regionaal, nationaal, internationaal) waarop de sporter in relatie tot zijn leeftijdsgenoten tot de betere behoort. Het komt erop neer dat er sprake is van topsport als sporters of verenigingen uitkomen in het hoogste officiële verband van competitie in de betreffende tak van sport en als de (talentvolle) topsporters deel uitmaken van de nationale jeugd- en seniorenselecties. Het toekennen van een topsportstatus is geen doel op zich. Het vormt voor de Olympische Steunpunten een hulpmiddel om te komen tot goed maatwerk in de individuele begeleiding en ondersteuning van de sporters. De topsportstatus helpt de gemeente Leiden bij het bepalen of een sporter of sportvereniging in aanmerking komt voor bepaalde ondersteuning die is vastgesteld binnen het beleidskader topsport dat zoals beschreven in deze nota. Een topsportstatus is geen vast gegeven, het dient periodiek geëvalueerd en opnieuw vastgesteld te worden.

⁹ Het Steunpunt verstaat onder het Werkgebied Rijnstreek de gemeenten: Hazerswoude, Hillegom, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Leimuiden, Lisse, Noordwijk, Oegstgeest, Oud Ade, Rijnsaterwoude, Rijnsburg, Roelofarendsveen, Sassenheim, Schipluiden, Valkenburg, Voorhout, Voorschoten, Warmond en Zoeterwoude

In bijlage 6 is een uitgebreide toelichting opgenomen over bovenstaande classificatie die bepaalt tot welke doelgroep een topsporter behoort. Overigens vallen onder deze classificatie ook topsporters met een functiebeperking.

In Leiden zijn de meeste topsporters te vinden in schaatsen, basketbal, American Football, zwemmen, waterpolo, atletiek, rugby, roeien en tafeltennis. Ook heeft een aantal verenigingen het topniveau bereikt of is hard op weg om dat te bereiken. Dit geldt bijvoorbeeld voor waterpolo- en zwemclubs De Zijl LGB en LZ'86 en tafeltennisvereniging Scylla.

De gemeente Leiden wil topsport meer stimuleren en ondersteunen. In het Collegeprogramma 2002-2006 wordt hiervoor een vanaf 2005 een budget van € 70.000,- beschikbaar gesteld.

Hierbij gaat het de gemeente primair om het stimuleren van topsport als kweekvijver voor talenten. Omdat dit een nieuw aspect in het Leidse sportbeleid is, wordt in deze nota relatief veel aandacht aan topsport besteed.

Topsport bestaat uit het geheel van topsportaccommodaties, topsportevenementen en topsporters dat zich in een stad voordoet. Onder topsportaccommodaties worden accommodaties verstaan die geschikt zijn bevonden voor de betreffende tak van sport om wedstrijden op minimaal nationaal niveau te spelen. Hoewel een aantal sportaccommodaties in Leiden zeer geschikt zijn voor het beoefenen van sporten op topniveau, zijn accommodaties waar ook topsportevenementen kunnen worden gehouden niet aanwezig. Topsportevenementen zijn evenementen met minimaal een landelijke uitstraling. Hierop komen we in 3.4.1 en hoofdstuk 5 terug. Uitgangspunt van het Leidse sportbeleid is om de beperkte topsportmiddelen met name in te zetten ten behoeve van de sporters en de sportverenigingen. In hoofdstuk 5 noemen we hiervoor concrete maatregelen.

2.3 Aanbod en gebruik van Leidse sportvoorzieningen

In bijlage 1 is een overzichtskaart opgenomen van de sportvoorzieningen in Leiden en in bijlage 3 staan de sportaccommodaties die in beheer zijn bij het Sportbedrijf Leiden. Dit lijkt een beeld te geven van een gevarieerd aanbod aan voorzieningen met een goede spreiding over de stad. Om een echt oordeel te kunnen vellen over het kwantitatieve aanbod, is het echter nodig het aanbod en gebruik van voorzieningen te vergelijken met regionale en landelijke cijfers en het oordeel van de gebruiker erbij te betrekken.

2.3.1 Het aanbod in Leiden en de regio

Begin 2003 is het aanbod aan sportvoorzieningen in de Leidse regio in beeld gebracht.¹⁰ In dit onderzoek is een onderscheid gemaakt naar de voorzieningen voor binnensport, buitensport, zwembaden, kunstijsbaan en commerciële en overige voorzieningen. Deze gegevens zijn interessant, omdat het een beeld geeft over het voorzieningenniveau in de regio en inzicht geeft in de eventuele samenwerkingsmogelijkheden binnen de regio om de sportinfrastructuur te versterken. Wel is de relativering op zijn plaats, dat in het onderzoek de cijfers van eind 2001 als vertrekpunt zijn genomen en dat deze dus redelijk oud zijn. De belangrijkste conclusie uit dit onderzoek luidde, dat in de regio een breed aanbod van voorzieningen voorhanden is en dat het aanbod van Leiden over het algemeen vergelijkbaar is met dat van de andere regionale gemeenten. Voor de verdere ontwikkeling en eventuele vernieuwing van sportaccommodaties wordt regionale afstemming en programmering bepleit. Hieronder worden aan de conclusies uit dit regionale onderzoek per onderdeel de Leidse, actuele, cijfers over het gebruik van de diverse sportvoorzieningen toegevoegd.

Sporthallen en sportzalen

Leiden beschikt over drie sporthallen, een turnhal en een grote sportzaal. Daarmee zit Leiden op de landelijke norm, die er van uit gaat dat een gemeente over één sporthal per 25.000 inwoners beschikt.

¹⁰ 'Regionale sportinfrastructuur Leidse Regio', Marktplan Adviesgroep, januari 2003

Daarnaast is overeen gekomen met het Rijnlands Revalidatie Centrum dat het Sportbedrijf in de weekends en de avonduren capaciteit inhuurt. Van al deze voorzieningen wordt gebruik gemaakt door sportverenigingen, scholen, bedrijven en recreanten. In onderstaande tabel zijn deze sporthallen en sportzalen opgenomen, met de actuele cijfers over de bezettingsgraad en de bezoekersaantallen.

Gebruik sporthallen en sportzalen in 2004:

Sporthal/-zaal:	Beschikbare uren:¹¹	Verhuurde uren:	Bezettingsgraad:	Bezoekersaantallen:
Vijf Meihal	4100	2741	67%	92.000
Drie Oktoberhal	4100	2206	54%	90.000
Sporthal De Zijl	4100	2494	61%	50.000
Turnhal Broekplein	4100	1477	36%	30.000
Sportzaal Broekplein	4100	2534	62%	82.000
Sporthal Rijnlands Revalidatiecentrum (avonduren en weekends)	1350	821	61%	14.000

In het algemeen wordt door deskundigen voor een sporthal een bezettingsgraad van rond de 65% als goed beschouwd. Dit geldt dan voor sporthallen die breed inzetbaar zijn, dus voor veel verschillende sporten gebruikt kunnen worden. Deze norm kan dus niet worden gehanteerd voor de turnhal, omdat deze hal zo specifiek voor turnen is ingericht dat er geen gymonderwijs in kan worden gegeven of andere sporten kunnen worden beoefend.

Het nieuwe Rijnlands Revalidatie Centrum heeft een sporthal en een therapeutisch zwembad, die op werkdagen overdag door revalidanten worden gebruikt en 's avonds en in de weekends worden verhuurd. De sporthal voldoet aan alle NOC/NSF-eisen. Het zwembad bevat twee onafhankelijk van elkaar bewegende vloeren, met meebewegende trappen om het in- en uitstappen te vergemakkelijken. Ook zijn er andere hulpmiddelen aanwezig die het sporten voor mensen met functiebeperkingen volledig mogelijk maken.

In Leiden is een denksportcentrum gevestigd, waar met name wordt geschaakt, gedamd en gebridget. Dit centrum is niet in gemeentelijk beheer. Over het algemeen hebben denksportverenigingen lage ledenaantallen. Leiden blijkt voor bridge en schaken een hoger ledenaantal te hebben dan op grond van landelijke cijfers mag worden verwacht. De beschikbare ruimte voor de denksporten in Leiden is voldoende.

Op basis van de bovenstaande cijfers en het regionale onderzoek kunnen de conclusies worden getrokken dat:

- het aanbod aan binnensportvoorzieningen in Leiden in totaliteit voldoende is;
- dit aanbod kwantitatief redelijk vergelijkbaar is met het aanbod in de rest van de Leidse regio;
- er nog rek zit in de bezettingsgraad van sporthallen en -zalen in Leiden, hoewel de Vijf Meihal, Sporthal De Zijl en sportzaal Broekplein het goed doen. Voor met name de Drie Oktoberhal zou gestreefd moeten worden naar een groter aantal verhuurde uren.

Bij de totstandkoming van de Sporthal RRC is door de gemeente een afname van 1350 uren gegarandeerd, te realiseren door het Sportbedrijf in de avonden en weekends. Hoewel er een stijgende lijn zit in de verhuur, blijkt het realiseren van die 1350 uren een moeilijke opgave. Voorlopig moet worden gestreefd naar het doortrekken van die stijgende lijn. Voor de Turnhal is een bezettingsgraad van 40% realistisch en wenselijk.

¹¹ Uitgaande van openstelling op 7 dagen van 8.30-23.00 uur = 101,5 uur per week, 41 weken per jaar open = afgerond 4100 uur.

Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om te kunnen beoordelen of er veel ‘gastgebruik’ van deze sportaccommodaties plaatsvindt van gebruikers van buiten Leiden (met uitzondering van de Turnhal, die vanwege de unieke trainingsmogelijkheden veel vaste gebruikers uit de regio trekt). Het OGL heeft een overzicht gemaakt van knelpunten in de toegankelijkheid van de sportaccommodaties voor mensen met een functiebeperking¹². Op deze knelpunten gaan wij in hoofdstuk 5 nader in.

(Rode en groene) sportparken

Wat betreft de buitensport zijn in Leiden voor alle grote sporten accommodaties beschikbaar, behalve voor cricket en golf. Daarvoor bestaan in de regio overigens wel andere mogelijkheden: voor cricket in Oegstgeest en voor golf in Leiderdorp, Oegstgeest, Warmond en Voorschoten.

In bijlage 4 is een overzicht opgenomen van de Leidse sportvelden, de gebruikers en de mate van bespeling van de velden. Hierbij is het uitgangspunt dat de wedstrijdbespeling van de velden in de weekeinden kan worden afgezet tegen de normen van het NOC*NSF die aangeven tot hoever een veld kan en mag worden belast. Aangezien sportverenigingen de vaste gebruikers zijn van de accommodaties is het van belang om te weten hoeveel teams (of in het geval van tennis hoeveel spelers) een vereniging telt om de belasting per veld (of per tennisbaan) te kunnen berekenen. Vervolgens kunnen aan de hand van het aantal velden (of aantal banen) waarover een vereniging kan beschikken conclusies worden getrokken over de vraag of een sportcomplex voldoende mogelijkheden biedt dan wel of er een tekort of een overschot aan mogelijkheden bestaat.

Het doordeweekse gebruik of het gebruik in de vakanties is in deze benaderingswijze van ondergeschikt belang. Doordeweeks worden de (trainings)velden in de avonden door de verenigingen gebruikt voor trainingen terwijl in het voorjaar (april, mei) en najaar (september, oktober) een groot deel van de velden overdag wordt gebruikt door het onderwijs. In de paasvakantie vinden er toernooien plaats maar in de zomervakantie worden de grasvelden niet verhuurd, omdat ze opnieuw moeten worden geprepareerd voor het nieuwe wedstrijdseizoen. Dat betreft aanzienlijke perioden: de trainingsvelden zijn globaal vanaf 1 mei tot 1 augustus gesloten, de wedstrijdvelden vanaf 1 juni tot half augustus. In verband met toernooien of oefenwedstrijden kan incidenteel van deze periode worden afgeweken. Kunstgrasvelden zijn wel het hele jaar door te huur.

Uit dit overzicht kan worden geconcludeerd dat sommige verenigingen krap in hun veldcapaciteit zitten en dat andere verenigingen ruim zitten. Deze gegevens bieden een basis om te onderzoeken of verenigingen met een ruimtegebrek op de onderbespeelde velden geplaatst kunnen worden. Hierop komen we in hoofdstuk 5 terug.

Zwembaden

Leiden beschikt over drie zwembaden. Het Vijf Meibad is een binnenbad met een wedstrijd- en instructiebad. Zwembad De Zijl was in 2004 na de verbouwing voor het eerst een heel jaar in gebruik. Dit complex heeft nu een wedstrijdbad, een instructiebad, een buitenbad en een recreatiebad. Zwembad De Vliet is een buitenbad; hier kunnen recreatiezwemmers en verenigingen terecht. In de andere twee baden is het aanbod daarnaast ook gericht op doelgroepen, lezswemmen en schoolzwemmen.

In totaal hebben de drie zwembaden in 2004 477.720 betalende bezoekers gehad. Het grootste deel komt op het conto van De Zijl: 261.429 bezoekers, daarna het Vijf Meibad met 147.157 bezoekers en

¹² Onderzoek sportaccommodaties 2005 door OGL, volgens richtlijnen van Tympaan. Dit betreft de sporthallen en zwembaden in beheer bij het Sportbedrijf, het RRC en het USC

tot slot De Vliet met 69.134 bezoekers. In Leiden maken 7 verenigingen gebruik van de zwembaden: 5 zwemverenigingen en 2 onderwatersportverenigingen.

In 1998 is in de studie 'Zwembaden in Leiden'¹³ onderzocht hoe de zwemcijfers in de gemeenten van de Leidse regio zich tot elkaar verhouden. Hierbij wordt gewerkt met een zogeheten animocijfer: het aantal keren dat de totale plaatselijke bevolking op jaarbasis als recreatieve zwemmer het zwembad bezoekt. In 1998 lag dit animocijfer in Leiden op 2,42, terwijl dit in de regio gemiddeld op 3,45 lag. Met het vaststellen van deze nota is de basis gelegd voor de investeringen in de zwembaden, hetgeen met name heeft geresulteerd in de modernisering van zwembad De Zijl. Gekozen is voor het behoud van de drie baden en ze in het totaal te positioneren als respectievelijk een recreatie/combibad (De Zijl), doelgroepen- en verenigingsbad (Vijf Meibad) en openlucht familiebad (De Vliet). Het streven was er op gericht dat het animocijfer in Leiden zou worden verhoogd naar het regionaal gemiddelde van 3,45. Naast de investeringen in de baden (met name De Zijl) werden maatregelen voorgesteld in de sfeer van openstellingsbeleid, klanttevredenheidsmetingen, verbreding van het product en verbetering van de managementinformatie. Het animocijfer van 2004 blijkt echter ten opzichte van 1998 te zijn gedaald naar 1,91. Hoewel 2004 het eerste volledige exploitatiejaar was van De Zijl en het nog wat vroeg is voor definitieve conclusies, bieden deze cijfers aanleiding tot nader onderzoek en extra inspanningen, hetgeen ook in gang is gezet. Overigens moet hierbij worden bedacht dat bij de bovengenoemde animocijfers alleen wordt gekeken naar recreatief zwemmen: de gebruikers van verenigingen, schoolzwemmen en doelgroepen worden hierbij niet meegenomen en die maken wel ruim gebruik van de Leidse zwembaden. In 2005 en deels 2006 wordt een doorlichtingsonderzoek gehouden naar vraag en aanbod van zwembaden in Leiden. Dit onderzoek moet inzicht bieden in de bekendheid van de Leidenaars met de zwembaden en de activiteiten die daar plaatsvinden, de aansluiting van de activiteiten en openingstijden op de behoefte per doelgroep, de waardering van de klanten voor de dienstverlening en de omzet van de verschillende groepen in relatie tot het aantal ingezette personeelsleden. Het onderzoek heeft betrekking op alle zwembaden van het Sportbedrijf, maar richt zich in eerste instantie op zwembad De Zijl. Op basis hiervan kunnen aanvullende maatregelen ter verhoging van de doelmatigheid en doeltreffendheid worden overwogen.

IJshal

De ijshal in Leiden heeft een regionale functie. In de wintermaanden maken hardrijders, kunstrijders, ijshockeys en shorttrackers uit vele gemeenten uit de regio gebruik van de ijshal. Voor al deze sporten geldt dat op hoog nationaal niveau wordt gesport. Voor hardrijden geldt ook dat naast het hoge wedstrijd-niveau ook een aanzienlijke bijdrage aan de breedtesport wordt geleverd met specifiek aanbod voor bijvoorbeeld ouderen, studenten en gehandicapten. De ijshal wordt geëxploiteerd door de Stichting IJshal Leiden. De ijshal kampt met een verouderde ijsbaanapparatuur, hetgeen een financieel risico inhoudt. Vernieuwing of renovatie van deze apparatuur is heel duur en gaat de financiële draagkracht van de stichting te boven. Naar verwachting wordt in 2008-2009 in Alphen aan den Rijn een nieuwe ijsbaan geopend. De stichting heeft de gemeente gevraagd welke mogelijkheden zij ziet om de stichting tegemoet te komen indien de situatie zich voordoet dat geïnvesteerd moet worden in de apparatuur. Dit zou in ieder geval moeten leiden tot het operationeel houden van de ijshal in Leiden tot het moment van ingebruikname van de ijshal in Alphen. De gemeente Leiden heeft dit tezamen met Zoeterwoude in het Samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland aan de orde gesteld, maar dit heeft nog niet tot een positief besluit geleid.

Vooralsnog gaan wij er van uit, dat de geplande ijsbaan er inderdaad binnen afzienbare tijd in Alphen aan den Rijn komt, hetgeen voor de Leidse schaatsers op een acceptabele afstand een goede mogelijkheid zou bieden. Indien deze ijsbaan niet door zou gaan, zouden de Leidse schaatsers bij sluiting van de Leidse ijshal aangewezen zijn op de ijsbanen in Den Haag of Haarlem. Dit zou wat ons betreft een ongewenste situatie zijn. Maar het is de vraag of het realiseren van een nieuwe ijshal in (de directe omgeving van) Leiden in financieel opzicht haalbaar is. In het eerder aangehaalde regionaal onderzoek is aangegeven dat het gebruik van de ijshal in Leiden lager is dan op grond van landelijke cijfers van vergelijkbare (200 meter-)banen verwacht mag worden. Gezien de alternatieven in andere gemeenten is de investering in de bouw van een nieuwe kunstijsbaan voor de Leidse regio naar het zich laat aanzien onaantrekkelijk. Wel wil Leiden de wenselijkheid en mogelijkheid hiervan aan de

¹³ Nota 'Zwembaden in Leiden', RV-nummer 990028, 1999 vastgesteld

orde stellen in het regionaal overleg, zodat besloten kan worden tot een gezamenlijk haalbaarheidsonderzoek. Wij komen hier in hoofdstuk 5 op terug.

Sportvoorzieningen van de universiteit en scholen

Een aantal sportvoorzieningen in Leiden wordt geëxploiteerd door anderen dan de gemeente. De belangrijkste zijn de universiteit, de scholen en commerciële aanbieders (zie hieronder). Met de eerste twee partners kan de gemeente afspraken maken over samenwerking en afstemming over het gebruik van deze voorzieningen.

De universiteit Leiden werkt plannen uit voor nieuwbouw van een Universitair Sportcentrum aan de Wassenaarseweg. De plannen gaan uit van de bouw van een universitaire sporthal, de aanleg van twee natuurgras voetbalvelden, een kunstgras hockeyveld, negen tennisbanen met een oefenkooi en twee beachvolleybalvelden. Er is overleg tussen de universiteit en het Sportbedrijf om te bezien in hoeverre samengewerkt kan worden in onderhoudswerkzaamheden, registratie en verhuurwerkzaamheden en wellicht uitwisseling van personeel. Maar ook zijn de mogelijkheden besproken om sporten waarvoor in Leiden nu te weinig ruimte beschikbaar is onder te brengen in het USC. Hoewel de universiteit zich uiteraard in eerste instantie richt op de sportieve interesses en behoeften van de studenten is in het overleg met de gemeente aangegeven serieus te kijken naar het scheppen van mogelijkheden voor met name hockey en judo. Voor beide laatstgenoemde sporten bestaat in Leiden een duidelijk tekort aan gekwalificeerde accommodaties.

In het kader van het investeringsprogramma onderwijshuisvesting worden afspraken gemaakt met de schoolbesturen over de kleinere sportzalen en gymzalen. Het gebruik van deze voorzieningen valt onder de verantwoordelijkheid van de betreffende schoolbesturen. De gymzalen worden niet alleen door het onderwijs zelf gebruikt, maar ook voor trainingsdoeleinden aan sportverenigingen verhuurd. Het Sportbedrijf fungeert hiervoor als loket. De schoolbesturen maken hun eigen afweging of ze een ruimtevraag willen honoreren, maar de gemeente kan in de diverse overlegvormen die er met het onderwijsveld zijn bevorderen dat er overleg tussen gemeente, schoolbesturen en Sportbedrijf plaatsvindt over een optimaal gebruik en exploitatie van deze sportvoorzieningen. Met name voor incidentele verhuur voor ongeorganiseerde sporters liggen hier mogelijkheden.

Commerciële voorzieningen

Net als in andere gemeenten stijgt in Leiden het aantal mensen dat bij een sportschool of fitnesscentrum sport. Het beoefenen van nieuwe, individuele sporten zonder de clubverplichtingen van een sportvereniging is de laatste jaren steeds populairder geworden. Alleen al in de periode 2002-2004 is het sporten bij een sportschool of fitnesscentrum in Leiden gestegen van 30% naar 40% van de totale sportdeelname.

Ten opzichte van commerciële sportvoorzieningen voert de gemeente Leiden geen actief beleid, met uitzondering van een vestigingsbeleid op bedrijventerreinen. Er wordt op grond hiervan maximaal één voorziening per terrein toegelaten. Er is op dit moment vanuit commerciële sportaanbieders meer vraag naar ruimte dan er ruimte beschikbaar is: vier sportaanbieders staan op een wachtlijst.

2.3.2 Een landelijke vergelijking

In 2004 is in opdracht van de ANWB een vergelijking gemaakt van de aantrekkelijkheid van vrijetijdsvoorzieningen in de 35 grote gemeenten in Nederland.¹⁴ Hierbij zijn ook de sportvoorzieningen vergeleken op de variabelen 'oppervlakte basissportvoorzieningen', 'spreiding sportvoorzieningen', 'aantal sportaccommodaties' en 'oppervlakte zwembaden'. Hier komt voor Leiden een zeer gunstig oordeel uit:

- Leiden staat op de 6^e plaats wat betreft oppervlakte sportvoorzieningen (4,45% oppervlakte sportterreinen binnen de bebouwde kom + 1 km)
- Leiden staat op de 1^e plaats wat betreft spreiding sportvoorzieningen (365 meter gemiddelde minimale afstand tot sportvoorziening)

¹⁴ Bron: 'Vrijetijdsvoorzieningen in de woonomgeving – 35 gemeenten vergeleken', SGBO-Stichting Recreatie – KIC, mei 2004

- Leiden staat op de 12^e plaats wat betreft het aantal sportaccommodaties (3,1 per 10.000 inwoners)
- Leiden staat op de 4^e plaats wat betreft oppervlakte zwembaden (409 m² oppervlakte zwembaden per 10.000 inwoners)

Er is een totaalscore gemaakt voor sportvoorzieningen, door van deze vier variabelen een gewogen gemiddelde te berekenen. In deze totaalscore staat Leiden op de 2^e plaats van de 35 grote gemeenten in Nederland (achter Dordrecht). Dit is dus een heel goede score, waarbij het sterkste punt van Leiden de spreiding van de sportvoorzieningen is.

Deze score is des te belangrijker, omdat Leiden relatief weinig mogelijkheden heeft voor het sporten in de 'groene ruimte'. In het onderzoek is ook gekeken naar de kwaliteit van de groene ruimte voor recreatie en dit biedt natuurlijk ook inzicht in de mogelijkheden om in die groene ruimte te sporten. Hierbij is een vergelijking gemaakt op de variabelen 'kwaliteit landelijk gebied voor fietsen', 'kwaliteit landelijk gebied voor wandelen' en 'kwaliteit landelijk gebied voor waterrecreatie'. Dit levert een 31^e plaats op in de ranglijst van 35 grote gemeenten.

Daarnaast is gekeken naar de indicator groen in en om de stad. Dit is een gewogen gemiddelde van de variabelen 'oppervlakte groen' en 'spreiding groen'. Hier staat Leiden op de 23^e plaats.

Leiden heeft dus 'van nature' weinig ruimte voor sporten in het groen. Waar mogelijk zal er dus slim met de groene ruimte om moeten worden gegaan om te bezien welke mogelijkheden er zijn voor sporters. En daarnaast leidt dit gegeven tot de conclusie, dat het relatieve gebrek aan groene ruimte voor sporters de noodzaak onderstreept om de hoeveelheid en spreiding van de sportvoorzieningen minimaal op peil te houden.

2.3.3 Oordeel over hoeveelheid en kwaliteit sportvoorzieningen

In de stadsenquête 2004 is aan de Leidenaren die gebruik maken van sportaccommodaties gevraagd hoe zij deze accommodaties beoordelen. Dan gaat het zowel om de hoeveelheid als de kwaliteit van de accommodaties.

Gemiddeld scoren de sportaccommodaties wat betreft de hoeveelheid een 7,1. Van de respondenten gaf 80% een rapportcijfer 7 of hoger. Dit is een score die ons tevreden stemt en die ook past in het beeld van de goede spreiding van sportaccommodaties in Leiden zoals in het bovengenoemde ANWB-onderzoek naar voren komt. In de stadsenquête 2005 is deze vraag herhaald. De score blijkt te zijn gestegen tot 7,3, waarbij 89% van de respondenten een 7 of hoger gaf.

De score op kwaliteit van de sportaccommodaties is lager: gemiddeld een 6,9. Van de respondenten gaf 71% een 7 of hoger. In de stadsenquête is ook gevraagd, wat men de belangrijkste verbeterpunten vindt wat betreft de kwaliteit van de sportaccommodaties. De meest genoemde punten zijn: 'beter schoonmaken/-houden', 'sportvoorzieningen zijn verouderd' en 'onderhoud moet beter/is verouderd'.

In de stadsenquête 2005 is deze vraag herhaald. Ook deze score blijkt licht te zijn gestegen tot 7,0, waarbij 73% een 7 of hoger gaf.

De LSF heeft in 2005 onder de verenigingen die gebruik maken van de bovengenoemde sporthallen een enquête gehouden over de verdeling van de zaaluren over de verschillende verenigingen. Van de 30 aangeschreven verenigingen en één koepel heeft de helft, namelijk 15, gereageerd. Uit de reacties komt een positief beeld naar voren over uitrusting, onderhoud en hygiëne in de hallen. Op een enkel specifiek knelpunt na oordelen deze verenigingen dat dit op een goed niveau ligt. Dit klopt met het beeld van het Sportbedrijf, dat er weinig klachten over het schoonmaakniveau van de sporthallen binnenkomen. Wel zijn er klachten over de gymzalen.

Hoeveelheid sportvoorzieningen

Het Sportbedrijf Leiden krijgt regelmatig verzoeken voor extra ruimte voor sportvoorzieningen. Deze kunnen soms door creatief inpassen en combineren van sporten op een voorziening gehonoreerd worden, maar dat lukt niet altijd. Alle verzoeken worden gelijkwaardig behandeld; er is nu geen prioriteitsvolgorde van sporten die onderbouwd voorrang zouden moeten krijgen.

Op grond van de berekeningen van de over- en onderbespeling van velden (bijlage 5), van gegevens over wachtlijsten bij sportverenigingen (in de enquête van het Sportbedrijf) en andere signalen van sportverenigingen is op dit moment bij de volgende takken van sport ruimtegebrek bekend bij het Sportbedrijf:

Outdoor:

- Hockey, komt minstens 2 velden tekort, 100 afwijzingen per jaar van mensen die lid willen worden
- Tennis, bij Roomburg en in mindere mate Leidse Hout en Unicum tekort van in totaal 5 banen (bij Roomburg wachtlijst van 300 mensen, betekent wachttijd van circa 2 jaar)
- American Football (zondag), nu tijdelijk op Boshuizerkade
- Rugby (LSRG), moet weg van USC
- Honkbal (Biënto), moet weg van USC
- Morskwartier I, overbespeling van een veld bij DoCoS wegens sterke groei van de jeugd
- Morskwartier II, te weinig trainingsmogelijkheden
- Roeien (Die Leythe), heeft een wachtlijst van 119 mensen, betekent wachttijd van minimaal 1 jaar

Indoor:

- Zaalkorfbal (weekend)
- Gymnastiek
- Zwemmen (met name wachtlijst voor beginnende zwemmers van minimaal een jaar)
- Tafeltennis (Scylla), kan niet groter worden dan 95 leden in verband met de grootte van de accommodatie
- Basketbal (sporthalruimte)
- Tennis

Een aantal verenigingen meldt ook een wachtlijst wegens een gebrek aan kader; dit hangt dus niet samen met de beschikbare ruimte.

Uit de eerder genoemde enquête die de LSF heeft gehouden onder sportverenigingen die zaaluren huren in door het Sportbedrijf beheerde sporthallen komt ook een globaal beeld naar voren met betrekking tot de behoefte aan zaalruimte per sport. Helaas heeft geen van de huurders van de 3 Oktoberhal gereageerd. Van de 14 verenigingen zijn 5 verenigingen tevreden over het aantal gehuurde zaaluren en zijn 9 verenigingen niet tevreden. Ook de koepelorganisatie (de Leidse Korfbalfederatie, LKF) geeft aan een groot tekort aan zaaluren te ervaren. Op basis van de reacties geeft de LSF aan dat een tekort aan zaaluren bestaat van 38 tot 43 uren, dat zich met name bij korfbal, zaalvoetbal en volleybal en in mindere mate bij handbal voordoet.

In hoofdstuk 5 komen we terug op de mogelijkheden en onmogelijkheden om aan deze ruimtebehoeften tegemoet te komen.

Kwaliteit sportvoorzieningen

Naast ruimtegebrek is een belangrijk probleem ten aanzien van sportvoorzieningen de staat van onderhoud. Het Sportbedrijf Leiden heeft voor alle sportaccommodaties die bij hem in beheer zijn een meerjarenonderhoudsplan in voorbereiding. Dit levert het beeld op, dat een fors structureel tekort bestaat op het budget voor groot onderhoud.

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de voor groot onderhoud en vervangingen noodzakelijke jaarlasten en de hiervoor op dit moment beschikbare budgetten. Dit levert het beeld op dat een

structurele verhoging van dit budget noodzakelijk is om het onderhoud van de sportvoorzieningen op het niveau te krijgen dat wij ambiëren. Hier komen wij in hoofdstuk 5 concreet op terug.

Voor de korte termijn zijn de belangrijkste kwaliteitsproblemen:

- Staat van onderhoud van de meeste kleedkamers en noodzakelijke investeringen in infrastructuur van gas/water/elektra en aangrenzende paden en wegen
- Gebruiksvergunningen en brandveiligheid diverse oude sportgebouwen
- Vervanging kunstgrasvelden hockey Roomburg
- Staat van onderhoud en onzekere toekomst van de ijsshal

2.4 Conclusies: sterke en zwakke punten

In het voorgaande is een aantal sterke en zwakke punten in het huidige Leidse sportaanbod en de sportdeelname aan de orde gekomen. Hieronder worden deze puntsgewijs samengevat.

Sterke punten:

- Spreiding en hoeveelheid van sportvoorzieningen
- Licht stijgende tendens in sportdeelname bij jeugd en volwassenen
- Een hoge organisatiegraad: relatief veel Leidenaars zijn lid van een sportvereniging
- Diversiteit in aanbod
- Potentieel bij topsporters
- Trend naar multifunctioneel gebruik van accommodaties door sportverenigingen, zoals voetbal/honkbal in Kikkerpolder II

Zwakke punten:

- Kwaliteit van onderhoud sportvoorzieningen
- Weinig ruimte voor sport in groene ruimte
- Bezettingsgraad van een aantal accommodaties, met name de 3 Oktoberhal, de Turnhal en het RRC
- Nauwelijks mogelijkheden voor topsportevenementen
- Geen regionale afstemming
- Geen criteria beschikbaar voor prioriteiten in toewijzing beschikbare sportruimte
- Onvoldoende faciliteiten voor multifunctioneel gebruik

Deze punten bieden handvatten voor het formuleren van toekomstig sportbeleid. Voordat we het toekomstig beleid formuleren, kijken we in het volgende hoofdstuk kort terug op het beleid van de afgelopen jaren en onderzoeken we daarna welke relevante ontwikkelingen en trends van invloed zijn op het sportbeleid.

3. Terugblik op het Leidse sportbeleid

Het huidige Leidse sportbeleid kan in vier onderdelen worden onderscheiden: sportstimulering, sportondersteuning, sportvoorzieningen en –accommodaties en sportsubsidies en –tarieven. Hieronder vatten we op deze onderdelen kort de beleidsuitgangspunten en de resultaten daarvan samen.

3.1 Terugblik op het sportstimuleringsbeleid

In 1997 is de nota Sportstimuleringsbeleid vastgesteld.¹⁵ In deze nota wordt de grote maatschappelijke waarde van sport onderstreept. Sport heeft in de nota een intrinsieke waarde (veel mensen vinden sport leuk om te doen en naar te kijken); een vormende waarde (met name voor jongeren zijn de sociale aspecten als sportief gedrag, solidariteit en gezamenlijk omgaan met winnen en verliezen belangrijk); een sociaal-integratieve waarde (sport draagt bij aan sociale cohesie en wederzijds begrip) en een gezondheidswaarde (het is in het algemeen gezond om te sporten).

Met het sportstimuleringsbeleid wilde de gemeente verschillende doelen bereiken:

- Het ondersteunen van kadervorming in de sport: het beleid moet bijdragen aan het versterken van de actieve kaders van sportverenigingen
- Het bevorderen van sportdeelname, met name onder doelgroepen die minder aan sport doen of voor wie het extra belangrijk is dat ze aan sport doen: jeugd/jongeren, ouderen, gehandicapten en allochtonen
- Het bevorderen van ongeorganiseerd sporten door vooral het aanbieden van cursussen en sportopbouwwerk

Het beleid in deze nota uit 1997 richt zich bijna expliciet op de breedtesport; topsport heeft in de nota geen prioriteit. Wel wordt erkend dat breedtesport en topsport elkaar positief beïnvloeden. De aanwezigheid van topsport stimuleert amateuristische sportbeoefening en andersom kan een goede en brede sportinfrastructuur in de stad een voedingsbodem zijn voor prestaties op topsportniveau. Daarnaast hebben topsporters een promotionele betekenis voor Leiden. Daarom worden initiatieven op het gebied van topsport waar mogelijk wel ondersteund via subsidies.

De doelstellingen worden in de nota niet gekwantificeerd, met andere woorden er worden geen meetbare doelen geformuleerd. Wel zijn er concrete actiepunten in de nota opgenomen die moeten bijdragen aan de doelstellingen. Over de voortgang van het realiseren van deze actiepunten is de Raad periodiek geïnformeerd.

In 1999 wordt in een voortgangsrapportage geconstateerd dat veel actiepunten uit deze nota in een vergevorderd stadium van uitvoering of geheel gerealiseerd zijn.¹⁶ Daarnaast wordt een zestal nieuwe actiepunten in het beleid opgenomen gericht op het bevorderen van sportdeelname door ouderen, jongeren en allochtonen en het versterken van het kader van sportverenigingen. Hieronder zijn deze schematisch weergegeven:

¹⁵ Nota Sportstimuleringsbeleid, RV-nummer 970065, 1997 vastgesteld

¹⁶ Nota Sportstimulering in Leiden – een frisse blik op de tussenstand, RV-nummer 000066, 1999 vastgesteld

Extra actiepunten sportstimulering vanaf 1999:	Doelgroep(en):	Doel:	Partners:
1. Groninger Actief Leven Model (GALM)	Mensen van 55-65 jaar	Bevorderen van sport en bewegen door 'jongere ouderen'	Provinciale Sportraad, GGD, SDL, Adviesorgaan Ouderen
2. Informatieboekje ouderen en sport	Ouderen	Verbeteren van informatievoorziening over sportaanbod voor ouderen	Sportbedrijf Leiden
3. Sportverzekering	Sportverenigingen, ouderen	Wegwerken hindernissen voor deelname ouderen en beter regelen aansprakelijkheid	Sportbedrijf Leiden, LSF, sportverenigingen
4. Sports on the Streets	Jongeren	Bevorderen jongerenparticipatie en kennismaking met sporten	Sportbedrijf Leiden, jongerenorganisaties, LWO
5. Sportservicepunt	Kader sportverenigingen	Ontlasten en ondersteunen van kader sportverenigingen	Sportbedrijf Leiden
6. Roodenburg-project	Allochtonen, V.V. Roodenburg, bewoners Leiden-Noord	Bevordering integratie allochtonen, versterking actieve wijkfunctie en recreatief medegebruik accommodatie	V.V. Roodenburg, LWO, provinciale sportraad, stichting Meander

In deze voortgangsrapportage uit 1999 worden ook twee aandachtspunten aan het sportstimuleringsbeleid toegevoegd. Ten eerste wordt een goede communicatie en afstemming tussen de sportpartners van groot belang geacht, juist omdat het sportveld zo breed en diffuus is. Als sportpartners worden het Sportbedrijf Leiden, de beleidsafdeling Cultuur & Sport van de dienst Cultuur & Educatie, de Leidse Sportfederatie en de diverse verenigingen en organisaties op het gebied van sport genoemd. Daarnaast wordt het integraal karakter van sportstimulering in relatie tot andere beleidsterreinen aangescherpt. Met name het jeugdbeleid, gezondheidsbeleid en (wat toen nog zo werd genoemd) minderhedenbeleid zijn beleidsterreinen waarmee de aansluiting nog sterker moet worden gezocht.

Een aantal ontwikkelingen tegelijk heeft aanleiding gegeven voor deze aanvullingen. Naast het feit dat het integraal werken in Leiden zelf meer vorm kreeg en er dus meer behoefte was aan heldere samenwerkingslijnen tussen beleidsterreinen, stimuleerden ook twee rijksontwikkelingen deze ontwikkeling.

Ten eerste is dat de Stimuleringsregeling Breedtesport 1999-2005 van het ministerie van VWS. Met deze regeling drukt de rijksoverheid uit dat het breedtesportbeleid geïntensiveerd moet worden vanuit 'de toenemende erkenning van de betekenis van sport in de samenleving en de breed gedragen opvatting dat een lokale versterking ervan noodzakelijk is'.¹⁷ Doel van deze breedtesportimpuls is dat gemeenten en lokale organisaties (verdere) initiatieven ontplooiën die bijdragen aan een duurzame verbetering van het lokale sportaanbod, indien mogelijk in samenwerking met andere sectoren. Tevens wil het ministerie hiermee bevorderen dat 'sportactiviteiten optimaal benut worden in het kader van andersoortige maatschappelijke projecten'. Met andere woorden: doordat sectoren als sport, welzijn, onderwijs, gezondheidszorg en recreatie meer met elkaar samenwerken moet voor zowel de sport als voor andere sectoren meerwaarde ontstaan. Op basis van het projectplan 'Sport, buurt en sociale integratie' heeft Leiden in 1999 subsidie in het kader van de breedtesportimpuls gekregen voor de hierboven genoemde zes projecten.

¹⁷ Beleidsbrief Breedtesport van de staatssecretaris van VWS aan de Tweede Kamer, 18 juni 1999

Ten tweede is het convenant in het kader van het Grotestedenbeleid (GSB) voor de periode 2001-2004 een stimulans geweest om tot een integrale benadering van vraagstukken te komen. Omdat de hierboven genoemde projecten goed pasten in de GSB-doelen uit deze periode, werd ook vanuit GSB financieel bijgedragen aan de uitvoering van de genoemde projecten. In het kader van het deelprogramma 'Ruimte voor jongeren' in het Meerjarenontwikkelingsprogramma 1999-2004 is als doelstelling opgenomen dat de sportdeelname van jongeren wordt verhoogd van 75% naar 85%. Voor volwassenen zijn in het deelprogramma 'Maatschappelijk participeren' doelstellingen opgenomen die overeenkomen met de hierboven genoemde sportstimuleringsprojecten, omdat deze tegelijk ook opgenomen zijn in het projectplan 'Sport, buurt en sociale integratie'.

De resultaten van de afzonderlijke projecten worden in een specifieke rapportage aan de Raad en de ministeries van VWS (in verband met de breedtesportimpuls) en BZK (in verband met het Grotestedenbeleid) verantwoord. Met betrekking tot het project 'Roodenburg nog completer' is een aparte evaluatie aan de Raad aangeboden.¹⁸ Op deze plaats beperken we ons tot het constateren van een aantal algemene positieve en negatieve evaluatiepunten op basis van de ervaringen met de bovengenoemde projecten in relatie tot de doelen.

Met betrekking tot bevorderen van sporten door jongeren zijn positieve elementen:

- Aansluiten bij tendens om ongebonden te sporten door op wijkniveau 'losse' activiteiten aan te bieden als toernooien, demonstraties en workshops
- Inspelen op nieuwe, populaire sporten
- Waar mogelijk sportactiviteiten in een sfeer aanbieden die aansluit bij de jongerencultuur, met bijvoorbeeld muziek en randactiviteiten

Negatieve punten hierbij zijn:

- Moeilijk om jongeren na kennismaking met een sport te interesseren voor 'vastere' en dus frequentere vormen van sporten, al dan niet in verenigingsverband
- Sportdeelname is in de afgelopen jaren toegenomen, maar nog te weinig jongeren sporten minstens eenmaal per week
- Jongeren zijn zelf nog weinig betrokken bij de organisatie van sportactiviteiten

Met betrekking tot bevorderen van sporten door ouderen zijn positieve elementen:

- Een actieve, persoonlijke benadering van mensen
- De mogelijkheid om activiteiten in groepen buurtgenoten in de eigen buurt te doen
- De bewegingsactiviteiten op maat aanbieden, op basis van een medische – en fitheidstest aan het begin

Negatieve punten hierbij zijn:

- Een moeizame werving van docenten voor deze activiteiten
- Een erg arbeidsintensieve start van deelnemersgroepen
- De niet-frequente en daardoor niet-actuele informatie over sportmogelijkheden voor ouderen
- De juridische en financiële onmogelijkheden voor een sportverzekering voor ouderen

Met betrekking tot bevordering van integratie in een sportvereniging (Roodenburg) zijn positieve elementen:

- Er is meer allochtoon kader bij de club, hoewel vooral in de functies die direct samenhangen met de sportgebonden activiteiten
- Een afgeleid doel ten aanzien van multifunctioneel gebruik van de accommodaties, ter vergroting van het aantal voorzieningen in de wijk voor de jeugd, is gerealiseerd

Negatieve punten hierbij zijn:

- Het is niet gelukt om de samenstelling van het ledenbestand van de club op 50% autochtoon en 50% allochtoon te brengen; de verhouding is nu 30/70%
- De participatie van allochtone ouders is niet gegroeid

¹⁸ 'Reactie op eindrapport Roodenburgproject', in behandeling bij Stuurgroep WOP

- Het ledenbestand van de vereniging is teruggelopen

Op de ervaringen in relatie tot het doel ondersteuning van het kader van sportverenigingen komen we in paragraaf 3.2 terug.

Positieve algemene punten ten aanzien van de Leidse sportstimulering zijn:

- De vorm van kennismakingscursussen slaat enorm aan, zowel bij jeugd als bij volwassenen
- De aanwezigheid van sportvoorzieningen in de eigen wijk is van grote invloed op de deelname, dus de goede spreiding van voorzieningen in Leiden is belangrijk

Negatieve algemene punten ten aanzien van de Leidse sportstimulering zijn:

- De doelen van activiteiten zijn onvoldoende meetbaar geformuleerd, zodat evaluatie van de resultaten moeilijk is
- Er is nog weinig structurele samenwerking tussen sport, onderwijs, welzijn, zorg

3.2 Terugblik op de sportondersteuning

Het doel van sportondersteuning is het bevorderen van sportbeoefening en het ondersteunen van het vrijwillig kader in de sport. Dit gebeurt op verschillende manieren.

Er worden door het sportopbouwwerk kennismakingscursussen georganiseerd voor volwassenen, zodat mensen op een laagdrempelige manier kunnen proberen of een sport iets voor hen is. Hieraan doen jaarlijks veel mensen aan mee: in 2004 waren dat er 1.463. Ook voor jongeren worden kennismakingscursussen georganiseerd. De schoolsportcommissie breidt het aantal cursussen wegens succes uit. In het seizoen 2004/2005 worden 60 cursussen georganiseerd, waar 2025 jongeren op afkomen. Daarnaast worden er jaarlijks in diverse wijken toernooien georganiseerd voor de jeugd. In 2004 hebben maar liefst 4.153 jongeren meegedaan aan 26 toernooien.

Bij de sport-o-theek kunnen mensen voor een schappelijk tarief sport- en spelartikelen huren. In 2004 is daar 422 keer gebruik van gemaakt, waarbij 2.306 artikelen zijn verhuurd.

Daarnaast kunnen sportverenigingen vanaf medio 2002 bij het sportservicepunt terecht voor ondersteuning in brede zin.¹⁹ Aanleiding hiervoor was de constatering dat het voor sportverenigingen steeds moeilijker werd om actief kader te vinden en vast te houden en om in te spelen op zich steeds wijzigende regelgeving. Het sportservicepunt biedt gerichte ondersteuning van het actieve kader, zowel het bestuurlijke als vrijwilligerskader door middel van trainingen, cursussen, facilitaire zaken en een éénloketfunctie voor vragen. In 2004 zijn er 6 scholingen voor bestuurskader gegeven, waarmee 93 deelnemers zijn bereikt. Daarnaast zijn er in 2004 en voorgaande jaren in beperkte mate gerichte vragen binnengekomen bij het sportservicepunt: gemiddeld 2 per maand. Dat laatste wil niet zegen dat er maar weinig vragen leven bij de verenigingen. In de praktijk nemen verenigingen echter rechtstreeks contact op met een medewerker van het Sportbedrijf met wie zij ten aanzien van hun specifieke probleem direct zaken kunnen doen.

Wat betreft de matige deelname aan kadercursussen blijkt dat veel huidige vrijwilligers wel een afgestemde taak in verenigingsverband op de schouders willen nemen, maar geen verdere belasting in tijd en energie willen spenderen aan zaken als het volgen van een cursus.

3.3 Terugblik op het beleid ten aanzien van sportvoorzieningen en -accommodaties

In de nota 'Infrastructuur Sport'²⁰ is in 1997 een sporthallenplan en sportparkenplan gepresenteerd. Ten aanzien van sporthallen is in beeld gebracht hoeveel extra ruimtebehoefte bestond. Hierbij speelde een rol dat de beschikbare sportruimte in de Groenordhallen per 1 januari 1999 kwam te vervallen. Vervolgens is onderzocht of aan die behoefte kon worden voldaan door efficiënter om te gaan met de beschikbare ruimte van de bestaande hallen, door overheveling naar beschikbare gymzaalruimte en of

¹⁹ Besluit over de aanstelling van een sportservicecoördinator, B&W-nummer 010469, 2001 vastgesteld

²⁰ Nota Infrastructuur Sport, RV-nummer 970535, 1997 vastgesteld

er alternatieve ruimten beschikbaar waren. Die mogelijkheden bleken onvoldoende, hetgeen leidde tot de conclusie dat er aanvullende sporthallencapaciteit moest worden gerealiseerd. De nota heeft onder meer de basis gelegd voor de realisatie van de sporthallen De Zijl en Rijnlands Revalidatiecentrum.

Voor de sportparken is geconcludeerd dat vraag en aanbod per saldo goed op elkaar waren afgestemd, maar dat concrete maatregelen ter verhoging van de efficiëntie zouden worden uitgewerkt om de aldus vrijkomende middelen in te kunnen zetten voor kwaliteitsverbetering. Dit is gebeurd in de nota's 'De Leidse Groene Velden' (1999)²¹ en 'Invulling prioriteitenlijst Groene Velden' (2000)²². De belangrijkste knelpunten die ten aanzien van de groene velden werden geconstateerd waren dat:

- Leiden op sporttechnisch terrein achterliep omdat al lang geen investeringen waren gedaan in de sportvelden. Vernieuwingen als kunstgrasvelden waren daardoor niet toegepast.
- Door ruimtelijke ontwikkelingen knelpunten op concrete lokaties zouden kunnen ontstaan (met destijds als meest in het oog springende consequentie de verplaatsing van korfbalvereniging Pernix van het Groenordhallerterrein).
- Een aantal velden werd overbespeeld en een aantal werd onderbespeeld. Uit een inventarisatie van het Sportbedrijf naar het verschil tussen het aantal normvelden en het aantal feitelijk aanwezige wedstrijd- en trainingsvelden per sportpark bleek dat aan de Boshuizerkade een overschot van twee wedstrijdvelden was, in Kikkerpolder I een wedstrijdveld tekort was, in Morskwartier I een wedstrijdveld tekort was en trainingsvelden krap waren, in Morskwartier II de trainingsvelden krap waren en in Noord een wedstrijdveld over was.
- Er geen optimaal gebruik werd gemaakt van de beschikbare sportvelden. De velden werden grote delen van het jaar, met name in de vakanties en doordeweeks tussen 14.00 en 17.00 uur nauwelijks gebruikt. (Over de vakantieperiodes weten we dat dit laatste gezien de noodzakelijke preparering op het volgende seizoen niet anders kan, zie 2.3.1.)

Op basis van de genoemde prioriteitenlijst is vervolgens besloten hoe de belangrijkste knelpunten zouden worden aangepakt. Dit heeft geleid tot het besluit tot verplaatsing van Pernix naar Sportpark Noord, de aanleg van een WETRA-veld en twee halve zand ingestrooide kunstgrastrainingsvelden bij het Morskwartier, de aanleg van twee kunstgrasvelden bij Sporting Trigon en de aanleg van een anderhalf rubber ingestrooid kunstgrastrainingsveld bij UVS.

In 2002 is in de nota 'Samenwerking Scoort'²³ geconstateerd dat ondanks het feit dat de velden met de grootste overbespeling al waren aangepakt, de situatie nog niet optimaal was. Omwille van een verbetering van de bespeling van de velden, maar ook omwille van de versterking van de voetbalverenigingen is voorgesteld om strategische fusies en samenwerkingsverbanden aan te gaan. Dit leidt onder meer tot het vrijkomen van drie velden bij de Boshuizerkade. De uitwerking van 'Samenwerking Scoort' is nog niet afgerond, vanwege de planvorming rond het Wijkontwikkelingsplan Zuid-West. Als onderdeel van dit WOP-ZW wordt een inrichtingsplan gemaakt voor de sportvelden aan de Boshuizerkade. Hierbij krijgt de ruimtevraag van FC Boshuizen en de plaatsing van GOL Sport specifieke aandacht.

Tot slot willen we hier noemen dat de atletiekbaan in de Leidse Hout in 2004 een nieuwe kunststoflaag heeft gekregen en dat het sprintgedeelte is uitgebreid van 6 naar 8 banen.

De bovenstaande ontwikkelingen hebben in de afgelopen periode geleid tot aanzienlijke verbeteringen in het sportvoorzieningsniveau in de afgelopen jaren. Wel kan de conclusie worden getrokken, dat het accent voornamelijk heeft gelegen in de modernisering en uitbreiding van de sportvoorzieningen, maar dat het onderhoud en het recreatief medegebruik van de beschikbare sportvoorzieningen minder aandacht heeft gekregen. In 4.5 gaan we nader in op het recreatief medegebruik en het multifunctioneel gebruik van clubaccommodaties.

3.4 Terugblik op het subsidie- en tarievenbeleid

²¹ Nota Leidse Groene Velden, RV-nummer 991092, 1999 vastgesteld

²² Nota Invulling prioriteitenlijst Groene Velden, RV-nummer 000050, 2000 vastgesteld

²³ Nota Samenwerking Scoort, B&W-nummer 021117, 2002 vastgesteld

3.4.1 Subsidies

Op het gebied van sport bestaan in Leiden twee subsidiemogelijkheden, voor jeugdsport en voor sportevenementen.

Leidse sportverenigingen kunnen voor hun jeugdleden tot en met 17 jaar een waarderingssubsidie en een incidentele subsidie aanvragen.²⁴ De waarderingssubsidie is een jaarlijks terugkerende subsidie die afhankelijk is van het aantal jeugdleden. Per jeugdlid kan een subsidiebedrag worden toegekend waarvan de hoogte wordt bepaald door het voor dat jaar begrote totaalbedrag te delen door het aantal jeugdleden, zoals opgegeven door de verenigingen. Voor de zwemverenigingen geldt dat ze 2/3 van dat bedrag per jeugdlid kunnen krijgen. Bij de incidentele subsidie gaat het om activiteiten die gericht zijn op één of meer van de onderstaande doelstellingen:

- het stimuleren van jongeren om binnen hun vereniging zelf activiteiten op te zetten
- het bevorderen van de deskundigheid van het voor de jeugd werkzame sporttechnisch kader
- het voorkomen dat jongeren in de leeftijdscategorie 14 t/m 17 jaar afhaakt als jeugdlid
- het aantrekken of het betrekken van (nieuwe) groepen jongeren bij sportactiviteiten
- het bevorderen van de integratie van maatschappelijk kwetsbare groepen jongeren door middel van activiteiten.

In 2005 was voor de subsidiëring van de jeugdsport € 39.776 beschikbaar, gelijk verdeeld over de waarderingssubsidie (€ 2,84 per jeugdlid) en incidentele subsidies voor projecten.

Daarnaast kunnen incidentele subsidies worden aangevraagd voor het organiseren van of deelnemen aan sportevenementen die buiten de reguliere activiteiten vallen.²⁵ Daarbij geldt wel als voorwaarde, dat het om evenementen gaat die naar aard en omvang voor het Leidse sportleven van belang worden geacht. Dan gaat het om:

- Amateur-sportevenementen die in Leiden plaatsvinden, zoals
 - Leidse, nationale en internationale kampioenschappen
 - Jubileumtoernooien, nationale en internationale toernooien
 - Interlandwedstrijden en internationale wedstrijden
- Deelname aan sportevenementen die in het buitenland plaatsvinden
- Deelname aan Olympische Spelen

Het gaat daarbij om de helft van het subsidiabel tekort, tot een maximumbedrag dat is vastgesteld per evenement voor sportverenigingen en koepelorganisaties, voor individuele topsporters en voor topsportteams.

In 2005 was voor sportevenementen een bescheiden bedrag van € 11.683 beschikbaar.

In Leiden worden diverse sportevenementen georganiseerd die op grond van deze criteria door de gemeente worden ondersteund. Grote publiekstrekkingen zijn de Leidse Marathon (met duizenden deelnemers een groot jaarlijks evenement) en de Gouden Spike (een jaarlijkse baanatletiekwedstrijd waar de nationale top ook aan deelneemt).

3.4.2 Tarieven

Jaarlijks stelt de Raad de tarievenlijst van de gemeentelijke sportaccommodaties vast. De tarieven zijn zeer gedifferentieerd. Zo wordt er onder meer onderscheid gemaakt naar soorten accommodatie, incidenteel of seizoensgebruik, gebruik door scholen of schoolsportcommissie en aanvullende zaken als reclameborden, borgsommen en dienstverlening. In deze tarieven wordt de jaarlijkse gemeentelijke index verwerkt (in 2005 was dit 0,75%), met een aantal uitzonderingen zoals huur- en pachtcontracten waar contractueel een andere index is vastgelegd. De verhoging van de tarieven is voor de huurder helder, maar de opbouw van het tarief niet. Die is in de loop der jaren ontstaan en daarop wordt jaarlijks de verhoging aangebracht. De onderliggende argumentatie voor de oorspronkelijke opbouw van het tarief is niet meer bekend.

²⁴ Op basis van de Deelverordening Subsidiëring Jeugdsport, 1997

²⁵ Op basis van de Deelverordening Incidentele Subsidies Sportevenementen, 2002

In het kader van het eerder aangehaalde regionale onderzoek is onderzocht hoe de sporttarieven van de verschillende regiogemeenten zich tot elkaar verhouden. Hoewel de tarieven per gemeente verschillend zijn opgebouwd, kunnen ze worden vergeleken als alleen wordt gekeken naar de verhuur van een accommodatie-uur aan een niet-commerciële huurder. De conclusie uit dit regionale onderzoek is, dat de basistarieven in de regio dan op een redelijk gelijk niveau zijn. Wel bestaat bij diverse Leidse sportverenigingen onvrede over de tarieven voor met name reclameborden. Ook menen met name tennisverenigingen dat de tarieven en daardoor de contributies, ook in vergelijking met het landelijk gemiddelde, te hoog zijn. In hoofdstuk 5 komen wij op dit onderwerp terug.

4 Trends en ontwikkelingen

4.1 Trends in sportdeelname

Uit landelijke cijfers blijkt dat de sportdeelname in de jaren zeventig en tachtig fors is gestegen. Dit zet zich door tot de tweede helft van de jaren negentig, daarna wijzen de meeste cijfers op een stabilisatie en soms lichte daling van de sportdeelname. In de afgelopen periode kunnen voor de sport grofweg drie belangrijke trends worden genoemd, die zich ook nu doorzetten. De sport *diversificeert* (er komen steeds weer nieuwe sporten bij, wat in de hand werkt dat sporters van tijd tot tijd nieuwe sportieve uitdagingen opzoeken en minder lang dezelfde sport beoefenen), *informaliseert* (er wordt minder competitief gesport en minder gebruik gemaakt van formele sportvoorzieningen) en *individualiseert* (er wordt minder in verenigingsverband gesport, maar het zogeheten ongeorganiseerd sporten komt steeds meer voor).²⁶ Uit de ledentallen van de landelijke sportbonden blijkt dat de teamsporten in het afgelopen decennium minder populair worden en dat solosporten steeds groter worden.

In de hieronder opgenomen tabel zijn de populairste sporten van Nederland weergegeven. Deze worden vergeleken met de Leidse cijfers. Hierbij gaat het om ledenaantallen per sport en dus alleen om de georganiseerde sport. Het voorbehoud moet worden gemaakt dat de meest recente landelijke cijfers van 2003 dateren en dat precieze vergelijking met Leiden dus niet mogelijk is. De Leidse cijfers zijn gebaseerd op de uitkomsten van de enquête van 2005 van het Sportbedrijf onder de sportverenigingen. Hierop hebben niet alle verenigingen gereageerd, maar wel de meeste en de grootste. Dit betekent dat we geen precies actueel beeld hebben van het totaal aantal leden van Leidse sportverenigingen, maar wel een goede indruk daarvan. Met bovenstaande kanttekeningen in het achterhoofd kunnen we de top 10 van populairste sporten in Nederland vergelijken met de top 10 in Leiden. Veel sporten komen in beide lijsten voor. Opvallend is dat atletiek, roeien, korfbal en bridge in Leiden verhoudingsgewijs populairdere sporten zijn dan gemiddeld in Nederland en dat golf, hippische sport, skiën en volleybal in Leiden minder populair zijn. Elf jaar geleden is een vergelijkbare enquête onder de Leidse sportverenigingen gehouden. Als we de ledenaantallen van de Leidse top 10 van 2005 vergelijken met de cijfers van 1994, dan valt op dat tennis, atletiek, hockey en bridge aanzienlijk zijn gegroeid. Zwemmen/waterpolo en korfbal zijn in ledenaantallen aanzienlijk teruggelopen en voor voetbal en gymnastiek geldt dat in mindere mate.

Tabel: Top 10 ledenaantal takken van sport in Nederland en Leiden

Tak van sport:	Nederland, 2003 (absoluut + % bevolking)	Tak van sport:	Leiden, 2005 (absoluut + % bevolking)
1. Voetbal	1.047.530 (6,5%)	1. Voetbal	4711 (4%)
2. Tennis	710.497 (4,4%)	2. Tennis	4048 (3,4%)
3. Gymnastiek	294.819 (1,8%)	3. Gymnastiek	1948 (1,6%)
4. Golf	208.849 (1,3%)	4. Schaatsen	1701 (1,4%)
5. Schaatsen	170.701 (1,1)	5. Atletiek	1676 (1,4%)
6. Hockey	161.979 (1%)	6. Zwemmen/waterpolo	1295 (1,1%)
7. Zwemmen	152.148 (0,9%)	7. Roeien	1255 (1,1%)
8. Hippische Sport	142.804 (0,9%)	8. Hockey	1190 (1%)
9. Skiën	140.977 (0,9%)	9. Korfbal	1155 (1%)
10. Volleybal	126.735 (0,8%)	10. Bridge	830 (0,7%)

Bron: NOC*NSF (landelijke cijfers) en Sportbedrijf Leiden (Leidse cijfers)

²⁶ Bron: SCP, Rapportage Sport 2003

In totaal is in 2003 28,1% van de Nederlandse bevolking lid van een sportvereniging. Een recent Europees onderzoek van het WJH Mulierinstituut spreekt over 25% lidmaatschap in Nederland. Omdat we vanwege de onvolledige respons geen totaalbeeld hebben van het aantal leden van Leidse sportverenigingen, kunnen we dit niet precies met de Leidse organisatiegraad vergelijken. Indien het totale ledenaantal stabiel is gebleven op circa 35.000 mensen, zou dit betekenen dat de organisatiegraad van Leiden het landelijk gemiddelde overstijgt. Maar dat weten we dus niet zeker.

4.2 Ontwikkelingen bij sportverenigingen

Uit landelijk onderzoek blijkt dat de belangrijkste zorgen van sportverenigingen zijn:

- Kader, vrijwilligers (88% van de clubs)
- Terugloop van aantallen leden (60%)
- Financiën (38%)
- De accommodaties (22%)
- Overig (19%)²⁷

Ook in Leiden kampen sportverenigingen met een tekort aan vrijwilligers. In 2003 gaf 90% van de verenigingen aan dat zij kampen met een tekort aan kader en dat 50% van hen kampen met een tekort aan vrijwilligers in brede zin.²⁸

Hoewel de ledenaantallen van de Leidse sportverenigingen er goed uitzien, is het net als in andere gemeenten moeilijk om de jeugdleden aan de clubs te binden. Met name de leeftijdscategorie vanaf 14 jaar dreigt af te haken. Dit is een landelijk beeld en doet zich ook in Leiden voor.

Dat ook in Leiden de financiën een probleem vormen voor sportverenigingen wordt onder meer duidelijk door de stijging van het aantal betalingsregelingen dat het Sportbedrijf moet treffen.

Op het gebied van accommodaties is met name de staat van onderhoud een belangrijke klacht bij sportverenigingen. De kleedkamers vormen daarbij een apart probleem: die zijn vrijwel zonder uitzondering onder het gewenste onderhoudsniveau.

Onder het kopje 'overig' vormen de toenemende eisen van de overheid een belangrijke categorie.

Er is de afgelopen jaren erg veel regelgeving op de verenigingen afgekomen. De hygiëncode, de tabakswet, de regels met betrekking tot verantwoord alcoholgebruik, de afschaffing van ID-banen en de herziene belastingwetgeving zijn hier voorbeelden van.

Daarnaast krijgen sportverenigingen ook te maken met maatschappelijke vraagstukken die breder in de samenleving spelen. Veranderende omgangsvormen, hangjongeren, incidenten met agressie en discriminatie, verminderde ouderbetrokkenheid, cultuurverschillen, het zijn allemaal zaken waar sportverenigingen het niet altijd makkelijk mee hebben. Tegelijk zijn het ook zaken waar sport een positieve bijdrage aan kan leveren. We komen hier in hoofdstuk 5 op terug.

4.3 Ontwikkelingen in het landelijk, provinciaal en regionaal beleid

Landelijk beleid

Het ministerie van VWS heeft gemeenten voor de jaren 1999-2005 de mogelijkheid geboden gebruik te maken van de Stimuleringsregeling Breedtesport (zie ook 3.1). Deze regeling wordt na 2005 niet verlengd, maar met ingang van 2005 opgevolgd door de Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport. Deze zogeheten BOS-impuls is bedoeld om gemeenten te ondersteunen bij hun

²⁷ Bron: SCP, Rapportage Sport 2003

²⁸ Bron: Evaluatie Sportservicepunt Leiden, 2003

aanpak van achterstanden van jeugdigen van 4 tot 19 jaar op het gebied van gezondheid, welzijn, onderwijs, opvoeding, sport of bewegen. Naast het verminderen van deze achterstanden beoogt het ministerie de door de buurtbewoners ervaren overlast veroorzaakt door jeugdigen te bestrijden. Een BOS-project moet in ieder geval:

- een onderdeel zijn van geïntegreerd gemeentelijke beleid op de betrokken beleidsterreinen;
- tot stand komen met en worden uitgevoerd door lokale instellingen en organisaties op het gebied van buurt, onderwijs en sport;
- sport- of beweegactiviteiten bevatten.

Het ministerie beoordeelt een project onder meer ook op de mate van participatie van jeugdigen, sportverenigingen, jeugdorganisaties, bewoners en vrijwilligers.

Een project moet minstens twee jaar lopen. Eens per jaar (voor 1 april) kan een projectaanvraag worden ingediend, in de jaren 2005, 2006 en 2007. Leiden heeft voor de tranche van 2005 een aanvraag ingediend voor een wijkgericht gezondheidsproject in Leiden-Noord waarbij bewegen en sporten centraal staan (zie hoofdstuk 5).

Ondanks de tijdelijkheid van de regeling beoogt het ministerie er een duurzaam effect mee te bereiken. Men wil stimuleren dat op gemeentelijk niveau beleidsmakers van verschillende sectoren samenwerken om tot een geïntegreerde aanpak te komen. Dit moet na afloop van de BOS-periode zichtbaar zijn in nota's op beleids- en uitvoeringsniveau. Daarnaast wil men de effectiviteit van maatregelen op landelijk niveau vaststellen en communiceren, zodat gemeenten en andere lokale partners van voorbeelden elders kunnen leren.²⁹

De BOS-impuls heeft een wezenlijk andere strekking dan de breedtesportimpuls. Aan de ene kant betekent het een verbreding, omdat de 'ontschotting' tussen sport en andere sectoren wordt gestimuleerd. Door een meer integrale benadering kan de wijkgerichte aanpak en een sterkere betrokkenheid tussen de sportvereniging, de school en de wijk worden bevorderd. Maar aan de andere kant is deze beleidswijziging een versmalling. De BOS-impuls is immers alleen op de jeugdigen gericht en is gericht op achterstandsbestrijding. De brede invalshoek van sportstimulering voor verschillende doelgroepen is hiermee verlaten: voor mensen boven de 18 jaar die minder sporten dan gemiddeld of voor doelgroepen waarvoor sporten extra belangrijk is (zoals ouderen, mensen met een functiebeperking of chronische ziekte, sommige allochtone groepen) kunnen we nu in het kader van deze regeling geen extra activiteiten doen.

Het ministerie van VWS werkt aan een nieuwe sportnota, die in het najaar van 2005 verschijnt. Hierin wordt het rijksbeleid voor breedtesport, topsport en bewegingsstimulering voor de komende vier jaren verwoord. Ook hierin zal de integrale benadering op wijkniveau, die met de BOS-impuls wordt gestimuleerd, een belangrijke hoofdlijn zijn. Voor zover nu bekend, zal de nota vijf speerpunten bevatten: versterking van de integratie van allochtone jongeren, verbetering van de rechtspositie van coaches, opleiding van jong sporttalent, opleiding van scheidsrechters in de breedtesport en stimulering van bewegen.

Provinciaal beleid

Het sportbeleid van de provincie Zuid-Holland is voor de jaren 2005-2008 vastgelegd in de beleidsvisie 'Sport scoort'. Dit is de eerste keer dat de provincie specifiek sportbeleid formuleert. De provincie wil stimuleren dat zo veel mogelijk mensen, met de nadruk op jongeren, sportief actief zijn. Vanwege de beperkte middelen en de wens voor een sterkere herkenbaarheid van de provinciale rol kiest de provincie daarbij voor vier programmalijnen:

- Versterking van de samenwerking tussen buurt, onderwijs en sport: De provincie wil (evenals het Rijk) bevorderen dat de samenwerking tussen scholen en sportaanbieders in de wijk wordt versterkt door goede voorbeelden te subsidiëren en door nieuwe methodieken te steunen, zoals WhoZnext (teams van jongeren die zelf allerlei sportactiviteiten organiseren op school, op straat of bij de sportvereniging) en beweegmanagement (een systematische aanpak om op wijkniveau het lokaal beleid, onderwijs en sport op elkaar aan te laten sluiten). Hiervoor is jaarlijks € 290.000,- beschikbaar. Leiden heeft in dit kader een aanvraag gedaan voor een project 'beweegmanagement' in Zuid-West. Ook is een aanvraag ingediend voor een

²⁹ Tijdelijke stimuleringsregeling buurt, onderwijs en sport, VWS, DJB-BOS 2520154, oktober 2004

project voor vergroting van de buurtsportmogelijkheden voor jongeren in de Stevenshof (zie hoofdstuk 5).

- Sport, bewegen en gezondheid: De provincie wil in deze programmalijn de bewegingsarmoede onder jongeren en ouderen bestrijden en bevorderen dat sport en bewegen integraal onderdeel uit gaan maken van het lokaal gezondheidsbeleid. Zij wil met de GGDen afspraken maken om gemeenten te adviseren over het gezondheidsbeleid en wil voorbeeldprojecten opzetten gericht op bewegen van de jongste kinderen. Hiervoor is jaarlijks € 200.000,- beschikbaar.
- Sport en ruimte: De provincie wil overleg en regionale afstemming initiëren en stimuleren tussen gemeenten onderling en sportbonden over de planning van sportaccommodaties. Hiermee wil ze een goede spreiding en differentiatie van sportaccommodaties in de regio's bevorderen. Daarbij krijgt toegankelijke sport- en speelruimte in de wijk speciale aandacht. Hiervoor is jaarlijks € 129.000,- beschikbaar.
- Versterken sportinfrastructuur: De Provinciale Sportraad ondersteunt in samenwerking met de sportbonden en NOC*NSF sportverenigingen. Voorheen konden sportverenigingen praktische elke vraag bij de sportraad neerleggen, maar de komende jaren wordt de rol van de sportraad meer toegespitst. Zij zullen verenigingen ondersteunen die laten blijken dat zij hun aanbod willen verbreden en aanpassen aan de veranderende sporter; samenwerking zoeken met andere maatschappelijke organisaties; gebruik willen maken van verenigingsmanagers en/of hun vrijwilligers op een projectmatige manier willen inzetten. Hiervoor is jaarlijks € 300.000,- beschikbaar.

Regionaal beleid

Op het gebied van sportbeleid vindt nog nauwelijks regionale afstemming plaats. In de regionale sociale agenda van de regio Holland Rijnland is het sportbeleid niet als onderwerp opgenomen. Aan de hand van concrete vraagstukken wordt in het regionale ambtelijk overleg en/of portefeuillehoudersoverleg afstemming gezocht, zoals onlangs over de exploitatie van de ijshal van Leiden. Leiden voert overleg met het Olympisch Steunpunt in Den Haag over de rol die het steunpunt wil gaan spelen in het stimuleren van regionale samenwerking in de sportinfrastructuur. Ook heeft de provincie aangekondigd dat zij in 2005 een onderzoek wil doen naar de behoefte naar sportvoorzieningen op regionaal niveau. Deze initiatieven zouden vanaf 2006, nadat de nieuwe collegeprogramma's bekend zijn geworden, wellicht een mogelijkheid voor de toekomst bieden om de regionale afstemming te versterken.

4.4 Ontwikkelingen in het gemeentelijk beleid

Toekomstvisie 2030

In 2004 heeft Leiden onder de titel 'Leiden, Stad van Ontdekkingen', een toekomstvisie voor het jaar 2030 uitgebracht. In deze visie staan kennis en kwaliteit centraal. Onderdeel van de visie is, dat Leiden probeert om mensen aan zich te binden, ook jonge gezinnen en veelverdieners. Daarvoor is investeren in de kwaliteit van de stad belangrijk, waaronder het investeren in maatschappelijke voorzieningen. Sportvoorzieningen maken daar deel van uit. Als bedreiging voor de ontwikkeling in de toekomst wordt gebrek aan ruimte genoemd. Onder meer de ruimte voor recreatie is beperkt omdat er relatief weinig water en groen in de stad is. In de nabije omgeving zijn wel veel gevarieerde gebieden met groen en water aanwezig, maar zij kunnen nog beter worden ontsloten om de recreatieve functie te vergroten.³⁰

³⁰ Bron: Leiden Stad van Ontdekkingen, juni 2004

Grotestedenbeleid 2005-2009

Op basis van het Meerjarenontwikkelingsprogramma heeft Leiden een convenant afgesloten met het Rijk over de komende GSB-periode. Op een aantal plaatsen in het MOP is aandacht geschonken aan sport:

- In het licht van optimale ontwikkelingskansen voor jongeren is voor de kinderen tot 12 jaar het streven geformuleerd dat we het aantal scholen met een wijkgericht aanbod van naschoolse activiteiten (cultuur, educatie, sport en spel) willen verhogen;
- In het belang van gezondheidsbevordering kiest Leiden voor een integrale wijkgerichte aanpak van activering, gezondheidsvoorlichting en sportstimulering met extra aandacht voor jongeren, ouderen en uitkeringsgerechtigden;
- Onder de titel 'maak werk van integratie' wordt het belang benadrukt van het versterken van de maatschappelijke participatie (sport, vrijetijdsbesteding, deelname in besturen) en het stimuleren van ontmoetingen tussen de autochtone en allochtone bevolking.

Van het resterend GSB-budget is € 135.000,- gereserveerd voor de periode 2006-2009 voor de sportstimulering van jongeren.

Programmabegroting

Het GSB is met ingang van 2005 geïntegreerd in de programmabegroting. In het programma 'Sport, Cultuur en Recreatie' is als doelstelling het bevorderen van een optimale sportdeelname opgenomen. Daarbij is als vertrekpunt genomen, dat sport bijdraagt aan de maatschappelijke participatie van mensen, aan de volksgezondheid, aan integratie van bevolkingsgroepen en aan het tegengaan van overlast. Om deze redenen is het huidige beleid gericht op ondersteuning van initiatieven van verenigingen, stimulering van sportbeoefening door doelgroepen die minder aan sport doen en door het aanbieden van faciliteiten. Aan de hand van keuzen die op basis van deze sportnota worden gemaakt, worden de doelstellingen en bijbehorende effect- en prestatieindicatoren in de programmabegroting aangescherpt.

Wijkgerichte benadering

Op verschillende beleidsterreinen wordt het wijkgericht werken een steeds belangrijker invalshoek. Op basis van een analyse van de vraag en behoeften in de wijk wordt een adequaat aanbod geformuleerd. Daarbij wordt zowel door de gemeente als door de betrokken partners in de wijk steeds actiever naar meerwaarde gezocht door samenwerking tussen verschillende sectoren. Dit geldt voor het wijkgericht gezondheidsbeleid, activiteiten voor jeugd en jongeren, het aanbod voor ouderen en mensen met een functiebeperking en de aanpak rondom leefbaarheid in de wijk. In concepten als een Brede School en een wijkgezondheidscentrum komt dit aanbod samen. Het is belangrijk om het aanbod voor sport en bewegen in dit soort concepten een plaats te geven. Juist voor doelgroepen als jeugdigen, ouderen en mensen met een functiebeperking is het belangrijk dat een laagdrempelig aanbod op wijkniveau aanwezig is.

Voor twee wijken in Leiden is een wijkontwikkelingsplan (WOP) ontwikkeld, waarin op samenhangende wijze aan concrete doelen wordt gewerkt door gemeente en partners. In Leiden-Noord is het WOP in 1999 gestart en bevinden de sociale en fysieke projecten zich momenteel in verschillende stadia, van ontwikkeling tot uitvoering. Voor de sociale projecten is de fase bereikt dat de lopende projecten en het reguliere beleid voor de wijk op hun effecten kunnen worden beoordeeld. In de wijk is begin 2005 de stand van zaken van de lopende activiteiten opgemaakt en aan de wijk gepresenteerd. Voor de sociale pijler wordt in 2006 een actueel sociaal programma opgesteld. Sport maakt daar onderdeel van uit.

Voor Leiden Zuid-West wordt een WOP uitgewerkt op basis van een analyse van de belangrijkste ontwikkelingen in de wijk. Eén van de conclusies in deze analyse is dat het aanbod aan sportvoorzieningen in de wijk in kwantitatief opzicht goed is, maar dat de voorzieningen in kwalitatief opzicht wat 'sleets' zijn geraakt. Daarin zou geïnvesteerd moeten worden, waarbij aandacht besteed moet worden aan multifunctioneel gebruik. In de wijk is al een aantal sport- en onderwijsvoorzieningen aanwezig. Onderzocht wordt, of door combinatie van bestaande en toegevoegde sport- en onderwijsvoorzieningen haalbaar is en meerwaarde biedt voor de wijk. Kansrijk

is juist de combinatie van sport en onderwijs in de wijk, met ruimte voor openbare sport- en speelvoorzieningen. Hierbij wordt ook onderzocht of het mogelijk en wenselijk is om bestaande sportvoorzieningen te upgraden óf te vervangen en daarmee geschikte voorzieningen voor topsport en multifunctioneel gebruik te realiseren. Het concept heeft de naam 'Sportstad' gekregen en wordt in de planvorming gezien als 'parel' van de wijk. Op dit moment wordt de vraagstelling van het haalbaarheidsonderzoek naar verschillende invullingen van 'Sportstad' voorbereid en een stedenbouwkundig plan uitgewerkt, waarin bestaande sportvoorzieningen met nieuwe sport- en speelvoorzieningen, openbaar groen en horeca- en leisurmogelijkheden worden opgenomen. Indien het concept haalbaar is, zou dit unieke mogelijkheden bieden om ruimte te creëren voor ongeorganiseerde sporters en voor georganiseerde sporten waar nu te weinig ruimte voor is.

Ruimtelijke planvorming

Met de herziening van vele bestemmingsplannen, de (door)ontwikkeling van twee wijkontwikkelingsplannen, de structuurvisie, de woonvisie en diverse andere plannen is in Leiden in ruimtelijke zin de komende jaren behoorlijk veel in ontwikkeling. De toekomstvisie 'Stad van Ontdekkingen' en de bijbehorende ruimtelijke plankaart worden in 2005 en 2006 uitgewerkt in een structuurvisie, een integrale ruimtelijke visie op de toekomst van de stad. Hierbij worden ruimtelijke wensen en noden tegen elkaar afgewogen. Hierbij zullen dus ook de sportvoorzieningen moeten worden betrokken. Vanuit het sportbeleid is het van belang om hierbij kansen die zich voordoen in de sfeer van combinaties van voorzieningen en recreatief medegebruik te benutten. In het speerpunt 'Koester het Groen en het Water' is het doel om door een integrale benadering (groen en water in de stad) multifunctioneel gebruik van de beschikbare ruimte en een betere bereikbaarheid van groen en water in de regio te bereiken. Dit biedt ook kansen voor sport en recreatie in het groen en op het water. Het is van groot belang dat het sterkste punt in het sportvoorzieningenniveau van Leiden, de goede spreiding, te behouden. Wij willen in Leiden een ontwikkeling voorkómen die in veel gemeenten te zien is, namelijk dat sportvoorzieningen uit de wijken verdwijnen en naar de rand van de stad worden verplaatst. Dit zou de sportdeelname immers voor met name de doelgroepen jeugd en ouderen bemoeilijken en de wijkfunctie van sportverenigingen belemmeren. Overigens heeft ook het groen in de stad er baat bij gehad dat de sportvoorzieningen zo goed gespreid zijn. Inmiddels zijn de windsingels rondom de sportvelden opgenomen in het ecologisch netwerk van groene verbindingen door de stad en mede daardoor is de stad rijk aan stadsnatuur. Leiden heeft dus meer groen dan de groennorm doet vermoeden. Niet alleen vanuit het sportbeleid, maar ook vanuit het groenbeleid is het gunstig als het multifunctioneel gebruik van de ruimte wordt vergroot. Dit werkt twee kanten op. Het vergroot de sportmogelijkheden en daarnaast kan de toegankelijkheid van het groen rond sportvelden mogelijkheden bieden voor de wandelaar.

4.5 Trends in gebruik en exploitatie van sportaccommodaties

Recreatief medegebruik

De term 'recreatief medegebruik' wordt gebruikt voor het beschikbaar stellen van een kunstgrasveld voor ongeorganiseerde, recreatieve sport. Doordat steeds meer open ruimte in de wijk verdwijnt, is een plek voor de jeugd om een 'balletje te trappen' steeds moeilijker te vinden. Juist in de wijk ligt vaak een sportaccommodatie die een groot deel van de tijd niet gebruikt wordt en waar na schooltijd op gesport kan worden. In de nota "Groene Velden" is het recreatief medegebruik genoemd bij de aanleg van kunstgrasvelden. Bij voetbalvereniging Roodenburg op sportpark Noord is kort na het vaststellen van deze nota een experiment gestart om het kunstgras trainingsveld beschikbaar te stellen voor recreatief medegebruik. De ervaring die in die jaren is opgedaan is in het kort als volgt samen te vatten:

- het recreatief medegebruik op sportpark Noord voorziet duidelijk in een behoefte;
- extra slijtage aan doelen, doelnetten, hekwerken en kunstgrasmat;

- jeugd maakt gebruik van veld, maar weet niet van regels hoe zich te gedragen op het sportpark, met regelmaat wordt er met bromfietsen op het kunstgrasveld gereden, in de ballenvangers geklommen, enzovoort;
- zodra de voetbalvereniging haar reguliere training wil houden (waarvoor huur is betaald), vergt het steeds meer moeite de jeugd van het veld te krijgen;
- het recreatief medegebruik heeft de voetbalvereniging geen nieuwe leden opgeleverd;
- meer schade aan kleedkamers en clubgebouwen, vooral het aantal kapotte ruiten is vaker voorgekomen dan voorheen.

Het recreatief medegebruik is gestart zonder enige facilitaire voorziening daarbij. Zowel het Sportbedrijf Leiden als voetbalvereniging Roodenburg zien zich met extra kosten geconfronteerd waar op geen enkele wijze compensatie tegenover staat. In onderling overleg is tussen beide organisaties afgesproken, dat Roodenburg niet de dupe mag zijn van het recreatieve medegebruik. Het vervangen van de doelnetten op het trainingsveld, normaal een kostenpost voor de voetbalvereniging, wordt nu jaarlijks gedaan voor rekening van het Sportbedrijf Leiden.

Vanuit Roodenburg is de wens geuit dat de gemeente zorgt voor meer toezicht en structuur in het recreatief medegebruik. Vrijwilligers van de vereniging hebben het idee steeds meer te moeten optreden als politieagent en die vrijwilligers hebben aangegeven deze rol niet te willen vervullen.

Multifunctioneel gebruik clubaccommodatie

De meeste sportverenigingen hebben op de sportparken met eigen middelen een clubaccommodatie gerealiseerd. Deze ruimten worden overdag niet gebruikt en dat is een uitgelezen mogelijkheid om deze ruimte op die tijdstippen beschikbaar te stellen aan derden. In de clubaccommodatie van hockeyvereniging Roomburg hebben thans onderdak een kinderdagverblijf en de LWO, bij voetbalvereniging Roodenburg heeft onder andere Sleutelrop een plaats. Ook de schooltuinen doen mee aan het multifunctioneel gebruik van ruimten. In de Tuin van Noord delen Pernix en het schooltuinencomplex samen één gebouw. Dit gebouw is zodanig ontworpen dat ze bij festiviteiten van elkaars voorzieningen gebruik kunnen maken.

Multifunctioneel gebruik is een keuze die de sportvereniging zelf maakt omdat een derde gebruik gaat maken van de eigen clubaccommodatie. Voordeel voor de sportvereniging is dat er op deze manier een nieuwe inkomstenbron ontstaat.

Veel verenigingen hebben aangegeven van deze mogelijkheid tot extra inkomsten gebruik te willen maken, maar ze zijn daarbij wel afhankelijk van de vraag naar ruimten. Vooralsnog lijkt kinderopvang de meest ideale oplossing, maar daarbij moet het gebouw wel aan bijbehorende voorwaarden voldoen en moet er in de wijk behoefte zijn aan kinderopvang. Maar ook andere medegebruikers zoals bijvoorbeeld fysiotherapie of andere gezondheidszorgaanbieders zouden van de clubgebouwen gebruik kunnen maken.

Eigendomsverhoudingen

De ondergrond, waarop sportverenigingen actief zijn, is in eigendom van de gemeente en wordt op seizoensbasis aan verenigingen verhuurd. Deze ondergrond bestaat uit sportvelden inclusief bijbehorende kleedkamers en ondergrond waarop de diverse onroerende zaken, zoals clubgebouwen, tribunes en aanvullende kleedkamers zijn geplaatst. Deze laatst genoemde gebouwen zijn in veel gevallen door de verenigingen zelf gerealiseerd, maar zijn door natrekking juridisch eigendom van de gemeente. De verenigingen hebben het economisch eigendom. Deze eigendomsverhouding heeft voor de gemeente als voordeel dat bestemmingswijzigingen eenvoudiger door te voeren zijn. Voor de verenigingen betekent dit echter een groter risico ten aanzien van de duurzaamheid van de gebouwen. Daarnaast is financiering kostbaarder omdat geen hypothecaire lening kan worden afgesloten. Dit laatste nadeel kan door het afgeven van gemeentegarantie worden ingeperkt; echter, gezien de daarmee gepaard gaande risico's, is de gemeente daarmee terughoudend. In hoofdstuk 5 komen we met een voorstel hoe we in de toekomst met de eigendomsverhoudingen willen omgaan.

5 Visie en doelstellingen in het Leids sportbeleid

In het voorgaande is in beeld gebracht hoe de stand van zaken is in de sportdeelname en het sportaanbod in Leiden, is teruggekeken op het sportbeleid en zijn relevante trends en ontwikkelingen beschreven. Hieruit komen per onderdeel sterke en zwakke punten naar voren. Die bieden aangrijpingspunten voor het toekomstig sportbeleid van Leiden.

Visie op de maatschappelijke betekenis van sport

Sport speelt een belangrijke rol in het leven van veel mensen. Mensen kunnen verschillende motieven hebben om te sporten. Ze doen aan sport vanwege hun gezondheid, omdat ze willen afvallen, omdat ze lekker buiten willen zijn, omdat ze andere mensen willen ontmoeten of omdat ze bij een club willen horen. Maar vooral sporten mensen omdat ze het leuk vinden om te doen. Om al deze redenen vindt de gemeente Leiden het belangrijk dat zoveel mogelijk Leidenaars actief sporten en/of als vrijwilliger bij de Leidse sport betrokken zijn. Wij zien daarbij sport vooral en in eerste instantie als een *doel*. Daarnaast constateren we dat sport ook op andere terreinen effecten kan hebben en dat de *facto* ook heeft. Immers, sport kan een positieve invloed hebben op de gezondheid, op de sociale samenhang en integratie, op de sociale vorming van jeugd en op de activering van mensen via vrijwilligerswerk. Sport zien we dus ook, maar nadrukkelijk in tweede instantie, als een belangrijk *middel*.

De waarde van sport voor de Leidse samenleving is enorm groot. In hoofdstuk 2 is gebleken dat een derde van de Leidse bevolking lid is van een sportvereniging, dat sport voor een ruime meerderheid van de Leidse volwassenen en jongeren een belangrijke vrijetijdsbesteding is en dat meer dan een kwart van alle vrijwilligers in Leiden actief is in de sportverenigingen. Bovendien heeft een aantal Leidse sportevenementen inmiddels een traditie opgebouwd waarmee veel deelnemers én toeschouwers worden getrokken, een behoorlijk sportniveau wordt bereikt en de stad Leiden een positieve uitstraling geeft.

Hoewel sport in eerste instantie een zaak is van sportverenigingen, van hun leden, besturen en sponsors en van individuele sporters, zien wij ook een rol voor de gemeente om een stimulerende en faciliterende rol te spelen.

Als centrale doelstelling in het Leids sportbeleid zien wij *het stimuleren van en adequate voorwaarden bieden voor een zo groot mogelijke sportdeelname in Leiden*. Dat doen we langs vier beleidslijnen:

- V. *Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen*
- VI. *Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen*
- VII. *Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten*
- VIII. *Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren*

Per onderdeel wordt dit hieronder uitgewerkt in concrete doelstellingen voor de komende jaren. Daarbij gaan we per onderdeel ook in op de rol die de gemeente voor zichzelf ziet.

I. Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen

Wij streven naar een kwalitatief en kwantitatief goed sportvoorzieningenniveau in Leiden. Hieronder verstaan wij een aanbod aan sportvoorzieningen dat voldoende, goed gespreid, toegankelijk, veilig en goed onderhouden is, voor sportverenigingen redelijkerwijs betaalbaar is en dat zo veel mogelijk aansluit bij de ruimtebehoefte van sporters. In het voorgaande is duidelijk geworden, dat we nog wel wat moeten doen om dit te bereiken. De belangrijkste uitgangspunten voor ons beleid zijn:

a. *Leiden wil de goede landelijke score wat betreft de hoeveelheid en spreiding van sportvoorzieningen behouden*

In paragraaf 2.3.2 hebben we geconstateerd dat Leiden vergeleken met andere grote gemeenten goed scoort op het gebied van de spreiding en de hoeveelheid van sportvoorzieningen. Om deze goede score ook in de toekomst te houden zetten wij in op:

1) *Koppeling van het aantal sportvoorzieningen aan de omvang en groei van de bevolking*

De hoeveelheid sportvoorzieningen beschouwen wij, ondanks de genoemde wachtlijsten voor sommige sporten, als behoorlijk goed. Met 3,1 sportaccommodaties per 10.000 inwoners scoren wij landelijk gezien goed. Maar het zou te statisch zijn om alleen naar deze norm te kijken. In Leiden hebben we namelijk ook te maken met een hoge organisatiegraad in de sport en met een aantal wachtlijsten voor bepaalde sporten. Bovendien kunnen we de komende jaren verwachten dat door ruimtelijke ontwikkelingen de bevolking gaat toenemen. Op de korte termijn kunnen we met de beschikbare sportvoorzieningen de meeste ruimtevragen honoreren (zie onder d.), maar gezien de wachtlijsten en verwachte bevolkingsontwikkelingen zullen we op niet al te lange termijn naar aanvullende mogelijkheden moeten zoeken. Hierbij gaat het vooral om tennis en hockey. Bij de ruimtelijke plannen die op korte termijn aan de orde zijn, zoeken we mogelijkheden om hierop te anticiperen. Concreet gaat het dan met name om twee plannen: het project Roomburg en het Wijkontwikkelingsplan Zuid-West.

Voor Roomburg gaat het om het deelgebied waaronder zich een archeologisch monument bevindt. De bodem mag hier niet worden verstoord, hetgeen betekent dat men daar niet de grond in mag, maar dat er wel onder voorwaarden zaken óp aangelegd mogen worden. Dit biedt een uitgelezen kans voor de aanleg van sportvelden. Het stelt wel eisen ten aanzien van de aanleg van bijbehorende accommodaties als kleedkamers of clubgebouwen: ook die mogen niet de grond in. Gezien de in 2.3.3 geconstateerde tekorten aan met name hockeyvelden en tennisbanen, en de ideale ligging van dit deelgebied in Roomburg ten opzichte van hockeyvereniging Roomburg en tennisvereniging Roomburg, onderzoeken wij de mogelijkheden om op dit terrein in Roomburg ruimte te bestemmen voor 2 hockeyvelden en 2 tennisbanen. Onder b.2 (zo veel mogelijk inpassen van ruimtevragen in bestaande sportvoorzieningen) komen we hier concreter op terug.

De stedenbouwkundige uitgangspunten van het Wijkontwikkelingsplan Zuid-West (WOP-ZW) bieden voor de georganiseerde en ongeorganiseerde sport voor de toekomst veel interessante en vernieuwende mogelijkheden. De uitwerking van het plan, inclusief de aanleg van multifunctionele sportvoorzieningen, gaat echter nog enige tijd duren. Wanneer met de aanleg van de sportvoorzieningen kan worden begonnen, is afhankelijk van vaststelling van het plan volgens de huidige stedenbouwkundige uitgangspunten. Dit biedt dus voor de korte termijn geen oplossing, maar wel een interessant perspectief op een afzienbare termijn.

Met de bovenstaande uitgangspunten kiezen wij dus voor een koppeling van het aantal sportvoorzieningen aan het aantal inwoners, zodat het sportvoorzieningenniveau zich mee-ontwikkelt met de bevolkingsomvang en de vraag naar sportvoorzieningen.

Daarbij hanteren we als vertrekpunt dat we het sterkste punt van Leiden, de goede

spreading van voorzieningen, willen behouden. We willen niet dat zich in Leiden gaat voordoen wat in veel andere gemeenten zichtbaar is, namelijk dat sportvoorzieningen verdwijnen naar de randen van de stad.

Overigens koppelen we deze ruimtelijke uitgangspunten nadrukkelijk aan de kwalitatieve invalshoek die in deze nota is verwoord. Dit betekent dat het er om gaat dat we zo goed mogelijk vraag en aanbod naar ruimte voor takken van sport bijeen brengen.

2) *Bevordering gebruik van groen en blauw voor sport en recreatie*

In 2004 is een aanzet tot een groen blauwe visie verschenen, die ook is meegenomen in de Toekomstvisie 2030. In deze visie zijn als aandachtspunten meegenomen dat er meer aandacht komt voor structuren en verbindingen van groen en water en voor multifunctioneel gebruik van de beschikbare ruimte. In deze visie zit een aantal uitwerkingpunten die ook van belang is voor het sportbeleid. Bijvoorbeeld het versterken van de Tuin van Noord als verbinding tussen stad en buitengebied, het versterken van de 'groene schil' (verknopen van grotere groen/blauwe eenheden aan de stadsrand met nieuwe gebruikers) en het uitnutten van water als ruimtelijke kwaliteit voor de bewoners en gebruikers. Wanneer deze punten concreet worden uitgewerkt, worden de mogelijkheden voor ongeorganiseerde sporters meegenomen. De planning hiervan is nog onbekend. Daarnaast werkt de dienst Milieu & Beheer onder de titel 'Grip op Groen' aan een voorstel voor het beter benutten en beheren van het openbaar groen, met daarin specifieke aandacht voor de gebruiks- en beheermogelijkheden van het groen rond de sportvelden.

b. Leiden zet in op optimale benutting van de beschikbare sportruimte

In paragraaf 2.3.1 is de huidige benutting van de beschikbare sportvoorzieningen weergegeven. Ook zijn de belangrijkste ruimtevragen die op dit moment bij het Sportbedrijf bekend zijn opgenomen. Wij willen vraag en aanbod aan sportvoorzieningen optimaal op elkaar aansluiten. Dit betekent dat wij inzetten op:

1) *Optimale bezettingsgraden van sportvoorzieningen*

Wij streven naar een bezettingsgraad van 65% van de sporthallen in Leiden. Dit betekent dat de Vijf Meihal, Sporthal De Zijl en Sportzaal Broekplein een redelijk goede bezettingsgraad hebben. Daar zit ook weinig ruimte voor verhoging van de bezettingsgraad, tenzij de keuze wordt gemaakt dat een aantal seizoenhuurders (zoals korfbal) zaaluren moeten inleveren ten gunste van jaarhuurders. Dit vinden wij niet realistisch of wenselijk. Wel streven wij voortdurend naar verbetering van de bezetting, waarbij wij dus een bezettingsgraad van 65% als streven aanhouden. Voor met name de 3 Oktoberhal streven we naar een groter aantal verhuurde uren. Daarbij kijken we nog eens kritisch naar de mogelijkheden overdag, waar nu weinig benutte tennisbanen liggen omdat de vloer door tennissers als te glad wordt ervaren. Door andere takken van sport wordt de vloer echter juist weer geroemd, dus hier moet naar een creatieve oplossing worden gezocht. We streven naar voortzetting van de stijgende lijn in de verhuur van uren in het Rijnlands Revalidatiecentrum. Voor de Turnhal streven wij naar een bezettingsgraad van 40%.

Voor de sportparken is het niet aan de orde om over algemene bezettingsgraden te spreken, maar gaat het om een optimale bespeling van de velden met inachtneming van de normen die NOC*NSF per tak van sport aangeeft. De conclusies die in bijlage 4 ten aanzien van de huidige bespeling van de velden zijn getrokken worden hieronder bij punt 2) geconfronteerd met de ruimtevragen voor veldsporten en van voorstellen voorzien.

Daarnaast trachten wij meer (recreatie)zwemmers naar de Leidse zwembaden te krijgen. Hiervoor zullen de aanbevelingen uit het doorlichtingsonderzoek in 2006 richting geven. In de tussentijd worden promotionele activiteiten ondernomen in de regio om de zwemmers die in het verleden naar omliggende baden zijn vertrokken, weer naar Leiden te trekken.

2) *Zo veel mogelijk inpassen van ruimtevragen van sportverenigingen in bestaande sportvoorzieningen*

In 2.3.3 hebben we gezien dat er meer ruimtevragen van sporters zijn dan er aan sportruimte beschikbaar is. In het belang van het stimuleren van sportdeelname en een divers sportaanbod in Leiden trachten we aan zo veel mogelijk ruimtevragen tegemoet te komen, maar er moeten keuzen worden gemaakt. Daarbij geven we voorrang aan:

- sporten die via medegebruik in te passen zijn in het bestaande aanbod. Verenigingen of groepen die in staat én bereid zijn voorzieningen te delen met andere verenigingen hebben voorrang boven verenigingen of groepen die dit niet kunnen of willen.
- sporten waarvoor de wachlijsten het langst zijn. Hoe meer mensen belangstelling hebben om een sport in Leiden uit te oefenen, hoe meer voorrang de ruimtevraag krijgt. Dit past bij een vraaggerichte werkwijze.
- aangepaste sporten. Deze ruimtevragen krijgen nadrukkelijk voorrang, omdat de sportmogelijkheden voor mensen met een functiebeperking kleiner zijn dan voor anderen. Omdat het inzicht in de vraag nog onvoldoende is, kunnen we hieraan nu nog weinig tegemoet komen; dit verandert als de projectgroep (zie III) met concrete aanbevelingen komt.

Ook is de inzet dat we wedstrijdporters zo veel mogelijk willen faciliteren om gebruik te maken van een hal, zaal of zwembad om hun trainingsschema te kunnen uitvoeren. In overleg tussen wedstrijdporters en het Sportbedrijf wordt daar per situatie een oplossing voor gezocht. Dit kan ten koste gaan van recreatieve sporters op bepaalde momenten in de week.

De bovenstaande criteria worden in de aangegeven volgorde gehanteerd bij de behandeling van ruimtevragen die bekend zijn bij het Sportbedrijf. Uiteraard worden alleen ruimtevragen die bekend zijn bij het Sportbedrijf in behandeling genomen: het Sportbedrijf is het loket waar vraag en aanbod samenkomen wat betreft de door de gemeente geëxploiteerde sportvoorzieningen.

In het voorgaande hebben we in beeld gebracht welke ruimtevragen er zijn en welke sportruimte beschikbaar is. Ook hebben we in beeld gebracht wat we nog niet weten. Voor aangepaste sporten zijn wel de beschikbare sportactiviteiten in beeld, maar niet de sportbehoefte. Hier gaan we een project van maken, zodat we vraag en aanbod met elkaar in verband kunnen brengen. Dat kunnen we nu nog niet doen.

Wanneer we de overige ruimtevragen bekijken (zie 2.3.3), blijkt dat we aan een aantal ruimtevragen concreet tegemoet kunnen komen:

Ruimtevragen die we (met extra budget) kunnen beantwoorden:

- Wanneer we een kunstgrasveld met een verbeterde kleedaccommodatie op Morskwartier 2 aanleggen, dan lossen we twee problemen tegelijk op:
 - de trainingsproblemen voor V.V. Leiden worden opgeheven
 - er ontstaat ruimte voor plaatsing van American football-club Leiden Lightning, die nu tijdelijk aan de Boshuizerkade zit. De veldafmetingen voldoen aan de eisen van deze sport.
- Voor het onderbrengen van honkbalvereniging Biënto en rugbyclub LSRG, die beide weg moeten uit het Universitair Sport Centrum zijn verschillende opties in onderzoek.
- Als we de beschikbare tennisbanen in de stad optimaal benutten, kan aan een groot deel van de behoefte aan tennisbanen tegemoet worden gekomen. Door samenwerking tussen tennis- en korfbalverenigingen ontstaan mogelijkheden voor betere benutting van de kunststof-, kunstgras- en gravelbanen van Pernix, Trigon, Stevenshof en Zuid West. Daarmee wordt een aanzienlijk deel van het ruimtegebrek van outdoortennis opgelost, namelijk in theorie voor 3 van de benodigde 5 tennisbanen (zie bijlage 4). Dan resteert een extra ruimtebehoefte voor tennis van 2 banen. Hiervoor onderzoeken we de mogelijkheden in het deelgebied boven het archeologisch monument in Roomburg (zie

volgende punt). Daarnaast is bij de tennisvereniging Leidse Hout wegens sterke groei van de jeugdafdeling behoefte aan de aanleg van een jeugd baan. Dit is in de ruimte in te passen.

- Het is een reële optie om in het plangebied Roomburg, op de locatie van het archeologisch monument, een oplossing te vinden voor het ruimtegebrek bij hockey en tennis. De mogelijkheden voor aanleg van 2 hockeyvelden en 2 tennisbanen worden, inclusief de ruimtelijke en financiële consequenties door de ambtelijke ruimtelijke projectgroep Roomburg uitgewerkt. Deze optie is overigens alleen werkbaar als één van de bestaande tennisverenigingen (Roomburg ligt het meest voor de hand) en de hockeyclub Roomburg deze banen cq velden bij hun vereniging willen betrekken en zich dus verantwoordelijk voelen voor het gebruik van deze 'satellietbanen/velden'.
- Het ruimtegebrek bij gymnastiek bestond met name bij de vereniging Groen-Wit. Dit wordt opgelost door de nieuwe sportzaal in Roomburg.
- In het Investeringsprogramma voor Onderwijshuisvesting worden in 2006 de mogelijkheden beschreven van uitbreiding van het aantal gymzalen. Hierbij zal in ieder geval worden ingegaan op een verwacht capaciteitsprobleem in het Houtkwartier. Indien wordt geïnvesteerd in nieuwe gymzalen, worden de mogelijkheden voor slimme combinaties voor indoorsporten onderzocht.

Een aantal ruimtevragen kunnen we op dit moment niet inwilligen:

- Voor indoortennis is nu geen mogelijkheid binnen Leiden (behalve in een hotel), wel bij een aantal commerciële aanbieders in diverse gemeenten in de regio. Zoals hierboven aangegeven bekijken we nog eens kritisch de mogelijkheden om de nu onderbenutte tennisbanen in de 3 Oktoberhal beter te benutten door een oplossing te vinden voor de gladheid van de vloer. Daarnaast zullen we indien zich mogelijkheden voordoen om nieuwe, multifunctionele sportvoorzieningen te creëren, ook de mogelijkheid onderzoeken om daar tennisruimte in onder te brengen. Het eerst doet deze gelegenheid zich voor in het kader van het WOP-ZuidWest.
- In 2.3.3 is geconstateerd dat voor een aantal zaalsporten nu een grotere vraag naar zaaluren is dan tijdens de gewenste dagdelen kan worden gerealiseerd. Ook is de uitkomst van een LSF-enquête opgenomen, die uitkomt op een tekort van 38 tot 43 uren bij vooral korfbal, zaalvoetbal en volleybal en in mindere mate bij handbal. Daarnaast is bekend dat voor basketbal behoefte bestaat aan sporthalruimte voor trainingen doordeweeks. De LSF stelt voor een verdeelsleutel te ontwikkelen, zodat de uren onder de zaalhuurders kunnen worden verdeeld met inachtneming van factoren als benodigde veldgrootte, aantal leden, mogelijkheid voor beoefening van de sport in een kleinere zaal of half veld. De LSF erkent dat dit geen eenvoudige opgave is vanwege de onderlinge onvergelykbaarheid van sporten. Wij zijn niet zeker van de haalbaarheid van een dergelijke verdeelsleutel. Wij gaan in overleg met de LSF over de mogelijkheden en de ideeën die de LSF en de betrokken verenigingen zelf hebben voor de concrete uitwerking. Overigens willen we daarbij betrekken, dat er nog ruimte is in de verhuurbare uren van gymzalen. Voor een aantal takken van sport kan dat wellicht een oplossing zijn.
- De zwemverenigingen willen meer zwembaden in de 'piekuren' kunnen huren. Dit is binnen de beschikbare zwembadcapaciteit in Leiden niet mogelijk. Uitbreiding van het aantal zwembaden is, gezien het huidige gebruik van de Leidse zwembaden, niet aan de orde. Wellicht dat dit in het kader van het WOP-ZuidWest aan de orde komt, indien een herschikking en renovatie van de zwemmogelijkheden (De Vliet, Vijf Meibad) wordt onderzocht;
- Door de sterke groei van de jeugdafdeling heeft voetbalclub DoCoS moeite om het trainingsprogramma en wellicht ook binnenkort het wedstrijdprogramma met de beschikbare velden te kunnen invullen. Naar de normen is sprake van overbespeling. Dit is gezien de beschikbare ruimte in het Morskwartier alleen op te lossen in samenspraak tussen de verenigingen DoCoS, VV Leiden en Rijnland. Het Sportbedrijf neemt het initiatief om hierover een overleg te voeren, teneinde de beschikbare velden optimaal te benutten.

- Tafeltennisvereniging Scylla heeft een te klein gebouw om te kunnen groeien. Hierin hebben zowel de vereniging als de gemeente een verantwoordelijkheid, aangezien de vereniging in verband met een woningbouwproject hun eerdere onderkomen moest verlaten. De gemeente zal actief met de vereniging meezoeken naar een andere, grotere behuizing.
- Vooralsnog gaan wij er vanuit, dat de geplande ijsbaan in Alphen aan den Rijn binnen afzienbare tijd opengaat. Als deze optie toch niet doorgaat, wil Leiden in regionaal verband een haalbaarheidsonderzoek voorstellen voor de aanleg van een ijsbaan in (de omgeving van) Leiden. Dit is zowel een financieel als een ruimtelijk vraagstuk. De wens van de IJVL is vooralsnog gericht op een halfoverdekte 400 meterbaan. Deze zijn elders in het land voor een bedrag tussen de 10 en 13,5 miljoen euro ontwikkeld. Er zijn tot nu toe geen gunstige ervaringen met ijsbanen die volledig met particuliere middelen werd gebouwd (Dronten was de laatste in 1998 en deze is onlangs failliet gegaan), dus het kan alleen in een vorm van publiek-private samenwerking. Dit is slechts haalbaar in regionaal verband. Leiden zal dit onderwerp inbrengen bij de vorming van een het regionaal sociaal programma voor de komende raadsperiode.

Wij stellen voor dat we verenigingen die initiatieven nemen ten behoeve van het recreatief medegebruik en het multifunctioneel gebruik van hun sportaccommodaties en daardoor voor kosten komen te staan in de sfeer van bijvoorbeeld extra beheer en onderhoud in overleg tegemoet komen. Wij stellen voor hiervoor een structureel budget van € 20.000 te creëren.

c. Leiden wil het onderhoud van sportvoorzieningen verbeteren

In paragraaf 2.3.3 is aangegeven dat het onderhoud van sportvoorzieningen een belangrijk probleem vormt. Dit betekent dat wij inzetten op:

1) Afronding en systematische uitvoering van de meerjarenonderhoudsplannen voor alle gemeentelijke sportvoorzieningen

Het Sportbedrijf heeft per sportaccommodatie voor de periode tot en met 2012 meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Hierin zijn bouwkundige onderdelen, cultuur- en civieltechnische onderdelen en inrichtingselementen meegenomen. Een gedetailleerd overzicht per onderdeel per jaarschijf is beschikbaar. Hieronder zijn de gegevens als totaalbedragen per jaar per categorie sportaccommodaties weergegeven. Dit betreft een raming van de jaarlasten voor groot onderhoud, vervangingen en voor wat betreft de sportvelden en de atletiekbaan ook grote onderhoudsuitgaven van boven de € 100.000. Dit betreft de vervanging van de top laag en belijning van de atletiekbaan en de vervanging van kunstgrasvelden. De zwembaden en tennisbanen zijn hierin niet meegenomen. Voor de zwembaden de Vliet en het Vijfmeibad, alsmede voor de Vijfmeihal maken wij daarnaast de kanttekening, dat deze bedragen nog niet uitgaan van eventuele besluiten in het kader van het WOP-ZW over grootschalige renovatie of zelfs vervanging van deze voorzieningen.

Uit de hieronder gepresenteerde cijfers trekken wij de conclusie dat voor alle categorieën van sportaccommodaties in Leiden een structureel tekort is voor groot onderhoud en vervanging. Per jaar worden de totale jaarlasten voor groot onderhoud en vervangingen geraamd op € 1.439.231. Er is een jaarbedrag van € 829.052 beschikbaar. Om de sportvoorzieningen op het gewenste onderhoudsniveau te brengen is dus structureel te weinig budget beschikbaar, namelijk € 610.179. Als er geen budget wordt toegevoegd voor groot onderhoud en vervanging, kunnen we de sportaccommodaties slechts op het huidige, minimale, onderhoudsniveau behouden. Gezien de ambitie die we in deze kadernota formuleren, is uitbreiding van het budget noodzakelijk. Wij ambiëren het onderhoudsniveau dat past bij de geformuleerde doelstellingen en dus een uitbreiding van het budget met (afgerond) € 610.000 per jaar voor de periode tot en met 2012.

De uitvoering van de meerjarenonderhoudsplannen is sterk afhankelijk van het hiervoor beschikbare budget. Indien voor de komende collegeperiode het budget voor onderhoud sportvoorzieningen zodanig wordt verhoogd dat alle elementen uit de

meerjarenonderhoudsplannen van gemeentelijke sportvoorzieningen kunnen worden uitgevoerd, zal dat systematisch en volledig gebeuren. Wanneer het budget lager is, zal een fasering en dus prioriteitsvolgorde worden voorgesteld.

2) *De sportvoorzieningen voldoen aan de wettelijke en sporttechnische eisen*

Wij beschouwen het als een basiseis dat de gemeentelijke sportvoorzieningen voldoen aan de wettelijke eisen. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om brandveiligheid, de criteria van de gebruiksvergunningen, Arbo-wetgeving en legionella-regelgeving. Dit wordt zo veel mogelijk verwerkt in de meerjarenonderhoudsplannen. Wanneer dit, bijvoorbeeld door aanscherping van wetgeving, niet mogelijk is wordt dit apart aan de Raad gemeld met een voorstel voor oplossing.

Ook vinden we het een basiseis dat de sportvoorzieningen blijven voldoen aan de sporttechnische eisen die vanuit de specifieke takken van sport aan voorzieningen worden gesteld. Hiervoor geldt hetzelfde als hierboven over de wettelijke eisen is gesteld. Hantering van deze basiseis betekent overigens, dat in de zomer van 2006 de kunstgrasvelden van hockeyvereniging Roomburg moeten worden vervangen. De kans is namelijk groot dat de velden vanwege de ouderdom en de intensieve bespeling door de hockeybond worden afgekeurd voor wedstrijden. Hiervoor wordt een aparte kredietaanvraag voorgelegd.

3) *Hogere beoordeling door de klant*

In de stadsenquête is aan de gebruikers van sportaccommodaties hun oordeel over de kwaliteit hiervan gevraagd. In 2.3.3 is gebleken dat die score in 2004 gemiddeld uitkwam op een 6,9. De belangrijkste verbeterpunten hebben betrekking op onderhoud, verouderde voorzieningen en schoonmaak. In 2005 is het oordeel licht gestegen naar 7,0. De uitvoering van de hierboven vermelde meerjarenonderhoudsplannen moet het oordeel over het onderhoud en het verouderd zijn van de voorzieningen positief beïnvloeden. De schoonmaak van de sportaccommodaties krijgt in de bedrijfsvoering meer aandacht. Met de betrokken beheerders, het Sportbedrijf voor de sporthallen en zwembaden en afdeling Accommodaties voor de gymzalen, wordt een analyse gemaakt over de belangrijkste klachten en worden afspraken gemaakt over de gewenste verbeteringen. De verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor de schoonmaak van de kleedkamers en de directe omgeving van de sportvelden; zij krijgen daar al via het Sportbedrijf een eigen budget voor.

Dit alles moet leiden tot verbetering van het oordeel van de klant, gemeten via de stadsenquête. We willen dat dat cijfer (afhankelijk van de bovengenoemde investeringen in onderhoud) vanaf 2008 boven de 7 ligt.

d. *Leiden wil dat zo veel mogelijk sportvoorzieningen toegankelijk zijn voor mensen met een beperking*

In 2.2. is aangegeven dat de huidige sportdeelname en sportbehoefte van mensen met een beperking onbekend is. Ook blijkt er onvoldoende inzicht te zijn in het aanbod van aangepaste sporten in Leiden en omgeving. Voor deze doelgroep is sporten om meerdere redenen belangrijk. Daarom zetten wij in op:

1) *Toegankelijkheid van gemeentelijke sportvoorzieningen*

Wij vinden dat de mate van toegankelijkheid van sportvoorzieningen geen belemmering mag zijn voor mensen met een beperking om in Leiden aan sport te doen. Hierin heeft de gemeente een belangrijke verantwoordelijkheid. Het is niet realistisch om te ambiëren dat alle gemeentelijke sportvoorzieningen bruikbaar zijn voor alle aangepaste sporten, maar wel moeten ze (net als andere gemeentelijke gebouwen) allemaal toegankelijk zijn voor bezoekers met een beperking. Bovendien vinden we dat mensen met een beperking in Leiden of in de directe omgeving een mogelijkheid moeten hebben voor het beoefenen van de grootste aangepaste sporten. Daarom gaan we de volgende twee acties uitvoeren:

- Het OGL heeft een overzicht gemaakt van knelpunten in de toegankelijkheid van de sportaccommodaties³¹. De knelpunten die worden gesignaleerd met betrekking tot de door het Sportbedrijf beheerde accommodaties worden door het Sportbedrijf op korte termijn systematisch met de OGL langsgelopen. Het Sportbedrijf zorgt in overleg met het OGL voor het oplossen van concrete knelpunten in de toegankelijkheid die direct oplosbaar zijn. Ingewikkelder zaken worden waar mogelijk in het onderhoudsprogramma meegenomen. Dit leidt tot een lijst van sportaccommodaties die voor aangepaste sporten geschikt zijn en de sporten die het dan betreft.
- Deze lijst wordt gebruikt door een projectgroep die de opdracht krijgt in beeld te brengen hoe vraag en aanbod van aangepaste sporten in Leiden en omgeving beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Regionale afstemming is hierbij cruciaal: niet alle gemeenten hoeven voor alle aangepaste sporten geschikte accommodaties in te richten, maar kunnen wel gezamenlijk voor een voldoende divers aanbod zorgen. Om op regionaal niveau tot een betere afstemming tussen vraag en aanbod te komen is meer inzicht in zowel vraag als aanbod nodig. Onder III komen wij op de opdracht van deze projectgroep terug.

2) *Bevordering van de bereikbaarheid van sportvoorzieningen*

Niet alle sportaccommodaties waar nu al aangepast kan worden gesport zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Dit probleem wordt nog groter als mensen voor een bepaalde aangepaste sport naar een andere gemeente moeten reizen. Het Samenwerkingsverband Aangepast sporten Drechtsteden (SAD) heeft onder meer een sportconsulent aangepast sporten gedetacheerd bij MEE Zuid-Holland Zuid en een meerkostensubsidie ontwikkeld waarbinnen onder andere een regionale sportvervoersvoorziening is opgezet, die door de zes gezamenlijke gemeenten wordt gefinancierd. Van deze vervoersvoorziening kunnen mensen die lid zijn van een sportvereniging gebruik maken tegen gereduceerd tarief. De hierboven genoemde projectgroep krijgt ook als taak om de mogelijkheden van dit Drechtsteden-model voor Holland Rijnland op haalbaarheid te onderzoeken en een concreet voorstel te doen.

³¹ Onderzoek sportaccommodaties 2005 door OGL, volgens richtlijnen van Tympaan. Dit betreft de sporthallen en zwembaden in beheer bij het Sportbedrijf, het RRC en het USC

I. Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen

De sportverenigingen zijn van groot belang voor de Leidse sport. Dit ondanks het feit dat er een trend is waar te nemen dat steeds meer mensen ongeorganiseerd wensen te sporten. Sportverenigingen bieden niet alleen een mogelijkheid voor mensen om aan hun favoriete sport te doen, maar zij bieden ook een ontmoetingsplek, geven sociale binding en voegen iets wezenlijks toe aan het voorzieningsniveau en de levendigheid in de wijken.

Ons vertrekpunt is, dat sportverenigingen zelf verantwoordelijk zijn voor het functioneren van hun vereniging. Een vitale sportvereniging heeft een verenigingsstructuur die kan inspelen op positieve en bedreigende ontwikkelingen waar sportverenigingen mee te maken krijgen. In het voorgaande is beschreven welke ontwikkelingen dat vooral zijn. Indien sportverenigingen behoefte hebben aan ondersteuning bij bepaalde vraagstukken, dan kunnen zij in eerste instantie altijd terecht bij de provinciale sportraad, bij de sportbond waarbij zij zijn aangesloten, bij de NISB en NOC*NSF. Ook kunnen zij samenwerking zoeken met andere sportverenigingen om kennis uit te wisselen, gezamenlijke programma's te ontwikkelen of anderszins. De gemeente kan verenigingen helpen tijdig problemen te onderkennen en de juiste kanalen voor oplossingen te vinden. Bovendien willen we, vanwege het belang dat de gemeente hecht aan de rijke sportverenigingsstructuur die we in Leiden hebben, zelf ook de sportverenigingen waar mogelijk ondersteunen. Dit willen we langs de volgende lijnen doen:

a. Het Sportbedrijf Leiden is een Servicebedrijf

Evaluatie van de resultaten van het sportservicepunt leidt tot de conclusie, dat deze vorm van ondersteuning onvoldoende aansluit bij de behoefte van sportverenigingen en dus onvoldoende oplevert. In onze visie is het Sportbedrijf als geheel een sportservicepunt. De sportverenigingen moeten bij het Sportbedrijf in principe terechtkunnen voor alle vragen over sport in Leiden en meer in het bijzonder voor vragen over:

- Ruimte om te sporten in een door het Sportbedrijf beheerde en geëxploiteerde sportvoorziening en de voorwaarden die hiervoor gelden; hiervoor vervult het Sportbedrijf de loketfunctie waar vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar worden afgestemd.
- Onderhoud van door het Sportbedrijf beheerde en geëxploiteerde sportvoorzieningen; hiervoor vervult het Sportbedrijf de rol van uitvoerder. Voor het onderhoud van door anderen beheerde en geëxploiteerde sportvoorzieningen kan het Sportbedrijf geen verantwoordelijkheid nemen. Daarvoor moeten verenigingen bij de betreffende verhuurder (meestal de afdeling Accommodaties van de dienst Cultuur en Educatie) terecht. Wel kan het Sportbedrijf naar de juiste persoon doorverwijzen.
- De invulling van recreatief medegebruik en multifunctioneel ruimtegebruik van accommodaties van sportverenigingen; hiervoor vervult het Sportbedrijf de rol van deskundig adviseur.
- (Koepel)organisaties en fondsen die sportverenigingen kunnen ondersteunen met specifieke vraagstukken; hiervoor vervult het Sportbedrijf de rol van vraagbaak en heeft het een verwijzfunctie.
- Het initiëren van sportstimuleringsactiviteiten en het bevorderen dat aanbieders van jeugdsportactiviteiten tot afstemming komen over het jaaraanbod met een goede spreiding over de wijken, sporten en leeftijdscategorieën (zie III).
- Het inspringen op de actualiteit in de sport, door bijvoorbeeld Leidse kampioenen te huldigen.
- Het jaarlijks enquêteren van de sportverenigingen, zodat een actueel beeld bestaat over (ontwikkelingen in) ledenaantallen, vrijwilligers en wensen en problemen van sportverenigingen.
- Overige vragen op het gebied van sport in Leiden. Het Sportbedrijf beschikt ook over een vernieuwde website, die voor de klanten een actuele en laagdrempelige informatiebron over en voor de Leidse sport is.
- Daarnaast zal drie maal per jaar het blad Sportinfo onder alle sportverenigingen worden verspreid, waarin het Sportbedrijf alle voor sportverenigingen relevante en actuele informatie kan opnemen.

b. Leiden wil sportverenigingen ondersteunen in het werven en begeleiden van vrijwilligers

De gemeente heeft een actief vrijwilligersbeleid.³² Hierin hebben wij als onze rollen omschreven dat we het vrijwilligerswerk meer willen waarderen, organisaties en vrijwilligers meer willen faciliteren en ondersteunen en de samenwerking onderling en met andere partijen willen bevorderen. Als één van de uitwerkingvormen hiervan is het Steunpunt Vrijwilligers werkzaam. Dit steunpunt heeft taken met betrekking tot bemiddeling, promotie, belangenbehartiging, deskundigheidsbevordering en informatie en advies.

Omdat een groot deel van de Leidse vrijwilligers actief is in de sportverenigingen, is de samenwerking tussen de sportverenigingen en het Steunpunt Vrijwilligers van groot belang. Tot nu toe maken sportverenigingen erg weinig gebruik van dit Steunpunt. Wij maken met het Steunpunt afspraken over de wijze waarop zij actiever en zichtbaarder een rol kunnen vervullen bij de ondersteuning van sportverenigingen in het vinden en behouden van vrijwilligers. Dan gaat het er wel om, dat aanbod en vraag goed bij elkaar aansluiten. Verenigingen kunnen behoefte hebben aan vrijwilligers voor bijvoorbeeld bestuursfuncties, administratieve functies, activiteitenbegeleiding of onderhoud van eigen accommodaties en dat vraagt een specifieke benadering. Daarom is het niet voldoende om alleen via het Steunpunt Vrijwilligers ondersteuning te bieden

c. Leiden koppelt opleidingen actief aan sport

Een aantal in Leiden aanwezige opleidingen kunnen veel te bieden hebben voor sportverenigingen en dat geldt ook andersom. De gemeente wil opleidingen en sportverenigingen actief met elkaar in contact brengen om een gunstige wisselwerking te stimuleren. Wij denken dan bijvoorbeeld aan de volgende mogelijkheden:

- De Leidse Hogeschool: stages, ondersteuning van besturen
- Lucas-project, Reïntegratieproject in de schildersbranche voor werkloze jongeren: opknappen van accommodaties onder begeleiding van een eigen leermeester van het project
- Bouwproject, door DZB gecoördineerd en door Arcadis begeleid project: werkzaamheden aan accommodaties onder begeleiding van een eigen leermeester van het project
- ROC: vanuit de sectoren Sport en Bewegen, Bouw en Educatie en Contract zouden zinvolle stages kunnen worden georganiseerd en begeleid voor taken op het vlak van activiteitenbegeleiding, organiseren van toernooien of evenementen, onderhoud en administratie

De gemeente kan ondersteuning bieden in het ontvangen en scherp krijgen van de vraag van sportverenigingen en verzorgen dat de vereniging met de hiervoor meest aangewezen opleiding in contact komt. Hierbij vervult het Sportbedrijf een loketfunctie. Wij maken afspraken met de betrokken opleidingen en projecten over de wijze waarop dit concreet kan worden uitgewerkt.

Daarnaast zijn de reeds genoemde BOS-regeling van VWS en de Strategische Alliantie tussen VWS, OCW en NOC*NSF gericht op versterking van de samenwerking tussen sportverenigingen en scholen. Hierbij kan het instellen van duale aanstellingen van docenten lichamelijke opvoeding die ook training geven bij sportverenigingen mogelijk worden gemaakt. De uitwerking van de Strategische Alliantie is nu nog niet bekend, maar zullen wij actief volgen en vervolgens onder de aandacht brengen van sportverenigingen en scholen. De BOS-regeling is al van kracht. De gemeente heeft één aanvraag gehonoreerd gekregen en zal ook gebruik maken van de volgende tranche, in overleg met geïnteresseerde verenigingen en scholen.

d. Leiden ondersteunt verenigingen met cursussen op maat

Om te kunnen blijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen en hun vrijwilligers en kader bij te scholen hebben sportverenigingen behoefte aan specifieke cursussen. Voorbeelden zijn cursussen over veranderende wetgeving, bestuursvaardigheden, werving vrijwilligers of fondsenwerving. Het Sportbedrijf zal periodiek een inventarisatie van de cursuswensen onder de sportverenigingen houden. Op basis daarvan kunnen afspraken worden gemaakt over de inkoop van cursussen bij organisaties die hiervoor een passend aanbod hebben. Dat kan de Provinciale Sportraad zijn, een sportbond, maar ook via volwasseneneducatie kan de gemeente cursussen bij bijvoorbeeld het ROC inkopen.

³² Nota Vrijwilligersbeleid, RV-nummer 030119, 2003 vastgesteld

e. Leiden wil duidelijke afspraken met verenigingen over eigendomsverhoudingen en huurovereenkomsten

In 4.5 is aangegeven dat de huidige eigendomsverhoudingen en huurovereenkomsten onduidelijkheid en onzekerheid opleveren voor de verenigingen.

Alternatieven voor de huidige eigendomsverhoudingen en eenjarige huurovereenkomsten zijn:

- a. De ondergrond verkopen aan de betreffende sportvereniging
- b. Het recht van opstal verlenen
- c. Een erfpachtovereenkomst afsluiten
- d. Een meerjaren huurovereenkomst voor de ondergrond sluiten.

Als we deze alternatieven langslopen, komen we tot de volgende overwegingen:

- Ad a. Het is niet bekend welke sportverenigingen eventueel geïnteresseerd zijn in de aankoop van de ondergrond van de sportaccommodatie waar zij hun sport bedrijven. Gezien de kosten lijkt dit voor de meeste verenigingen geen aantrekkelijke optie. Voor de gemeente is het in verband met eventuele ruimtelijke herontwikkeling aantrekkelijk om maximale flexibiliteit te houden en de risico's op procedures over financiële vergoedingen of onteigeningen te beperken. Mocht een vereniging interesse tonen in de aankoop van de ondergrond van de sportaccommodatie, dan worden de consequenties voor zowel vereniging als gemeente onderzocht en op basis daarvan een besluit genomen.
- Ad b. In de gemeente Leiden wordt nauwelijks het recht van opstal verleend, omdat het gemeentelijk beleid is in voorkomende gevallen erfpacht toe te passen. Het verdient dan ook geen aanbeveling dit zakelijk recht alsnog toe te passen voor sportverenigingen.
- Ad c. In Leiden zijn tot nu toe geen erfpachtovereenkomsten afgesloten met sportverenigingen. Als een erfpachtovereenkomst voor de ondergrond is afgesloten met de gemeente kan de betreffende sportvereniging een hypotheekovereenkomst aangaan met een geldverstrekker. De vraag rijst of sportverenigingen daarbij baat hebben. Voor de hypotheekgever kan het door de sportvereniging gerealiseerde clubgebouw als zekerheid dienen. Sportclubgebouwen zijn op de markt evenwel zo incurant dat het voor hypotheekgevers in principe te weinig zekerheid zal bieden als onderpand voor een hypotheek, met als gevolg dat extra zekerheid zal worden verlangd van een borgstelling of (gemeente)garantie. Dus het is te betwijfelen of men bij het leveren van de eigendom of een zakelijk recht af is van de (gemeente)garantie. Het afsluiten van erfpachtovereenkomsten op maat voor de circa 35 clubaccommodaties met een looptijd van bijvoorbeeld 10 jaar is evenwel mogelijk. Dit zal echter gepaard gaan met hoge kosten, zoals bijvoorbeeld de kosten van het maken van kadastrale kaarten, ambtelijke capaciteit, notariskosten en leges. Ook gezien deze kosten heeft deze optie, het afsluiten van erfpachtovereenkomsten, onze voorkeur niet.
- Ad d. In de gevallen dat verenigingen zelf een clubgebouw willen realiseren, wordt de ondergrond door de gemeente aan de vereniging verhuurd. Tot nu worden er met de (veld)sportverenigingen huurcontracten afgesloten die betrekking hebben op de huur van de ondergrond van de clubgebouwen en de huur van de sportvelden. In beide gevallen is er sprake van een looptijd van één jaar. Om nu de sportverenigingen meer zekerheid te verstrekken over het gebruik van de ondergrond van het clubgebouw, verdient het aanbeveling om de looptijd van deze huurovereenkomst te verlengen tot vijf jaar, met de mogelijkheid van verlenging met vijf jaar. Hieraan gekoppeld zou de huur van de sportvelden op dezelfde basis kunnen plaatsvinden. Er worden dan twee huurovereenkomsten aangegaan: één voor de velden en één voor de ondergrond van de accommodaties, beide met een looptijd van vijf jaar. Jaarlijks kunnen er dan met de verenigingen afspraken gemaakt worden over het aantal velden en aantal uren dat daadwerkelijk wordt gehuurd. Als gevolg van een wijziging van de Huurwet, dient in deze huurovereenkomst opgenomen te worden dat het onderhoud van het clubgebouw geheel ten laste komt van de betreffende vereniging. Tevens kan worden opgenomen onder welke omstandigheden de huurovereenkomst door contractanten ontbonden dan wel niet verlengd wordt.

Gemeentegarantie

Uit het bovenstaande blijkt dat een vereniging alleen een eigen clubgebouw kan realiseren met behulp van gemeentegarantie. Dit is voor de gemeente een risico, omdat de kans bestaat dat de vereniging op een gegeven moment niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen.

Indien een vereniging een garantie voor de bank nodig heeft, kan tegenwoordig ook een beroep gedaan worden op Waarborgfonds voor de Sport. Dit fonds hanteert evenwel de bepaling dat slechts voor 50% van de kosten met een maximum van € 226.890 een garantie wordt verstrekt. Voor de andere helft zal de gemeente garant moeten staan.

Wij onderzoeken de mogelijkheid om voor daarvoor in aanmerking komende, nieuwe projecten, voor hetzelfde bedrag een gemeentegarantie te verstrekken als het Waarborgfonds voor de Sport heeft gedaan.

Met deze twee voorstellen, te weten het verlengen van de huurtermijn voor gronden met verenigingsopstallen en het blijvend mogelijk maken, doch gemaximeerd, van gemeentegarantie, zou een gulden middenweg worden gevonden tussen de risico's van verenigingen respectievelijk gemeente. Wij werken deze voorstellen in overleg met het Waarborgfonds nader uit en zullen deze met betrokken sportverenigingen overleggen.

f. Leiden wil een transparant tarievenbeleid

In 3.4.2 is aangegeven dat de oorspronkelijke opbouw van de tarieven niet helder is. De verenigingen kunnen geen antwoord krijgen op de vraag waarop het tarief is gebaseerd. Dit is bij veel andere gemeenten ook een probleem en meerdere sportbedrijven doen een poging om samenhang en duidelijkheid in het tariefensysteem aan te brengen. Wij stellen voor dat Leiden zich bij deze poging aansluit en in samenwerking met een aantal actieve andere gemeenten en wellicht LC of VNG tot een voorstel voor een transparant en beter onderbouwd tariefensysteem komt. Dit moet ook inzicht bieden in de vraag welke hoogte van tarieven voor verschillende accommodaties en aanvullende producten realistisch en aanvaardbaar zijn. De mogelijkheden om de tarieven voor reclameborden af te schaffen zal hierbij specifiek worden onderzocht. Afhankelijk van de mogelijkheid tot samenwerking met deze partijen willen wij deze actie uiterlijk in 2007 afronden. Op basis van de uitkomsten kan vervolgens een besluit worden genomen over wat we in Leiden beschouwen als 'betaalbare' sportvoorzieningen (zie de doelstelling I). Dan is het wat ons betreft ook passend om de vaststelling van de tarieven voortaan door het College te laten plaatsvinden en niet meer door de Raad, omdat het uitvoering van vastgesteld beleid betreft.

II. Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten

Hoewel cijfermatige vergelijking met andere gemeenten moeilijk blijkt te zijn, kunnen we voorzichtig positief zijn over de sportdeelname van jongeren en volwassenen in Leiden. Uit de cijfers uit hoofdstuk 2 blijkt bovendien een stijgende tendens. Deze tendens willen we vasthouden. Dit vraagt een permanente investering in sportstimulering. Onze ambitie is het nog steeds, om de sportdeelname van de Leidse inwoners optimaal te bevorderen. Dat doen we langs drie lijnen: stimulering van de breedtesport, stimulering van topsport en ondersteuning van sportevenementen. Hieronder wordt toegelicht welke doelen we hiermee willen bereiken.

a. Leiden stimuleert de breedtesport

In het voorgaande zijn positieve en negatieve ervaringen in het sportstimuleringsbeleid van de afgelopen jaren benoemd. Dit zijn concrete aandachtspunten bij de uitwerking van de sportstimuleringsactiviteiten voor de komende jaren. Daarbij richten we ons op de algemene bevolking van Leiden, met name door voor volwassenen kennismakingscursussen te organiseren. Dit is een laagdrempelige manier om mensen te interesseren voor sport. Daarbij wordt zo veel mogelijk ingespeeld op de vraag. Er wordt naar gestreefd om de deelnemers zo veel mogelijk te interesseren om na afloop van de kennismakingscursus te blijven sporten en door te stromen naar een sportvereniging. Daarnaast besteden we in ons sportstimuleringsbeleid extra aandacht aan drie doelgroepen: jeugd, ouderen en mensen met een functiebeperking of chronische aandoening.

1. Jeugd

Het is eigenlijk vanzelfsprekend dat de jeugd altijd een doelgroep zal blijven van het sportstimuleringsbeleid. Het is waardevol en nuttig dat nieuwe lichten jeugdigen kennis kunnen maken met een sportieve levensstijl. Sterker nog, het lijkt alleen maar belangrijker te worden gezien de toename van overgewicht en bewegingsarmoede die landelijk wordt geconstateerd. Omdat sporten gezond is; omdat sporten jeugdigen helpt sociale vaardigheden te ontwikkelen; omdat je door sporten met kinderen vanuit verschillende achtergronden leert omgaan en vrienden kan maken; maar vooral omdat veel jeugdigen het ontzettend leuk vinden om te sporten willen wij het sporten door jeugdigen stimuleren.

De licht stijgende trend in de sportdeelname door jongeren willen wij vasthouden. Dit betekent dat wij ons ten doel stellen dat bij de volgende meting via de Jeugdmonitor in 2008 88% van de jongeren van 12 tot 18 jaar aan sport doet en dat 79% van hen dit minimaal eens per week doet. Om dit te bereiken moeten de gemeentelijke beleidsterreinen én de partners in de stad op het gebied van sport, onderwijs, jeugd, welzijn, gezondheid en speelruimte de handen ineenslaan. Succesvolle activiteiten die zich hebben bewezen worden voortgezet, zoals de kennismakingscursussen die door het Sportbedrijf worden gegeven. Het Da Vincicollege heeft ook veel succes met zijn sportklassen.

Hieronder wordt concreet gemaakt welke nieuwe en aanvullende activiteiten wij willen uitvoeren, waarbij we rekening houden met de in 3.1 genoemde positieve en negatieve evaluatiepunten uit het beleid van de afgelopen jaren en de kansen die zich voordoen in ontwikkelingen in het gemeentelijk, provinciaal en rijksbeleid:

Het blijkt voor jongeren aantrekkelijk om ongeorganiseerd en in de eigen wijk te sporten. Met de diverse toernooien, demonstraties, workshops en activiteiten in de diverse wijken worden veel jongeren bereikt. Natuurlijk sporten jongeren ook zonder dat er een bijzondere activiteit wordt georganiseerd, door gebruik te maken van pleintjes, veldjes, skatebanen en voetbalkooien die er op diverse plaatsen zijn. Op veel manieren worden deze activiteiten aangeboden, zoals door het sportopbouwwerk, het jongerenwerk, het Sportbedrijf, Thuis Op Straat en wijkverenigingen. In het speelruimtebeleid worden in overleg met de diverse partijen per buurt buurtspeelplannen gemaakt, zodat planmatig wordt gewerkt aan de uitbreiding van sport- en speelvoorzieningen voor de diverse leeftijdscategorieën. Dit heeft al geresulteerd in diverse voetbalkooien, skatebanen en verbeteringen

van bestaande speelvoorzieningen in wijken. Voor de komende jaren streven we naar de volgende verbeteringen om de deelname aan ongeorganiseerde sport door jongeren te stimuleren:

- 1.1) De activiteiten op het gebied van sporten en spelen worden op buurtniveau door de diverse aanbieders op elkaar afgestemd, zodat er het hele jaar door een goed gespreid en afwisselend aanbod is. Dit moet concreet resulteren in een jaarkalender 'Sport en Spel' waarin de diverse aanbieders hun activiteiten inplannen en met elkaar afspraken maken over een gevarieerd aanbod voor de diverse leeftijden, de spreiding over de buurten en een gespreid aanbod door het jaar heen. Aan dit overleg wordt in ieder geval deelgenomen door het Sportbedrijf, de LWO, jongerenwerk Stevenshof, Thuis Op Straat en de coördinator naschoolse activiteiten van de Brede School. Ook wordt een relatie gelegd met het project 'beweegmanagement' in Zuid-West (zie 4.3). Met ingang van april 2006 beschikt het Sportbedrijf over een medewerker sportstimulering die onder meer als taak krijgt (naast het zelf initiëren van een aantal sportstimuleringsactiviteiten) om het overleg tussen deze aanbieders te leiden, te bewerkstelligen dat er afspraken worden gemaakt over een goed gespreid aanbod en deze in een jaarkalender vast te leggen. Dit is overigens geen uitbreiding van de formatie, maar een andere invulling van een bestaande functie.
- 1.2) Jongeren worden actief betrokken bij de samenstelling van deze jaarkalender. Hierdoor kan beter worden ingespeeld op nieuwe, populaire sporten. Ook kunnen ze hierbij ideeën inbrengen over de randactiviteiten rondom bijvoorbeeld een sporttoernooi en kunnen ze zichzelf opgeven om mee te helpen met de organisatie. Om jongeren hiervoor te interesseren wordt gebruik gemaakt van de interactieve mogelijkheden van de Leidse jongerenwebsite 'www.overenuit.nl' en worden flyers gelegd op plaatsen waar jongeren veel komen, zoals scholen, sportverenigingen en buurthuizen.
- 1.3) Via het lokaal gezondheidsbeleid is het project 'Jong-leren, oud gedaan' van start gegaan. In hoofdstuk IV gaan we hier concreter op in. Dit project zal de komende jaren doorlopen en poogt met de bewegingsactiviteiten zodanig bij de belevingswereld van de jeugd aan te sluiten dat het plezier in bewegen kan vergroten en de stap naar structurele sportdeelname kan verkleinen.
- 1.4) Voor allochtone meisjes (en hun ouders) blijkt het soms een belemmering te zijn, dat sporten in gemengde groepen worden beoefend of in accommodaties worden georganiseerd waar ook door jongens of mannen wordt gesport. Allochtone meisjes sporten significant minder dan andere jongeren. In de Maatschappelijke Verkenning Vrijtijdsbesteding Allochtone Jongeren (zie 2.2) is de aanbeveling gedaan om een aantal aparte activiteiten voor (allochtone) meisjes te organiseren, om hun participatie te bevorderen. Op cultuurgebied is de OBL hierop meteen ingesprongen en heeft met groot succes het project 'Thuis in de bieb' voor 'wereldmeiden' opgezet, waar veel meiden van allerlei achtergronden (allochtoon en autochtoon) met veel plezier samen komen en dingen organiseren. Een vergelijkbaar initiatief op het gebied van sport door een groep in de stad wachten wij met belangstelling af, op voorwaarde dat allochtone meisjes of vrouwen zelf bij de organisatie betrokken zijn. Voor concrete projectvoorstellen op dit gebied stellen wij een stimuleringsbedrag beschikbaar waarmee de kosten van zaalhuur en organisatie kunnen worden gedekt. Daarbij moeten de consequenties voor de betreffende locatie wel binnen de grenzen van het redelijke blijven; het is bijvoorbeeld niet realistisch te verwachten dat in de betreffende accommodatie in andere zalen of kantines geen mannen of jongens aanwezig zijn. Dit actiepoint betekent overigens niet, dat wij het apart sporten van allochtone en autochtone jongeren wenselijk vinden. Wij voeren dit punt op, omdat het een manier kan zijn om meisjes die anders niet aan sport kunnen doen, aan het sporten te krijgen. Maar in het algemeen streven wij naar optimale integratie in het sporten, zeker bij de jeugd. Vandaar ook actiepoint 1.5 hieronder.
- 1.5) In het kader van de nieuwe Sportnota van VWS, die naar verwachting in het najaar van 2005 verschijnt, wordt een bedrag van 50 miljoen euro gereserveerd voor integratie van allochtone jongeren in de sport. De grondgedachte is dat allochtone jongeren via het buurtwerk, de school en de jeugdzorg in contact worden gebracht met sportverenigingen en dat begeleiders van sportverenigingen extra scholing krijgen. Wij wachten deze

plannen met belangstelling af en zullen hier actief op inspelen in overleg met sportverenigingen en andere betrokken partijen in de stad.

Het werven van jeugd voor de georganiseerde sport beschouwen wij primair als een taak van de sportverenigingen zelf. Zij kunnen hiervoor samenwerking zoeken met sportkoepels die vaak concrete actieplannen hebben voor sportverenigingen, gericht op het werven en behouden van jeugdleden. Wel willen we dit als gemeente ondersteunen, omdat wij het belangrijk vinden dat zoveel mogelijk jeugd aan sport doet. Dit doen we langs vier lijnen:

- 1.6) De eerste is door sportverenigingen in algemene zin te ondersteunen en te faciliteren (zie II). Als steuntje in de rug voor de verenigingen breiden wij de hiervoor bestaande subsidiemogelijkheden licht uit. Het budget voor jeugdsport, dat wil zeggen de waarderingssubsidie voor jeugdleden en incidentele subsidies voor op jeugd gerichte projecten, wordt verhoogd van € 40.000,- naar € 48.000,-.
- 1.7) Ten tweede willen we onze communicatiemiddelen benutten om de mogelijkheden van sportverenigingen onder de aandacht te brengen van jongeren. Concreet betekent dit dat we op de jongerenwebsite 'www.overnuit.nl' apart aandacht gaan besteden aan sport. Eens per twee maanden wordt een sport van de maand gekozen die extra aandacht krijgt, waarover een jongere zijn/haar ervaringen beschrijft en waarbij de concrete mogelijkheden om die sport in Leiden te beoefenen worden beschreven. Sportverenigingen van deze tak van sport krijgen die maand de kans om zich op de site te presenteren als een aantrekkelijke club voor jongeren.
- 1.8) Ten derde zien we dat de kosten voor sommige mensen een belemmering vormen om hun kinderen lid te maken van een sportvereniging. Hier willen we langs twee wegen ondersteuning in bieden:
 - Via het minimabeleid wordt aan mensen die jonger zijn dan 65 jaar en een inkomen hebben tot 110% van het bijstandsniveau de mogelijkheid geboden om een bijdrage te krijgen in de kosten van verschillende vormen van maatschappelijke participatie. Dan kan het gaan om bijvoorbeeld een abonnement op de bibliotheek, een vrijetijdscursus, maar ook om de kosten deelname aan een sportvereniging. Dan gaat het om een maximale vergoeding van € 200,- in totaal per persoon per jaar. De regeling wordt uitgevoerd op declaratiebasis. Het budget dat hiervoor beschikbaar is, wordt niet volledig besteed. De voorlichting over de regeling wordt geïntensiveerd hetgeen het gebruik ervan kan vergroten.
 - Daarnaast is sinds december 2004 in onze provincie het Jeugdsportfonds actief, op initiatief van Bureau Jeugdzorg. Doel van het fonds is om kinderen en jongeren tot 18 jaar, waarvan de ouder(s) onvoldoende financiële middelen hebben om het lidmaatschap en bijkomende kosten van een sportvereniging te betalen, de mogelijkheid te bieden lid te worden van een sportvereniging. De jongeren kunnen alleen worden aangemeld door een 'professional' die bij de opvoeding is betrokken, bijvoorbeeld een hulpverlener, jongerenwerker of docent. Naast de mogelijkheden voor ontwikkeling en plezier voor de jongere, levert deze werkwijze ook een bijdrage aan preventie van jeugdcriminaliteit. Het Jeugdsportfonds Nederland heeft voor dit laatste de Hein Roethofprijs 2004 ontvangen. We onderzoeken de mogelijkheden om bij dit fonds aan te sluiten.
- 1.9) Ten vierde willen we de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en sportverenigingen stimuleren. In juni 2005 hebben de ministeries van VWS en OCW en NOC*NSF een 'alliantie' gesloten, waardoor de komende twee jaar zeven miljoen beschikbaar komt voor een betere verankering van sport op school. Dit moet er toe leiden dat in 2010 op 90% van alle scholen een sportaanbod (tijdens of na schooltijd) aanwezig is. Men wil stimuleren dat leerkrachten zich gaan inzetten voor sportverenigingen en dat sportverenigingen sportlessen op scholen verzorgen. Maar ook dat er meer 'duale aanstellingen' komen, waarmee sporttrainers zowel op een school als bij een sportvereniging werkzaam kan zijn. Wij willen hier graag bij aansluiten en sportverenigingen en scholen met elkaar in contact brengen om dit ook in

Leiden te bereiken. Overigens zijn er ook in Leiden al goede voorbeelden van samenwerking tussen scholen en sportverenigingen.

2. Ouderen

Omdat het voor ouderen uit oogpunt van gezondheidsbevordering en maatschappelijke participatie extra belangrijk is om te (blijven) sporten, handhaven we ouderen als doelgroep voor het sportstimuleringsbeleid. Dit doen we langs de volgende lijnen:

- 2.1) Een negatief evaluatiepunt uit de afgelopen periode is de informatievoorziening aan ouderen over de mogelijkheden voor sport en bewegen. Belangrijk is dat deze informatie up to date wordt gehouden en bovendien dat deze informatie goed wordt verspreid zodat het de doelgroep bereikt. In 2006 bereidt de medewerker sportstimulering van het Sportbedrijf een actuele versie van het boekje voor, zodat dat begin 2007 kan worden uitgebracht in papieren vorm en daarnaast op de website kan worden gezet. Voor de verspreiding van de informatie wordt samengewerkt met de instellingen die veel ouderen als klant langs krijgen. Dus ouderenorganisaties, zorgaanbieders, buurthuizen en andere organisaties in de stad krijgen het verzoek om de informatie zichtbaar neer te leggen, maar ook in geëigende situaties (bijvoorbeeld in gevallen waarin het gezond of anderszins wenselijk is dat een oudere gaat sporten of intensief bewegen) deze informatie actief aan te bieden.
- 2.2) Uit de evaluatie blijkt tevens dat het GALM-project (Groninger Actief Leven Model) in Leiden niet zo goed loopt als in andere gemeenten. Met name het werven van docenten bleek een probleem. De GALM-werkwijze vergt veel inzet en levert vooralsnog te weinig op. Daarom is met de Stichting Dienstverlening Leiden afgesproken om in 2005 een eenvoudiger werkwijze te kiezen en een aantal bewegingsactiviteiten voor ouderen en chronisch zieken te intensiveren en uit te breiden. Ook wordt een 'beweegwijzer' samengesteld en via (de website van) Zorgnet en brochures verspreid op een andere manier voor ouderen te organiseren. In 2006 worden de resultaten hiervan geëvalueerd en worden voorstellen gedaan hoe de beweeg- en sportactiviteiten worden voortgezet.
- 2.3) In het kader van de Leidse ouderennota uit 2003³³ is het aanbod aan 'Meer Bewegen voor Ouderen' (MbvO) vanaf 2004 uitgebreid. In 2006 worden de resultaten hiervan geëvalueerd.
- 2.4) Ook in het kader van deze ouderennota is een stimuleringspotje aangelegd om initiatieven van ouderen zelf op het gebied van cultuur, sport of andere participatie te stimuleren. Ouderen worden zo uitgedaagd om zelf sportactiviteiten te organiseren die ze nog in Leiden missen. Daar wordt vooralsnog weinig gebruik van gemaakt. We zullen extra aandacht besteden aan voorlichting over deze stimuleringspot.
- 2.5) Via het minimabeleid kunnen mensen van 65 jaar of ouder een eenmalige uitkering aanvragen als bijdrage aan de kosten van vormen van maatschappelijke participatie, waaronder de deelname aan sport. Hierbij gaat het om een vast bedrag van € 182 per huishouden en € 177 per inwonend kind onder de 18 jaar.

In 2006 en 2009 wordt via de Ouderenpeiling gemeten hoe de sportdeelname van ouderen zich ontwikkelt. We zouden zeer tevreden zijn als de sportdeelname van ouderen in 2009 is verhoogd van 54% (peiljaar 2003) naar 60%. Dit is het niveau van sportdeelname van de Leidse volwassen bevolking in 2004.

3. Mensen met een beperking of chronische aandoening

In het voorgaande is aangegeven dat het voor mensen met een beperking extra belangrijk is om te sporten of intensief te bewegen en ook dat er belemmeringen zijn om dat te doen (zie 2.2). Daarnaast is aangegeven dat er onvoldoende inzicht is in de sportbehoefte bij mensen met een beperking. Wij willen daarom een projectgroep de opdracht geven om:

³³ Leiden voor alle Leeftijden – Nota Integraal Ouderenbeleid 2003-2006, RV-nummer 030112, 2003 vastgesteld

- Een representatieve enquête te houden onder de doelgroep waarin wordt gevraagd naar de huidige sportdeelname, de behoefte aan sportdeelname en eventuele belemmeringen die er zijn om aan sport te doen. Dit leidt tot een lijst van populairste aangepaste sporten.
- In beeld te brengen in welke bestaande sportaccommodaties en bij welke bestaande sportverenigingen deze aangepaste sporten zouden kunnen worden beoefend.
- In beeld te brengen welke voorbeelden elders in het land aanwezig zijn voor het beter afstemmen van vraag en aanbod voor aangepaste sporten en hierbij de denkbeelden van landelijke patiëntenverenigingen te betrekken.
- Aanbevelingen te doen voor een vervoersvoorziening in brede zin, eventuele hulpmaterialen en begeleiding die nodig zouden zijn om aan deze aangepaste sporten deel te nemen.
- Aanbevelingen te doen voor de financiële dekking van extra kosten, waarbij onder meer de mogelijkheden van de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en daarna de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), eigen bijdrage en fondsen worden betrokken.

Daarbij heeft het onze voorkeur om aangepast sporten zo veel mogelijk onderdeel uit te laten maken van het reguliere aanbod. Een aantal van deze verenigingen heeft ook al een zogeheten G- of LG-tak (voor (lichamelijk) gehandicapten). Maar zoals al is aangegeven kan dat niet altijd vanwege de noodzaak van specifieke hulpmaterialen of begeleiding. Dus regulier/normaal waar het kan, maar specifiek/speciaal waar het moet.

Wij streven er nadrukkelijk naar om de bovenstaande opdracht in regionaal verband uit te laten voeren. Dat is immers efficiënt (met elke euro van de gemeente en de deelnemer kan meer worden bereikt) en sluit ook beter aan bij de al aanwezige mogelijkheden in de verschillende regiogemeenten. In Katwijk en Alkemade is al een werkgroep bezig om een onderzoek onder de doelgroep te houden. Wellicht dat dit verbreed kan worden. Het voorbeeld van de Drechtsteden vinden we aansprekend. Leiden zal dit punt inbrengen in het kader van de sociale agenda van Holland Rijnland. Indien er voldoende draagvlak blijkt te zijn om tot een regionale actie te komen, dan heeft dat onze voorkeur. Als dit niet het geval blijkt, zal Leiden dit voor de eigen gemeente doen. Dan zullen de mogelijkheden wel beperkter zijn.

Afhankelijk van de keuze om het regionaal of lokaal aan te pakken, willen wij voor de bovengenoemde projectgroep vertegenwoordigers uitnodigen van NebasNsg (de Nederlandse sportorganisatie voor mensen met een beperking), OGL, VTV/Centrum Club '58, Rijnlands Revalidatiecentrum, LSF, wellicht de provinciale sportraad en een aantal aanbieders van aangepaste sporten. Vanwege zijn specifieke deskundigheid en uitgebreide netwerk (met onder meer patiëntenorganisaties, speciaal onderwijs, revalidatiecentra), willen wij de NebasNsg hierbij de rol van projectleider geven. Dit moet in 2006 leiden tot aanbevelingen, op grond waarvan voor 2007 en daarna keuzen kunnen worden gemaakt.

b. Leiden ondersteunt de topsport

In deze nota wordt voor het eerst Leids topsportbeleid geformuleerd. Hierbij wordt deels aangesloten bij voorstellen van de Leidse Sportfederatie en vanuit de gemeenteraad van de gemeente Leiden. Daarnaast is gebruik gemaakt van de ervaringen met topsportbeleid in de gemeente Zoetermeer en van de expertise van het Olympisch Steunpunt Den Haag en omstreken. De maatregelen richten zich met name op:

- Individuele begeleiding van (aankomende) topsporters
- Talentontwikkeling waaronder opleidingscentra voor sporttalenten (11-18 jaar)
- Verenigingsondersteuning waaronder het verbeteren van de kwaliteit van de begeleiding van talenten (tot en met 11 jaar)

NOC*NSF heeft een Olympisch netwerk gerealiseerd waarbinnen organisaties samenwerken die bij topsportbegeleiding betrokken zijn. Dit Olympisch netwerk is opgebouwd uit twaalf Olympische Steunpunten die een hoogwaardige begeleiding in de directe woon-, leef-, en

trainomgeving van topsporters creëren, waardoor de begeleiding effectief en efficiënt kan plaatsvinden. NOC*NSF streeft ernaar dit netwerk verder uit te breiden voor topsport, breedtesport, sportaccommodaties, onderwijs, maatschappelijke en medische voorzieningen, trainingsaccommodaties, verenigingsondersteuning en overige voorzieningen. Per 1 januari 2006 kan de gemeente Leiden onderdeel uitmaken van het Olympisch Netwerk, dat vanuit het Olympisch Steunpunt Den Haag en omstreken zal worden gecoördineerd.

Het Olympisch Steunpunt biedt onder andere faciliteiten aan op het gebied van aangepast onderwijs, mentale training en begeleiding, sportmedische begeleiding en advisering met betrekking tot topsportbeoefening en voeding. Sporters kunnen een beroep doen op het Topsport Ondersteuningsfonds, dat op dit moment wordt gevoed door de gemeente Den Haag en beperkte sponsorbijdragen. Naast individuele begeleiding houdt het Olympisch Steunpunt zich bezig met de verbetering van de infrastructuur (het topsportklimaat) binnen de verenigingen door het verzorgen van workshops/clinics voor kader, ouders en sporters. Door de betrokkenheid van de lokale en/of regionale overheid en/of bedrijfsleven bestaat er voor het Olympisch Steunpunt Den Haag en omstreken de mogelijkheid om faciliteiten op het gebied van huisvesting, werk, gebruik topsportaccommodaties en financiële ondersteuning aan te bieden. De begeleiding van een topsporter kost het Olympisch Steunpunt gemiddeld € 650,- per sporter per jaar. Om topsporttalenten in de gelegenheid te stellen zich te ontwikkelen en een verantwoorde begeleiding te kunnen bieden is gemiddeld een basisbedrag van € 300 per talent per jaar nodig.

Het is aantrekkelijk om ondersteuning van het topsportbeleid in Leiden en omgeving onder te brengen bij het Olympisch Steunpunt Den Haag en omstreken, evenals de Gemeente Den Haag en Zoetermeer dat reeds gedaan hebben en zoals dat door NOC*NSF wordt nagestreefd conform de nieuwe nota "Nederland Sportland: de Sportagenda 2005-2008". Daarmee zal een groot deel van het budget voor topsport jaarlijks worden besteed aan beleidsinstrumenten die via het Olympisch Steunpunt worden ingezet. Dit is een strategische keuze. De gemeente Leiden zou ook zelf iemand in dienst kunnen nemen om het topsportbeleid gestalte te geven. Vanwege het regionale karakter van het topsportbeleid ligt het echter voor de hand vanuit het Olympisch Steunpunt de begeleiding en ondersteuning van topsporters en sportverenigingen verder uit te bouwen. Ook de nieuwe ontwikkelingen aangaande de infrastructuur van het Olympisch Steunpunt nieuwe stijl spelen hier een rol. Het Olympisch Netwerk en de kennis en expertise van het Olympisch Steunpunt zijn onmisbaar bij het succesvol ontwikkelen van topsportbeleid in Leiden.

Hieronder worden de activiteiten genoemd die op deze wijze kunnen worden uitgevoerd ter ondersteuning van de Leidse topsporters (individueel en topteams), toptalenten en verenigingen met toppers in hun geledingen. Vertrekpunt is de classificatie voor topsporters in bijlage 6. Daarnaast is voor de afweging van honorering van aanvragen van verenigingen van belang of die een visie op topsport en hun rol bij de ondersteuning van hun toppers hebben. Zo willen we met name de kansrijke toppers en/of hun verenigingen ondersteunen en dus het 'laaghangend fruit' als eerste plukken.

Na twee jaar wordt de samenwerking tussen de gemeente Leiden, het Olympisch Steunpunt en de Leidse sporters en sportverenigingen geëvalueerd en wordt bezien of de samenwerking en de financiële bijdrage worden gecontinueerd.

Op deze wijze kunnen vanaf 2006 de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

b1. Activiteitenprogramma voor ondersteuning en begeleiding van topsporters

Activiteit 1: *Stimulering, advisering en begeleiding bij de verbetering en ontwikkeling van het topsportbeleid bij sportverenigingen in Leiden*

Toelichting: Het mede helpen verbeteren van de topsportinfrastructuur in Leiden, waardoor sportverenigingen met topsportambities in staat worden gesteld de

voortgaande professionalisering in de topsport organisatorisch, bestuurlijk, financieel en facilitair te ontwikkelen.

- Activiteit 2:** *Het op een verantwoorde en kwalitatief hoogwaardige wijze begeleiden van individuele topsporters uit Leiden en daarmee ook de Leidse sportverenigingen*
Toelichting: Het adviseren, informeren en ondersteunen van talentvolle (top)sporters in Leiden en hun verenigingen op het gebied van medische-, maatschappelijke-, onderwijs en sportorganisatorische zaken. Tevens het onderhouden van een “Netwerk” met betreffende faciliteiten en dienstverleners.
- Activiteit 3:** *Het gevraagd en ongevraagd adviseren van het gemeentebestuur van Leiden inzake topsportontwikkeling op lokaal en regionaal gebied*
Toelichting: Door gebruik te maken van de expertise bij het Olympisch Steunpunt kan Leiden en de regio beter inspelen op kansen die zich voordoen om de topsport verder te ontwikkelen.
- Activiteit 4:** *Het afstemmen en samenwerken met regionale en landelijke overheid, nationale sportkoepels, nationale bonden en andere instellingen en organisaties op het gebied van het faciliteren van individuele topsporters en de betrokken verenigingen*
Toelichting: Door genoemde samenwerking kunnen aanwezige kennis, organisatie en financiën efficiënter en gericht worden ingezet.
- Activiteit 5:** *Het verzorgen van informatie- en voorlichtingsbijeenkomsten*
Toelichting: Het (mede) organiseren van studiebijeenkomsten, themadagen en workshops die gericht zijn op kennis- en informatieoverdracht ter verbetering van de positie van de topsporters in de regio.
- Activiteit 6:** *Het inzetten van mentoren: een Topsportadviesteam met (oud)topsporters (sportambassadeurs)*
Toelichting: De kennis en ervaring van (oud)topsporters uit de regio Leiden beter benutten bij het begeleiden van sporttalenten, zoals het geven van clinics, voorlichting aan talenten en ouders en advisering bij projecten. Daarnaast representatieve activiteiten, zoals het bijwonen van topsportevenementen, het uitreiken van sportprijzen, zitting hebben in diverse adviesgroepen.
- Activiteit 7:** *Het opzetten van een vervoersnetwerk*
Toelichting: Het steeds meer overdag trainen en de regionale functie (afstand) van de LOOTScholen in het werkgebied van het Olympisch Steunpunt levert binnen de opleidingscentra meer en meer vervoersproblemen op. In samenwerking met de Leidse sportverenigingen zal worden gewerkt aan het opzetten van een vervoersnetwerk daar waar noodzakelijk waardoor een belangrijk knelpunt (faciliteit) kan worden opgelost.
- Activiteit 8:** *Het tot stand brengen van opleidingscentra in de regio Leiden*
Toelichting: Het in samenwerking met sportbonden regionaal opzetten en inzetten van meerdere, op een tak van sport gerichte, netwerken van faciliteiten (w.o. medische begeleidingsteams) in het kader van talentontwikkeling. Op die wijze willen we het ontstaan van regionale samenwerkingsverbanden met en tussen topsportverenigingen stimuleren. We onderzoeken de mogelijkheid om het Sport-Medisch Adviescentrum (SMA) van het Rijnlands Ziekenhuis hierbij te betrekken.
- Activiteit 9:** *Het bevorderen van een kennis- en expertise netwerk voor (talentvolle) topsporters in de regio*
Toelichting: Het talent en expertisenetwerk zal zich vooral bezig houden met het inzetten van de kennis en vaardigheden van professionele dienstverleners. Daarbij kan

gedacht worden aan verbeteren van de kennis op het gebied van het voorkomen van blessures, voedingsbegeleiding, techniek, looptrainingen, krachttraining, mentale training, zowel voor de begeleiders als voor de sporters. Dit gebeurt in samenwerking met de onderwijsinstellingen, zoals het ROC Leiden, de Leidse Hogeschool en de Rijksuniversiteit Leiden.

Activiteit 10: *Het organiseren van diverse symposia en workshops voor topcoaches*

Toelichting: In samenwerking met NOC*NSF, bedrijfsleven en onderwijs organiseren van diverse topsportsymposia e.d. met binnenlandse en buitenlandse experts met als doel het verbeteren van de kennis van het topsportkader.

Activiteit 11: *Het verzorgen en onderhouden van een website op internet*

Toelichting: De huidige website van het Olympisch Steunpunt is reeds toegankelijk gemaakt voor de sportprestaties van de sporters uit Leiden en hun verenigingen. Deze site wordt voortdurend bijgewerkt.

Voor de uitvoering van dit activiteitenprogramma is € 25.000 uit het topsportbudget beschikbaar.

b2. Topsport Ondersteuningsfonds voor Leidse topsporters

Het is ons voornemen om niet langer vanuit het bestaande sportevenementenbudget de sporters te ondersteunen bij hun deelname aan sportevenementen in het buitenland of bij de Olympische Spelen, maar hiervoor € 10.000 te reserveren vanuit het structurele budget voor topsport (€ 70.000) dat vanaf 2005 beschikbaar is en dit onderdeel van individuele ondersteuning van topsporters onder te brengen bij de taken van het Olympisch Steunpunt via het Topsportondersteuningsfonds. Aanvragen van topsporters bij de gemeente Leiden kunnen onmiddellijk worden doorverwezen naar het Olympisch Steunpunt. Jaarlijks wordt een overzicht gegeven van de ondersteuning die Leidse sporters vanuit het Topsport Ondersteuningsfonds hebben ontvangen. Het sportevenementenbudget ad € 11.683 wordt daarmee ontlast en kan volledig worden ingezet voor ondersteuning van Leidse sportverenigingen bij de organisatie van (top)sportevenementen in Leiden, volgens de huidige voorwaarden van de subsidieregeling. Voor dit Ondersteuningsfonds is € 25.000 uit het topsportbudget beschikbaar.

b3. Trainings- en opleidingscentra in Leiden

Er doen zich mogelijkheden voor om bepaalde takken van sport in Leiden te versterken. Het opzetten van trainingscentra is een mogelijkheid om de in Leiden sterke takken van sport een regionaal karakter te geven. Samenwerking met het Olympisch Steunpunt is op dit vlak noodzakelijk. Het Olympisch Steunpunt inventariseert in welke omliggende gemeenten welke takken van sport op hoog niveau worden bedreven. Vervolgens wordt geprobeerd de trainingen op topsportniveau te regionaliseren. Het Olympisch Steunpunt helpt bij het opzetten van trainingscentra en bij het vinden van een geschikte onderwijsvoorziening in de buurt van de trainingscentra.

Het is ons voornemen om in de regio Leiden te komen tot drie opleidingscentra. Met het Olympisch Steunpunt overleggen wij over de vraag om welke sporten het dan in de Leidse regio zal gaan. Een opleidingscentrum is een samenwerkingsverband tussen meerdere verenigingen. Wij denken dan met name aan de verenigingen die de ambitie hebben om topsport binnen hun vereniging verder te ontwikkelen en bereid zijn hierin zelf ook te investeren. Doel is het bieden van extra ontwikkelingsmogelijkheden (extra trainingen en scholingsactiviteiten) aan geselecteerde sporttalenten tussen 11 en 18 jaar en hen op te leiden tot een internationaal prestatieniveau. Een opleidingscentrum

kost circa € 6.000 per jaar en bestaat uit de kosten voor het inhuren van de accommodatie (€ 3.000) en de scholingsactiviteiten (€ 3.000). Wij willen vanuit het budget topsport € 18.000 beschikbaar stellen voor het opzetten en in stand houden van drie opleidingscentra.

- *Stageplaatsen:*

Bieden van stageplaatsen aan studenten van het ROC Leiden (opleiding sport en bewegen), de Leidse Hogeschool en de Rijksuniversiteit Leiden. Voorstel is om voor de drie opleidingscentra jaarlijks drie studenten aan te nemen. Afhankelijk van hun achtergrond helpen de studenten bij het ontwikkelen van de opleidingscentra en/of leveren zij vanuit hun opleiding sport en bewegen direct professionele ondersteuning aan het sporttechnisch kader. Daarmee verlichten zij de kaderproblematiek die bij veel verenigingen speelt³⁴. Een 4-daagse stage van 10 maanden per jaar kost € 3.000 per stagiair. Financiering vindt plaats via het budget voor opleidingscentra onder de noemer scholingsactiviteiten.

- *Kennis- en expertisecentrum:*

Opzetten van faciliteiten voor een kennis- en expertisecentrum in de regio Leiden in samenwerking met onderwijsinstellingen (ROC Leiden, de Leidse Hogeschool en de Rijksuniversiteit Leiden) en bedrijfsleven. Verbeteren van de kennis op het gebied van het voorkomen van blessures, voedingsbegeleiding, techniek, looptrainingen, krachttraining, mentale training, zowel voor de begeleiders als voor de sporters.

b4. Mentoren en topsportambassadeurs

De gemeente Leiden wil in navolging van andere steden bekende topsporters ambassadeur van Leiden kunnen maken. Zo vertegenwoordigen Leontien van Moorsel en ex-topsportster Nelly Fiere-Cooman Rotterdam. Leiden heeft bijvoorbeeld met roeister Femke Dekker en wielrenner en schaatser Jeroen Straathof bekende namen in huis. Topsportambassadeurs geven bij bedrijfsopeningen, congressen en publieke bijeenkomsten acte de presence en kunnen hun sport ook promoten bij de jeugd, via clinics en informatiebijeenkomsten op scholen en sportverenigingen. De sportman en sportvrouw van het jaar zouden voor dat jaar topsportambassadeur kunnen zijn. De topsportambassadeurs treden daarnaast op als mentor van topsporttalenten. Zij geven hun ervaring door aan de aankomende topsporters. Dit traject wordt aangestuurd vanuit het Olympisch Steunpunt.

Wij willen vanuit het budget voor topsport voor het topsportambassadeurschap en het mentorschap vanaf 2006 jaarlijks een bedrag beschikbaar stellen van € 2.000. Hieruit kunnen de dagkostenvergoedingen bij optredens van topsportambassadeurs bij clinics en informatiebijeenkomsten worden gefinancierd.

Kortom, het topsportbeleid in de gemeente Leiden zal zich de komende jaren met name richten op ondersteuning van de sporters en sportverenigingen in de Leidse regio. Er is bewust gekozen voor beleid dat niet direct betrekking heeft op accommodaties en evenementen, omdat daar de beschikbare middelen niet toereikend voor zijn. Individuele ondersteuning van topsporters, talentontwikkeling, de realisering van diverse opleidingscentra voor sporttalenten, verenigingsondersteuning en verbetering van de kwaliteit van de begeleiding van talenten binnen de verenigingen zijn de belangrijkste pijlers van het topsportbeleid in Leiden. Door voort te bouwen op de weg die het Olympisch Steunpunt Den Haag en omstreken in de regio Leiden is ingeslagen, wordt op een praktische wijze vorm gegeven aan de ondersteuning van sporters en hun verenigingen. Deelname van de gemeente Leiden, de Leidse onderwijsinstellingen en het Leidse bedrijfsleven aan het Olympisch Netwerk zorgt bovendien voor

³⁴ Vanuit de D66-fractie is het idee geopperd om topsporters te ondersteunen door hen een stageplaats aan te bieden bij het Sportbedrijf Leiden. De helft van de tijd kan worden ingevuld voor training van de eigen sport, de andere helft moet besteed worden aan sportpromotie via het Sportbedrijf Leiden. Voorstel is om ook dit initiatief onder te brengen bij het Olympisch Steunpunt, zoals hierboven beschreven.

regionalisering van het topsportbeleid en geeft daarmee een impuls aan het topsportklimaat in Leiden en omgeving.

c. Leiden ondersteunt sportevenementen

Leiden handhaaft het beschikbare budget ter ondersteuning van sportevenementen. Hierbij gaat het om kleine initiatieven in de stad en om een aantal grote sportevenementen die van groot belang zijn voor de promotie van Leiden. Wat dit laatste betreft doelen we met name op de Leidse Marathon en de Gouden Spike. Vanwege de grote deelnemersaantallen, de grote toeschouwersaantallen, de aanwezigheid van de nationale top, de aanwezigheid van de landelijke pers en dus de positieve uitstraling voor de stad Leiden beschouwen we deze evenementen niet alleen belangrijk voor de sport, maar ook van belang voor de stadspromotie en de levendigheid van de stad. Daarom willen we voor deze sportevenementen met de organisatoren een meerjarige overeenkomst sluiten met daarin afspraken over de activiteiten, voorwaarden en dit financieel kader. De looptijd van deze overeenkomsten is gelijk aan de looptijd van deze nota: 2006-2010.

III. Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren

Zoals we al eerder aangaven, gaat deze nota primair over sport en niet over terreinen die daar heel dicht tegenaan liggen, zoals speelruimtebeleid of gezondheidsbeleid. Maar in het hele stuk door zitten natuurlijk veel verwijzingen naar dergelijke andere beleidsterreinen, omdat het zo belangrijk en eigenlijk ook voor de hand liggend is om de samenhang tussen het sportbeleid en deze beleidsterreinen in het oog te houden. Maar die samenhang ontstaat niet vanzelf, daar moet actief op gestuurd worden. Hieronder maken we concreet waar het de komende periode dan vooral om gaat.

In het lokaal gezondheidsbeleid van Leiden staat het bevorderen van een gezonde leefstijl en leefomgeving centraal, met als één van de speerpunten bewegingsstimulering. De wijkgerichte benadering is een belangrijk onderdeel van het gezondheidsbeleid. De wijken Leiden-Noord en ZuidWest zijn aandachtsgebieden. In het kader van het Grotestedenbeleid is landelijk afgesproken dat als indicator voor het meten van gezondheidsachterstanden het overgewicht van 0-19-jarigen wordt gekozen, zowel op stedelijk als wijkniveau. Dan blijkt dat deze twee wijken niet voor niets aandachtsgebieden zijn: in Leiden-Noord blijkt 19% van de leerlingen uit groep 7 overgewicht te hebben en een controlegroep van groep 7 van een school in ZuidWest scoort 20%. Dit ligt aanmerkelijk boven het landelijk gemiddelde van 14%.³⁵ In het kader van het gezondheidsbeleid worden diverse projecten uitgevoerd om de gezonde leefstijl en leefomgeving te bevorderen. Dat dan veel aandacht uitgaat naar de jeugd is vanuit preventief oogpunt logisch. Daarbij wordt de eerder genoemde BOS-impuls als een kans gezien om het beleid te versterken. In 2005 is een BOS-aanvraag van Leiden, het project 'Jong-leren, oud gedaan', door het ministerie van VWS gehonoreerd. In het kader van dit project worden kinderen gestimuleerd om te bewegen en te sporten, worden ouders en opvoeders gestimuleerd om hun kinderen te motiveren tot een gezonde leefstijl, wordt het bewegings/sportaanbod in de wijk versterkt en onder de aandacht gebracht en wordt de samenwerking tussen de aanbieders versterkt. In 2006 leidt dit tot de Wijkolympics en in 2007 tot een grote buurtgerichte sport/beweegactiviteit en een manifestatie. De resultaten worden geëvalueerd, zodat de succesfactoren in het toekomstig beleid kunnen worden verankerd.

Deze benadering sluit goed aan bij de benadering die in deze sportnota wordt gekozen met betrekking tot vooral het ongeorganiseerd sporten voor de jeugd. De aanbieders worden op wijkniveau bij elkaar gebracht om het aanbod op elkaar af te stemmen, de resultaten systematisch te evalueren en de doelgroep er bij te betrekken. Hierbij worden verschillende sectoren bij elkaar gebracht: het jeugdbeleid, het welzijnsbeleid (vooral het jongerenwerk), het speelruimtebeleid en de naschoolse activiteiten die in het kader van de Brede Schoolgedachte worden uitgevoerd.

In lijn met de benadering van de BOS-impuls willen wij de samenwerking tussen scholen en sportverenigingen actief stimuleren. Het is voor zowel scholen als sportverenigingen, maar bovenal voor de kinderen, aantrekkelijk als sportverenigingen hun sport als 'korte kennismakingscursus' in de scholen zelf aanbieden in plaats van de gymles. Vervolgens kan in het kader van de naschoolse activiteiten, om te beginnen in de Brede School van Leiden-Noord en Roomburg, een vervolg op deze sportkennismaking worden georganiseerd voor de kinderen uit de wijk. Dit is een kans voor een aantrekkelijk programma voor de scholen en een kans voor sportverenigingen omdat wellicht kinderen de betreffende sport daarna willen blijven

³⁵ Dit blijkt uit de pilot 'Okido' die in 2004 is gehouden onder leerlingen van de scholen die deel uitmaken van de Brede School Leiden-Noord. Het overgewicht wordt gemeten met BMI, Body Mass Index.

doen, bij een vereniging. De mogelijkheden die de BOS-impuls en de Strategische Alliantie van VWS/OCW/NOC*NSF hiervoor bieden (zie 4.3), zullen we actief benutten. Ook onderzoeken we of we in het kader van na- of tussenschoolse opvang zwemlessen kunnen organiseren, waarmee de wachtlijsten kunnen worden ontlast. Als dit qua zwemtijden zou kunnen, zou het alleen mogelijk zijn als de ouders hiervoor zelf betalen.

Dit is ook de benadering die wordt gevolgd in het kader van de twee wijkontwikkelingsplannen die in Leiden lopen: Leiden-Noord en ZuidWest. Maar daar is ook de ruimtelijke vertaling van belang. In deze nota hebben we de ruimtelijke normen aangegeven die wij in het kader van het sportbeleid hanteren als het gaat om het plannen van sportvoorzieningen in Leiden. Daarbij gaan we primair uit van het optimaal benutten van de beschikbare sportvoorzieningen en het tijdig inspelen op kansen om in het kader van ruimtelijke planvorming sportvoorzieningen te vernieuwen of te herinrichten. Dit zal zich concreet voordoen in het kader van het WOP-ZuidWest. Onze visie daarop hebben we in deze nota verwoord. Hetzelfde geldt overigens voor de kansen die zich in het plangebied Roomburg voordoen. De mogelijkheden voor privaat-publieke samenwerking en particulier initiatief zullen we daarbij onderzoeken en benutten.

In het kader van het WOP-Noord komt ook de relatie tussen sport en integratie pregnant naar voren. De evaluatie van het project 'Roodenburg nog completer' maken duidelijk dat de doelstellingen van 1999 om tot een 50-50% verhouding allochtoon/autochtoon in het ledenbestand te komen, het allochtoon kader te versterken en een positieve bijdrage aan het integratievraagstuk te leveren niet zijn behaald. Er is op een aantal punten ook een verergering van de sociale problematiek in en rond de club waarneembaar. Dit ondanks een forse investering en betrokkenheid van de voetbalclub, instellingen en gemeente. Dit is een ingewikkeld vraagstuk, dat in vrijwel alle grotere steden speelt. Het zou te gemakkelijk zijn om hier voor zo'n gecompliceerd maatschappelijk vraagstuk een pasklaar antwoord te willen formuleren in een sportnota. Wel hebben we in deze nota onze visie op de rol van sportverenigingen, sportorganisaties en de gemeente gegeven die ook bij dit vraagstuk ons vertrekpunt is. Dit houdt in, dat (besturen van) sportverenigingen in eerste instantie zelf verantwoordelijk zijn voor het functioneren van hun vereniging, dat ze indien ontwikkelingen hen boven het hoofd groeien een beroep kunnen doen op gespecialiseerde sportorganisaties die ervoor zijn om verenigingen te ondersteunen en dat tot slot de gemeente hen op een aantal punten actief wil ondersteunen. Daarom zijn wij blij dat het bestuur van Roodenburg heeft aangegeven met een interne beleidsgroep tot een nieuw plan te willen komen om problemen aan te pakken. Daarnaast wordt een extern expertteam gevraagd om in samenwerking met de gemeente hun deskundigheid in te zetten en tot een nieuw projectplan te komen. Op grond hiervan kunnen we als gemeente een standpunt innemen over de bijdrage die wij aan de realisering van het projectplan kunnen leveren. Wij zullen daarbij een constructieve maar kritische houding aannemen. Als in het nieuwe projectplan een bijdrage van de gemeente wordt gevraagd, moet beargumenteerd worden waarom de gemeente voor deze vereniging meer inzet zou moeten plegen dan voor andere sportverenigingen. Bovendien moet duidelijk worden dat eventuele gemeentelijke inzet om een tijdelijke stimulans gaat en dat het de bedoeling is dat de vereniging zich op korte termijn zelfstandig kan handhaven.

Bij de ruimtelijke uitwerking van de toekomstvisie in een structuurvisie zullen we deze ruimtelijke normen ook hanteren. Gezien de tijdshorizon van dit stuk, 2030, is het daarbij nog meer van belang om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. Bij groei van de bevolking moet groei van de hoeveelheid sportvoorzieningen worden meegenomen. Bij versterking van groen/blauw-verbindingen moeten mogelijkheden voor ontsluiting voor sport en recreatie worden meegenomen. Hierbij denken we vooral aan geschikte routes voor wandelen, skeeleren en skaten, waar in de stad veel behoefte aan is.

Er is een ruimtelijk investeringsprogramma in voorbereiding, dat naar verwachting in 2006 klaar zal zijn. Dit programma (PRIL) zal ook het verdienend vermogen van investeringen betreffen.

Interne afstemming

Uit het bovenstaande wordt duidelijk, dat op veel terreinen wordt gewerkt aan beleidsdoelen die elkaar versterken of op zijn minst beïnvloeden. In hoofdstuk 6 zijn alle acties uit deze sportnota samengevat in een actieprogramma. Om te zorgen dat actief op elkaar wordt afgestemd, wordt twee maal per jaar de stand van zaken van de uitvoering van deze acties met elkaar uitgewisseld in een intern overleg onder leiding van de beleidsmedewerker sport. Hierin zitten alle ambtelijke verantwoordelijken voor de acties uit het actieprogramma en de programmacoördinator Sport, Cultuur & Recreatie. Dit overleg wordt gepland in de periode dat de programmarekening wordt voorbereid en dat de programmabegroting wordt voorbereid. Dat zijn natuurlijke momenten om de balans op te maken en eventueel bijstellingen of aanscherpingen voor te stellen.

Het is ook de plaats om de subsidie-aanvragen in het kader van de BOS-regeling, provinciale regelingen of andere stimuleringsregelingen met elkaar te bespreken. Initiatieven die bij sportverenigingen, scholen of andere organisaties in de wijken worden ontplooid die hierbinnen passen, worden op bekeken op de mogelijkheden voor dit type subsidies en worden in de aanvraag naar ministerie of provincie actief ondersteund.

Afstemming tussen beleid en uitvoering

In hoofdstuk 2 en in dit hoofdstuk is ingegaan op de taken van het Sportbedrijf Leiden als uitvoerder van het sportbeleid en van de beleidsafdeling als ontwikkelaar van het sportbeleid. Ook tijdens de voorbereiding van deze nota is weer gebleken hoe belangrijk de wisselwerking tussen beleid en uitvoering is. Beleid kan alleen gemaakt worden als goed inzicht is in de praktijk en de uitvoering gebeurt beter als het 'met beleid' gebeurt. Maar het is wel goed om die samenwerking vanuit duidelijke verantwoordelijkheden in te vullen. In deze nota is duidelijk beschreven waarop het Sportbedrijf aanspreekbaar is en na vaststelling van de nota is het ook duidelijk op welke beleidsprestaties de beleidsafdeling aanspreekbaar is. In hoofdstuk 6 zijn de eerste verantwoordelijken per actie benoemd. Het past niet in de toekomstige organisatie-ontwikkeling om beleid en uitvoering bij één organisatieonderdeel onder te brengen. Het belangrijkste is, dat het duidelijk is wat van wie mag worden verwacht. Voor de sportverenigingen is het van belang dat het Sportbedrijf voor hen een loketfunctie vervult.

Externe afstemming

Maar het is net zo belangrijk om de voortgang met de belangrijkste externe betrokkenen te bespreken, zodat signalen uit de praktijk meegenomen kunnen worden bij rapportage over de resultaten en eventuele bijstelling van het beleid. Daarom wordt een klankbordgroep 'sportbeleid' in het leven geroepen, die ook twee maal per jaar bijeen komt. Hierin zitten de beleidsmedewerker sport, de directeur van het Sportbedrijf Leiden, de programmacoördinator Sport, Cultuur & Recreatie, een vertegenwoordiging namens de LSF, een vertegenwoordiger van het Universitair Sport Centrum en een vertegenwoordiger van de drie doelgroepen van sportstimulering: een jongere (via een school), iemand namens de OGL en iemand namens de AOL.

Het overleg met het Universitair Sport Centrum over samenwerkingsmogelijkheden wordt voortgezet. Onze intentie is waar mogelijk efficiencywinst te boeken in uitvoerende taken als onderhoud, administratie en registratie. Maar ook willen wij de beschikbare sportruimte in Leiden optimaal benutten voor alle inwoners van Leiden, of zij nu student zijn of niet. Zoals studenten ook gebruik maken van algemene sportverenigingen, zouden we de beschikbare sportruimte in het nieuwe Universitair Sport Centrum ook willen betrekken in de totale afstemming over ruimtevragen van algemene sportverenigingen in Leiden. In het overleg met het USC willen wij graag afspraken hierover maken.

Regionale afstemming

Op dit moment vindt op regionaal niveau nauwelijks tot geen afstemming plaats over sportbeleid. In deze nota is op een aantal punten aangegeven dat een regionale aanpak wenselijk zou zijn:

- De planning van sportvoorzieningen voor sporten met een bovenlokaal verzorgingsgebied, zoals een ijshal;

- Het in beeld brengen van de sportwensen van gehandicapten en de mogelijkheden om vraag en aanbod voor aangepaste sporten op elkaar aan te sluiten;
- Het beleid voor topsporters.

Leiden zal bij de formulering van het regionaal sociaal programma voor de komende raadsperiode pleiten voor afstemming op regionaal niveau op het gebied van sportinfrastructuur.

Programmabegroting 2007 en verder

Het sportbeleid is nu onderdeel van het programma 'Sport, Cultuur en Recreatie'. Het is mogelijk dat de programma's na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2006 anders worden ingedeeld. Dit beïnvloedt de wijze waarop op programmatische wijze wordt samengewerkt tussen sportbeleid en andere beleidsterreinen. Hierop kunnen we nu niet vooruitlopen. Met vaststelling van deze sportnota kunnen wel de beleidsdoelen en indicatoren van het onderdeel sport in de programmabegroting worden aangescherpt.

Als beleidsdoel formuleren we: "Het stimuleren van en adequate voorwaarden bieden voor een zo groot mogelijke sportdeelname in Leiden". Op basis van deze centrale doelstelling en de hierboven uitgewerkte vier beleidslijnen die daaraan bijdragen, nemen we de volgende indicatoren op in de programmabegroting:

Effectindicatoren:

- 'Percentage van de jongeren (12-17 jaar) dat minstens eens per week sport'
Bron: Jeugdmonitor
Doel: 79% bij de meting in 2008 (was 77% bij de meting in 2004)
- 'Percentage van de Leidse bevolking dat minstens eens per week sport'
Bron: Leefbaarheidsmonitor
Doel: 60% bij de meting in 2010 (was 57% bij de meting in 2004)
- 'Percentage van de 55-plussers dat minstens 5 dagen per week, minstens een half uur per dag intensief beweegt'
Bron: Ouderenpeiling Stadsenquête
Doel: 50% in 2009 (was 48% bij de meting in 2003)
- 'Beoordeling kwaliteit sportvoorzieningen wat betreft a) hoeveelheid en b) kwaliteit gebouwen'
Bron: Stadsenquête
Doel: 7,4 in 2010 voor hoeveelheid (was in 2005 7,3) en 7,2 in 2010 voor kwaliteit (was in 2005 7,0)

Prestatie-indicatoren:

- 'Het aantal gesubsidieerde sportevenementen'
Bron: C&E en Evenementen, telling aantal toegekende subsidies
Doel: 15 in 2010 (was 15 in 2004)

Dit betekent in vergelijking met de programmabegroting 2006 dat het ambitieniveau van de effectindicatoren is verhoogd, omdat we met deze nota intensivering van het beleid voorstellen.

6 Uitvoeringsprogramma 2006-2010

Hieronder worden in een uitvoeringsprogramma de acties die uit de voorgaande hoofdstukken voortvloeien op een rij gezet. Daarbij wordt per actie aangegeven, wanneer deze wordt uitgevoerd, wat de extra kosten zijn en wie de initiatiefnemer en betrokkenen zijn. Met extra kosten wordt bedoeld, dat dit kosten zijn die niet uit de reguliere budgetten van het Sportbedrijf of het sportbeleid kunnen worden gedekt. In bijlage 7 is aangegeven wat deze budgetten voor de jaren 2006-2010 zijn, uitgaande van het huidige beleid.

Hieronder brengen we in beeld welke voorstellen uit deze kadernota uit dit budget kunnen worden gedekt. Ook geven we aan welke activiteiten hieruit niet kunnen worden gedekt, maar in onze visie wel nodig zijn voor een adequaat sportbeleid voor de komende jaren. Hierover is nadere politieke besluitvorming noodzakelijk. Zoals in de inleiding is aangegeven, is dit een kadernota dat een inhoudelijk kader biedt voor keuzen voor het Leidse sportbeleid voor de komende jaren. De politieke discussie op dit punt moet uitwijzen welke financiële ruimte ontstaat voor uitvoering van de acties die met de huidige middelen niet kunnen worden gerealiseerd.

Voor de uitvoering van het sportstimuleringsbeleid voor jeugd willen we een aantal budgetten aan elkaar koppelen om doelen op verschillende beleidsterreinen gezamenlijk te kunnen realiseren. Dit geldt met name voor de beleidsterreinen jeugd, naschoolse activiteiten en jongerenwerk. Met de uitvoerende partijen op deze terreinen maken we afspraken over de inzet van de personele capaciteit voor de uitvoering van de jaarkalender 'Sport en Spel'. Samenwerking in de totstandkoming en uitvoering van de jaarkalender is voorwaarde voor het ontvangen van gemeentelijke subsidie. Tevens worden concrete eisen gesteld aan de evaluatie van de activiteiten. Niet alleen willen wij weten hoeveel jongeren deelnemen, maar ook wat ze van de activiteit vinden.

We willen winst bereiken door de budgetten voor sportstimulering voor jeugd en naschoolse activiteiten aan elkaar te koppelen. Vanuit sportstimulering wordt in de komende jaren € 10.000 ingezet voor de coördinatie van de jaarkalender en de sportactiviteiten in het programma van de naschoolse opvang. Andersom wordt een fors deel van het activiteitenaanbod van de naschoolse activiteiten (namelijk twee maal zo veel als voor de activiteiten op de andere thema's) gericht op sport. Dit aanbod en het maken en verspreiden van de jaarkalender wordt gefinancierd uit de middelen voor naschoolse activiteiten en de Brede School Leiden Noord.

Ook willen we het jongerenwerk betrekken bij de uitvoering van de jaarkalender. Het jongerenwerk zou ook deel moeten uitmaken van het overleg van aanbieders voor sport voor jeugd en jongeren. Wij beschouwen sportactiviteiten als een belangrijke vorm waarmee jongeren bereikt kunnen worden en waarmee doelen van het jongerenwerk kunnen worden gerealiseerd.

Aan dit bestaande, maar nu gebundelde, budget wordt voor de jaren 2006 t/m 2009 een flexibel inzetbaar bedrag van € 34.000 uit het sportstimuleringsbudget van GSB toegevoegd.

Voor het aanbieden van cursussen aan sportverenigingen wordt ook bijgedragen vanuit volwasseneneducatie.

Sport maakt ook onderdeel uit van de wijkontwikkelingsplannen van Leiden-Noord en vooral Zuid-West. Ook vanuit deze budgetten zal aan sport worden bijgedragen, maar daarover worden aparte voorstellen vanuit deze WOP's ingediend.

In het uitvoeringsprogramma is aangegeven voor welke acties budgetten van andere beleidsterreinen worden benut. De voorstellen die uit het sportstimuleringsbudget moeten worden gedekt, willen wij als volgt financieren:

Subsidie LSF:	€ 5.000 (bestaand beleid)
Subsidie schoolsportcommissie	€ 29.000 (bestaand beleid)
Jeugdsport	€ 48.000 (actie III, 1.6)
Breedtesportevenementen	€ 24.000 (bestaand beleid)
Sportstimulering breedtesport: - jeugd	€ 30.000 (actie III, 1.1 + 1.9)
- ouderen	€ 20.000 (actie III, 2.2)
- gehandicapten	€ 10.000 (actie I, d, 2)

Stimuleringspotje allochtone meisjes	€ 1.000 (actie III, 1.4)
Sportstimulering topsport	€ 70.000 (nieuw beleid CP)
Sportservice: - koppelen sportverenigingen en opleidingen	€ 5.000 (actie II, c, 2)
- inkopen cursussen op maat	€ 5.000 (actie II, d, 1)
TOTAAL	€ 277.000

In 2006 is nog een eenmalig budget beschikbaar van de afronding van de breedtesportimpuls. Uit dit eenmalige budget kan onder meer het onderzoek naar vraag en aanbod van aangepaste sporten kan worden gefinancierd, geraamd op € 30.000. De uitwerking van de aanbevelingen ramen we voorlopig op € 10.000, zoals hierboven opgenomen.

In deze kadernota worden ook voorstellen gedaan die nu niet uit bestaande budgetten kunnen worden gedekt. Als deze op een rij worden gezet, ontstaat het volgende beeld:

Raming grote investeringen:

- Aanpassingen Morskwartier II	€ 600.000
- Aanleg 2 hockeyvelden en accommodatie in Roomburg	€ 1.200.000
- Aanleg 2 tennisbanen in Roomburg	€ 75.000
- Aanleg 1 jeugd baan bij vereniging Leidse Hout	€ 21.000
TOTAAL:	€ 1.896.000

Voor deze posten zouden aparte kredieten aan de Raad moeten worden gevraagd. De afschrijving van deze investeringen vindt annuitair over 15 jaar plaats en betekent een jaarlijkse last van € 177.000. Overigens betekent een eventuele aanleg van tennisbanen en hockeyvelden in Roomburg dat nog rekening gehouden moet worden met bijkomende kosten, die nu nog niet geheel kunnen worden ingeschat. Dit moet in de projectgroep nader worden uitgewerkt als onderdeel van het totale plan voor de inrichting van het Archeopark-gebied. Ook als dit als onderdeel van het WOP-ZW wordt meegenomen, moet nadere uitwerking plaatsvinden. Hier is alléén rekening gehouden met de kosten van aanleg van tennisbanen. Ook de extra kosten voor parkeervoorzieningen moeten nog worden berekend en uitgewerkt in overleg met de afdeling Verkeer en Vervoer.

Structurele uitbreidingen:

- Ophoging budget grootschalig onderhoud	€ 610.000
- Budget facilitering recreatief medegebruik	€ 20.000
TOTAAL:	€ 630.000

De voorstellen in deze kadernota houden in, dat het beschikbare budget voor sport structureel zou moeten worden uitgebreid met € 177.000 + € 630.000 = € 807.000 per jaar

Indien het sportbudget wordt verruimd stellen we, gezien de grote noodzaak tot het wegwerken van achterstanden in groot onderhoud en vervolgens het aansluiten van het aanbod bij de vraag, voor de besteding de volgende prioriteitstelling voor:

1. Ophoging budget grootschalig onderhoud
2. Grote investeringen in de genoemde tennisbanen en hockeyvelden en Morskwartier II en instellen budget facilitering recreatief medegebruik
3. Stimulering topsport

Aansluitend op de voorstellen in deze kadernota wordt een nieuwe Deelverordening Sport opgesteld.

Op de volgende pagina's is het uitvoeringsprogramma opgenomen waarin de acties staan waarmee deze kadernota wordt uitgevoerd.

Nummer:	Actie:	Wanneer:	Kosten:	Initiatiefnemer (en betrokkenen):
I	Het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende sportvoorzieningen			
a.	<i>Leiden wil de goede landelijke score wat betreft de hoeveelheid en spreiding van sportvoorzieningen behouden</i>			
1)	Koppeling van het aantal sportvoorzieningen aan de omvang en groei van de bevolking	Continu	Ontwikkeling of verplaatsing sportvoorzieningen betrekken bij totaal-financiering project	C&E/VAB brengt in relevante planprocessen in bij projectgroep (WOP-ZW, Roomburg, enz)
2)	Bevordering gebruik van groen en blauw voor sport en recreatie	Continu	Ontwikkeling of verplaatsing sportvoorzieningen betrekken bij totaal-financiering project	BOWO/ST
b.	<i>Leiden zet in op optimale benutting van de beschikbare sportruimte</i>			
1)	Optimale bezettingsgraden van sportvoorzieningen	Continu	Geen.	Sportbedrijf
2)	Zo veel mogelijk inpassen van ruimtevragen van sportverenigingen in bestaande sportvoorzieningen	Afhankelijk van concrete mogelijkheden in Roomburg en WOP-ZW. Voor de concrete aanpassingen komt een investeringsprogramma met fasering.	Aanleg van 2 hockeyvelden in Roomburg wordt inclusief accommodaties geraamd op € 1,2 miljoen. Aanleg van 2 tennisbanen in Roomburg (met gebruikmaking accommodaties hockey wordt geraamd op € 75.000. Voor investeringen op Morskwartier 2 moet op ca. € 6 ton worden gerekend.	Sportbedrijf i.s.m. C&E/VAB, C&E/Acc, BOWO/Ruimtelijk beleid.
3)	Stimulering recreatief medegebruik	In voorkomende gevallen	Per situatie worden eventuele meerkosten in beeld gebracht.	Sportbedrijf en betrokken sportverenigingen

Nummer:	Actie:	Wanneer:	Kosten:	Initiatiefnemer (en betrokkenen):
			Voorstel is hiervoor € 20.000 te reserveren	
c.	<i>Leiden wil het onderhoud van sportvoorzieningen verbeteren</i>			
1)	Afronding en systematische uitvoering van de meerjarenonderhoudsplannen voor alle gemeentelijke sportvoorzieningen	2005 afronding MOP's, 2006 en verder uitvoering (afhankelijk van budget)	Het budget voor groot onderhoud zou met € 610.000 moeten worden verhoogd om adequaat onderhoudsniveau te kunnen realiseren.	Sportbedrijf
2)	De sportvoorzieningen voldoen aan de wettelijke en sporttechnische eisen	Continu. Voor vervanging hockeyvelden 2006	Onderdeel budget Sportbedrijf. De vervanging van de kunstgrasvelden zijn in totaalraming van bijlage 2 meegenomen.	Sportbedrijf
3)	Hogere beoordeling door de klant door betere schoonmaak	Jaarlijkse peiling. In 2005/2006 afspraken over schoonmaak	Geen	Sportbedrijf en C&E/Accommodaties
d.	<i>Leiden wil dat zo veel mogelijk sportvoorzieningen toegankelijk zijn voor mensen met een beperking of chronische aandoening</i>			
1)	Toegankelijkheid van gemeentelijke sportvoorzieningen	2006 en verder	Geen.	Sportbedrijf loopt met OGL knelpunten na en lost zaken waar mogelijk direct op. Andere zaken worden in onderhoudsprogramma meegenomen
2)	Bevordering van de bereikbaarheid van sportvoorzieningen	Onderzoek aangepaste sporten in 2006	Eenmalig € 30.000, vervolgkosten afhankelijk van aanbevelingen (regionale uitwerking heeft voorkeur, wij ramen vooralsnog € 10.000 uit sportstimulering)	Zie projectgroep bij III, 3)
II	Het ondersteunen en faciliteren van sportverenigingen			

Nummer:	Actie:	Wanneer:	Kosten:	Initiatiefnemer (en betrokkenen):
a.	<i>Het Sportbedrijf Leiden is een Servicebedrijf</i>			
1)	Invulling servicefunctie	Continu	Binnen budget Sportbedrijf	Sportbedrijf
2)	Initiëren sportstimuleringsactiviteiten en coördineren aanbod jeugdsport tot een jaarkalender	2006 voorbereiding en vanaf 2007 uitvoering	Coördinatiekosten uit budget Sportbedrijf, maken en verspreiden jaarkalender uit budget naschoolse activiteiten	Sportbedrijf (medewerker sportstimulering) i.s.m. aanbieders, zie III, 1.1
b.	<i>Leiden wil sportverenigingen ondersteunen in het werven en begeleiden van vrijwilligers</i>			
1)	Afspraken met Steunpunt Vrijwilligers	2006 e.v.	Binnen budget Steunpunt	C&E; beleidsmedewerkers Sport en Welzijn
c.	<i>Leiden koppelt opleidingen actief aan sport</i>			
1)	Loketfunctie voor sportverenigingen	2006 e.v.	Binnen budget Sportbedrijf	Sportbedrijf
2)	Verzorgen informatie aan/van opleidingen, organiseren van contactpersoon per opleiding	2006 e.v.	€ 5000 uit sportservicebudget Sportbedrijf	Sportbedrijf/Beleidsmedewerker Onderwijs
3)	Actief benutten BOS en andere relevante regelingen	2006 e.v.	Geen	Beleidsmedewerker Sport, Programmacoördinator Sport, Cultuur en Recreatie en sportverenigingen/scholen/andere partners
d.	<i>Leiden ondersteunt verenigingen met cursussen op maat</i>			
1)	Inventariseren cursusbehoefte en inkopen cursussen	2006 e.v.	€ 10.000, 50-50% uit sportservicebudget Sportbedrijf en Volwasseneneducatie	Sportbedrijf i.s.m. beleidsmedewerkers Sport en Volwasseneneducatie
e.	<i>Leiden wil duidelijke afspraken met verenigingen over eigendomsverhoudingen en huurovereenkomsten</i>			
1)	Aanpassen huurovereenkomsten	Vanaf 2006	Geen.	Sportbedrijf i.s.m. C&E/Staf
f.	<i>Leiden wil een transparant tarievenbeleid</i>			
1)	Aansluiten bij onderzoek naar transparant en beter onderbouwd tariefensysteem	2006/2007	Geen.	Sportbedrijf i.s.m. VNG, LC en/of andere gemeenten
III	Het bevorderen van sportstimuleringsactiviteiten			
a.	<i>Leiden stimuleert de breedtesport</i>			
1)	<i>Jeugd</i>			
1.1)	Afstemming over gevarieerd en goed gespreid aanbod tot	Vorberei-	Impuls van € 10.000	Sportbedrijf (medewerker sportstimulering), met een overleg

Nummer:	Actie:	Wanneer:	Kosten:	Initiatiefnemer (en betrokkenen):
	een jaarkalender 'Sport en Spel'	ding in 2006, uitvoering in 2007 e.v.	uit sportstimulering jeugd. Coördinatiekosten uit budget Sportbedrijf, maken en verspreiden jaarkalender uit budget naschoolse activiteiten	van aanbieders waaronder de LWO, jongerenwerk Stevenshof, Thuis Op Straat en de coördinator naschoolse activiteiten van de Brede School
1.2)	Betrekking jongeren bij samenstelling jaarkalender o.a. via website 'www.overenluit.nl'	Voorbereiding in 2006, uitvoering in 2007 e.v.	Binnen budget jeugdbeleid	C&E, Verantwoordelijke website
1.3)	BOS-project 'Jong-leren, oud gedaan'	2005-2007	BOS en lokaal gezondheidsbeleid	C&E, beleidsmedewerker gezondheidsbeleid en HARA
1.4)	Ondersteuning initiatief voor sportactiviteit voor allochtone (en autochtone) meisjes	2006 e.v.	Stimuleringspot van € 1.000,- per jaar uit sportstimulering	C&E, Beleidsmedewerker Sport
1.5)	Actief benutten VWS-middelen integratie allochtone jongeren in de sport	2006 e.v.	Vanuit VWS-middelen	C&E, Beleidsmedewerker Sport
1.6)	Verhoging waarderingssubsidie voor jeugdleden	2006 e.v.	Verhoging subsidiebudget met € 8.000,- per jaar uit sportstimulering	C&E, Beleidsmedewerker Sport
1.7)	Sportverenigingen kunnen zich op 'www.overenluit.nl' presenteren in het kader van de sport van de maand	Voorbereiding in 2006, uitvoering in 2007 e.v.	Binnen budget jeugdbeleid	C&E, Verantwoordelijke website en beleidsmedewerker Sport
1.8)	Aansluiting bij Jeugdsportfonds	2006 e.v.	Budget SoZa	SoZa, Beleidsmedewerker inkomensbeleid
1.9)	Stimulering samenwerking tussen scholen en sportverenigingen	Continu	€ 20.000 uit sportstimulering. Co-financiering vanuit BOS-impuls VWS of Programma Sport Provincie ZH	C&E, Beleidsmedewerker Sport en beleidsmedewerker Lokaal Onderwijsbeleid
2)	Ouderen			
2.1)	Actualisatie informatieboekje sport voor ouderen en plaatsing op website Sportbedrijf	Voorbereiding in 2006, uitvoering en	Regulier budget Sportbedrijf	Sportbedrijf i.s.m. beleidsmedewerker Ouderenbeleid C&E

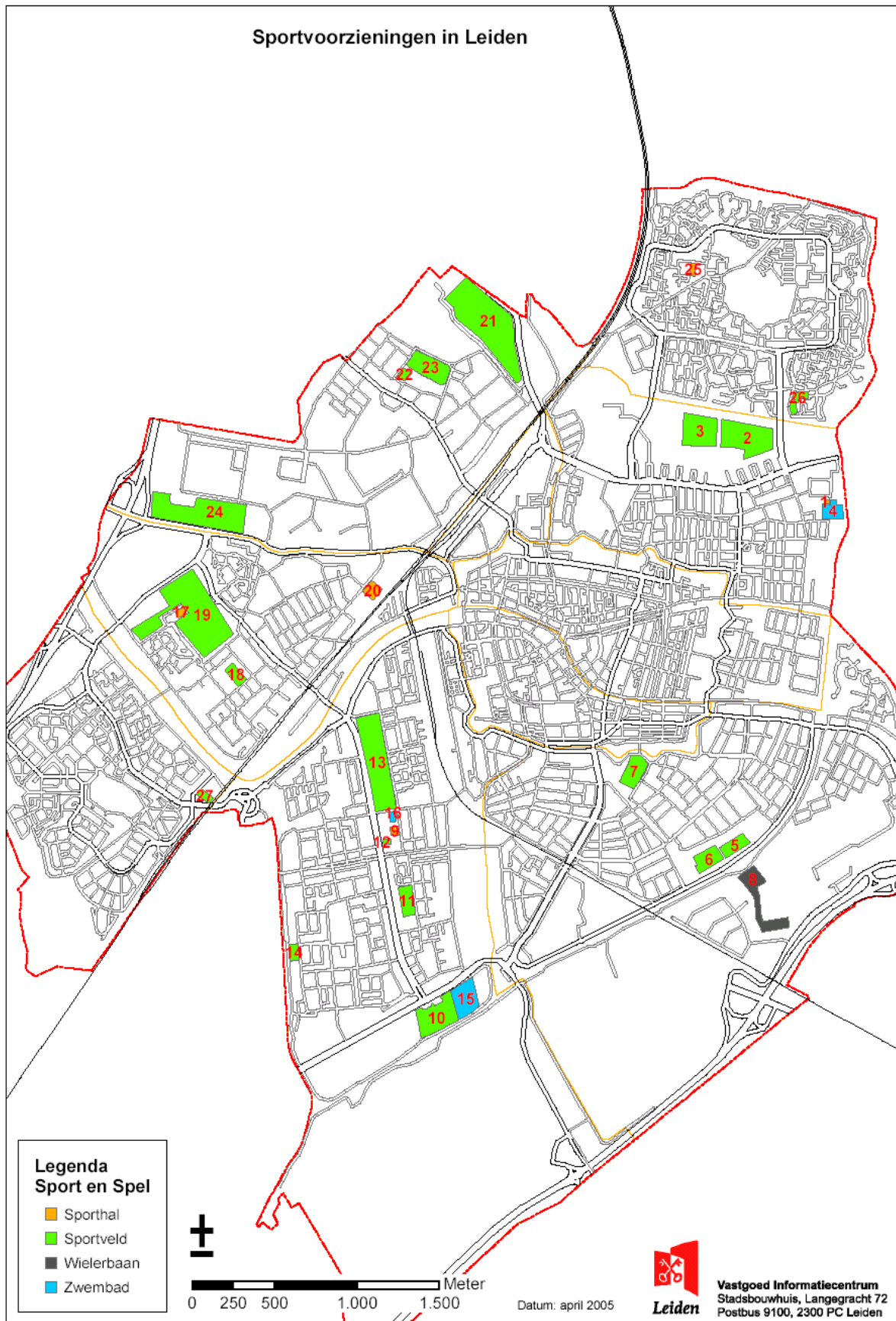
Nummer:	Actie:	Wanneer:	Kosten:	Initiatiefnemer (en betrokkenen):
		actualisatie in 2007 e.v.		
2.2)	Evaluatie GALM/ouderensportactiviteiten en voorstel voor mogelijkheden voortzetting	2005	€ 20.000 uit sportstimulering	C&E, beleidsmedewerkers Ouderenbeleid en Sport
2.3)	Evaluatie en voorstel voor eventuele voortzetting Meer Bewegen voor Ouderen	2006	Uit budget ouderenbeleid	C&E, beleidsmedewerker Ouderenbeleid
2.4)	Informatie over subsidiepotje voor ouderen om organisatie sportactiviteit te stimuleren	Continu	Bestaand potje uit Ouderenbeleid	C&E, beleidsmedewerker Ouderenbeleid
2.5)	Informatie over mogelijkheden minimabeleid	Continu	Geen.	SOZA
3)	<i>Mensen met een beperking</i>			
3.1)	Onderzoek naar behoefte, aanbod en belemmeringen voor sportdeelname, afsluitend met aanbevelingen voor (regionale) aanpak en financiering	2006. Uitvoering afhankelijk van aanbevelingen v.a. 2007	€ 30.000 eenmalig, vervolgkosten afhankelijk van aanbevelingen, zie I, d, 2	Een projectgroep onder leiding van NebasNsg, met daarin vertegenwoordigers van OGL, VTV/Centrum Club '58, Rijnlands Revalidatiecentrum, LSF en een aantal aanbieders van aangepaste sporten. Ambtelijke coördinatie: beleidsmedewerkers Sport en Gehandicaptenebeleid
b.	<i>Leiden ondersteunt de topsport</i>			
1)	Activiteitenprogramma voor ondersteuning en begeleiding van topsporters	2006 e.v.	€ 25.000 uit topsportmiddelen	Olympisch Steunpunt Den Haag
2)	Topsport Ondersteuningsfonds	2006 e.v.	€ 25.000 uit topsportmiddelen	Olympisch Steunpunt Den Haag
3)	Trainings- en opleidingscentra	2006 e.v.	€ 18.000 uit topsportmiddelen	Olympisch Steunpunt Den Haag
4)	Mentoren en topsportambassadeurs	2006 e.v.	€ 2.000 uit topsportmiddelen	Olympisch Steunpunt Den Haag
IV	Het stimuleren van samenwerking tussen sport en andere sectoren			
1)	Versterking interne afstemming	2x per jaar	Geen.	Beleidsmedewerker sport met verantwoordelijken actiepunten en programmacoördinator Sport, Cultuur & Recreatie
2)	Versterking externe afstemming	2x per jaar	Geen.	Beleidsmedewerker sport, de directeur van het Sportbedrijf Leiden, de programmacoördinator Sport, Cultuur & Recreatie, een vertegenwoordiger van de LSF, een vertegenwoordiger van het Universitair Sport Centrum en een vertegenwoordiger van de drie doelgroepen van sportstimulering
3)	Inbreng sportonderwerpen in regionale sociale agenda	In PHO Holland	Geen.	Portefeuillehouder Sport

Nummer:	Actie:	Wanneer:	Kosten:	Initiatiefnemer (en betrokkenen):
		Rijnland		
4)	Monitoring van en advisering over doelen en indicatoren in programmabegroting	Continu	Geen.	Programmacoördinator Sport, Cultuur en Recreatie i.s.m. BOA

Bijlagen Leidse Sportnota 2006-2010

- 1: Overzichtskaart sportvoorzieningen in Leiden
- 2: Totaaloverzicht Meerjarenonderhoudsplannen
- Sportbedrijf
- 3: Overzicht gemeentelijke sportaccommodaties
- Sportbedrijf
- 4: Overzicht bezetting sportvelden
- 5: Overzicht aangepaste sporten in Leiden (voor zover bekend)
- 6: Classificatie topsporters volgens Olympisch Steunpunt
- 7: **Beschikbare budgetten sportbeleid**

Bijlage 1: Overzichtskaart sportvoorzieningen in Leiden

Sportvoorzieningen in Leiden: type en adres, behorende bij nummering op de overzichtskaart

1	Sporthal		De Zijl	Paramaribostraat	66 A	2315 VK	Leiden
2	Sportveld	Voetbal	Sportpark Noord	Nabij Pieter Bothstraat	27		Leiden
3	Sportveld	Korfbal	Sportpark Noord	Nabij Joop Vervoornpad	7		Leiden
4	Zwembad		De Zijl	Paramaribostraat	66	2315 VK	Leiden
5	Sportveld	Tennis	Roomburg	Kanaalweg	60	2313 DS	Leiden
6	Sportveld	Hockey	Roomburg	Van Vollenhovekade			Leiden
7	Sportveld	Korfbal	Zoeterwoudsesingel	Zoeterwoudsesingel	49		Leiden
8	Wieler- baan	Wieler- baan		Willem van der Madeweg			Leiden
9	Sporthal		Vijfmeihal	Boshuizerlaan	1	2321 SG	Leiden
10	Sportveld	Voetbal	De Vliet	Voorschoterweg	8	2324 NE	Leiden
11	Sportveld	Korfbal	Montgomerystraat	Montgomerystraat	35		Leiden
12	Sportveld	Handbal	Boshuizerlaan	Boshuizerlaan	3		Leiden
13	Sportveld	Voetbal	Sportpark Boshuizerkade	Boshuizerkade	83		Leiden
14	Sportveld	Tennis	Zuid West	Schubertlaan	133	2324 CR	Leiden
15	Zwembad		De Vliet	Voorschoterweg	6	2324 NE	Leiden
16	Zwembad		Vijfmeibad	Boshuizerlaan	1	2321 SG	Leiden
17	Sporthal		3 oktoberhal	Smaragdlaan	99	2332 JP	Leiden
18	Sportveld	Korfbal	Saffierstraat	Saffierstraat	3 A	2332 JA	Leiden
19	Sportveld		Morskwartier	Smaragdlaan			Leiden
20	Sporthal	Schaat- sen	Menkenhal	Vondellaan	41	2332 AA	Leiden
21	Sportveld	Voetbal	Kikkerpolder	Oegstgeesterweg			Leiden
22	Sportveld	Tennis	Leidse Hout	Van Beunigenlaan	1	2334 CC	Leiden
23	Sportveld	Atletiek	Leidse Hout	Anthonie Duijklaan	12		Leiden
24	Sportveld		Universitair sportcentrum	Einsteinweg	6	2333 CC	Leiden
25	Sporthal		Broekplein	Broekplein	2	2318 TJ	Leiden
26	Sportveld	Tennis	Merenwijk	Merendonk	174	2317 XW	Leiden
27	Sportveld	Tennis	Stevenshof	Dobbedreef	1 b	2331 BW	Leiden

Hier Excel-bestand invoegen, bijlage 2: Meerjarenonderhoudsplannen Sportbedrijf

Bijlage 3: Overzicht gemeentelijke sportaccommodaties die door het Sportbedrijf Leiden worden geëxploiteerd en/of beheerd

Zwembaden	Combibad De Zijl Overdekt bad Vijf Mei
Sportparken	Openlucht zwembad De Vliet Kikkerpolder I & II (voetbal en honkbal) Morskwartier I & II (voetbal en rugby) Sportpark Noord (voetbal) Sportpark Leidse Hout, inclusief Atletiekbaan (atletiek, tennis en softbal) Sportpark Boshuizerkade (voetbal en American football) Sportpark Roomburg (hockey) Sportpark De Vliet (voetbal) Sportpark Montgomerystraat (korfbal) Sportpark Zoeterwoudsesingel (korfbal) Sportveld Saffierstraat (korfbal)
Tennisparken	Unicum Leidse Hout Merenwijk Roomburg
Sporthallen	Vijf Meihal 3 Oktoberhal Turnhal en Sporthal Broekplein Sporthal De Zijl
Overige sportaccommodaties	RRC-hal (in de avonduren en weekenden) Gebouw Groenesteeg 107 (krachtsport) Jeugdorp Zuid-West Jachthaven De Kooihaven Botenloods Die Leythe (roeien) Tafeltennisvereniging Scylla Zweiland Sport Gymnastieklokaal Pieterskerkgracht Berging van Vollenhovenkade (LHC Roomburg) Clubgebouw GOL-Sport Clubgebouw Leidse Reddingsbrigade Clubgebouw TC Leidse Hout Clubgebouw Leidsche Boys Clubgebouw Volle Bak Wielerbaan Swift
Overige sportaccommodaties uitsluitend grondhuur (onderhoud door vereniging)	Manege Moedig Voorwaarts Tennisclub Zuid West Volkstuinencomplex Roomburg, Ons Buiten, OTV, Oostvliet (Veldheim), Zonneveld en Cronesteijn Tafeltennisaccommodatie DoCoS

Bijlage 4: Bezettingsgraden sportvelden

Op de volgende pagina is een schema opgenomen dat de bezettingsgraden van de Leidse sportvelden uitdrukt. Uitgangspunt in de benadering van de buitenaccommodaties is de wedstrijdbespeeling van de velden in de weekeinden afgezet tegen normen van het NOC*NSF die aangeven tot hoever een veld kan/mag worden belast. Aangezien sportverenigingen de vaste gebruikers zijn van de accommodaties, is het van belang om te weten hoeveel teams (of in het geval van tennis hoeveel spelers) een vereniging telt om de belasting per veld (of per tennisbaan) te kunnen berekenen.

Vervolgens kun je aan de hand van het aantal velden (of aantal banen) waarover een vereniging kan beschikken concluderen of een sportcomplex voldoende mogelijkheden biedt dan wel of er een tekort of een overschot aan mogelijkheden bestaat. Het doordeweekse gebruik of het gebruik in de vakanties is in deze benaderingswijze van ondergeschikt belang. Doordeweeks worden de (trainings)velden in de avonden door de verenigingen gebruikt voor

trainingen terwijl in het voorjaar (april, mei) en najaar (september, oktober) diverse velden overdag worden gebruikt door het onderwijs.

Toelichting op de tabel:

kolom 1: tak van sport (tennis wordt nog toegevoegd nadat gegevens compleet zijn)

kolom 2: za staat voor zaterdag, zo voor zondag; tussen haakjes het aantal teams dat volgens de bespelingsnorm van NOC*NSF per veld kan worden getolereerd

kolom 3: naam van sportpark

kolom 4: het aantal beschikbare gras- of kunstgrasvelden

kolom 5: de gebruiker(s) van het betreffende sportpark

kolommen 6 en 7: de berekende belastingscoëfficiënt op grond van het aantal teams dat gebruiker op de betreffende dag wil laten spelen waarbij alle juniorenteams zijn omgerekend naar de swe-norm (swe staat voor seniorenwedstrijd elftallen). Uitleg: voor een seniorenteam geldt belastingscoëfficiënt 1 maar voor het jongste juniorenteam (F'jes van 6 t/m 8 jaar) geldt een belastingscoëfficiënt 0,25 terwijl voor oudere junioren weer een andere coëfficiënt geldt.

kolommen 8 en 9: het aantal berekende velden dat op de betreffende dag benodigd is (swe-teams gedeeld door bespelingsnorm).

kolom 10: bevinding. Deze kolom wordt ingevuld met conclusies die kunnen worden getrokken over het aantal benodigde velden per sport en vereniging. Als voorbeeld: bij Kikkerpolder 1 kan uit de tabel worden geconstateerd dat UVS op de zaterdag qua teams zeker niet meer kan groeien; er zijn op zaterdag 5 velden voor UVS benodigd terwijl het complex Kikkerpolder 1 in totaal 4 1/2 veld telt.

Tabel bijlage 4: bezettingsgraden sportvelden

Bespelings norm	Sportpark	Beschikbare velden	Gebruiker	s.w.e. teams (za)	s.w.e. teams (zo)	aantal velden (za)	aantal velden (zo)	Bevinding:
Voetbal	za(5,5),zo(5)	Kikkerpolder 1	3*gras,1,5*knstgr(rubber)	u.v.s.	27,4	10	5	2 Op zaterdag een half veld tekort
	za,zo(max9)	Kikkerpolder 2	2*gras,1,0*knstgr(rubber)	lugdunum	9,05	6	1,65=2	1,2=1 Voldoende mogelijkheden
		Noord	1*gras,1*wetra,1*knstgr(zand)	roodenburg	7,3	5	1,33=2	1 Ruim voldoende
		Vliet	2*gras,1*knstgr(rubber)	g.h.c.	14,35	7	2,6=3	1,4=2 Voldoende
		Vliet	1*gras,1*(gras+training)	leidsche boys	4	9	0,75=1	1,8=2 Tweede veld wordt overbespeeld
		Boshuizerkade	1*gras,1*grastrainingsveld	g.o.l.sport	2,1	6	0,4=1	1,2=1 Ruim voldoende
		Boshuizerkade	2*gras,1*wetra	f.c.boshuizen	8,85	8	1,6=2	1,6=2 Ruim voldoende
		mors 1	2*gras,1*knstgr(rubber), 0,5*knstgr(zand)	docos	21,65	10	4	2 Op zaterdag overbespeeling
		mors 2	3*gras,0,5*knstgr(zand)	v.v. leiden	15,05		2,8=3	Voldoende voor wedstrijden, tekort aan trainingsfaciliteiten
	mors 2	1*gras	rijnland	1	5	0,18=1	1 Voldoende	
Bespelings norm	Sportpark	Beschikbare velden	Gebruiker	s.w.e. teams (za,zo)	aantal velden (za,zo)	Bevinding:		
Korfbal	gras(6), knstgr(za10)	Saffierstraat	grasveld110*110(3velden)	crescendo	10,9		1,8=2	Ruim voldoende
		Montgomerystraat	grasveld 80*120(3 velden)	danaiden	15,7		2,6=3	Voldoende
	knstgr(za,zo(18)	Montgomerystraat	grasveld 80*120(3 velden)	kz leiden	14,3		2,4=3	Voldoende
		Zoeterwoudse singel	2 knstgr velden	trigon	15,7		0,9=1	Ruim voldoende
		j.v.voormpad	3 knstgr velden (brutomaat korfbalveld 64*34)	pernix	23,4		1,3=2	Ruim voldoende
Handbal	10 teams	Boshuizerlaan	1 verhard veld +2op prkplaats	saturnus	7		0,7=1	Ruim voldoende
Rugby	geen norm!	mors 2	1 gras,1gras(training)	diok	7			Voldoende
Honkbal/ softbal	Veld(10)	Leidse hout	softbalveld 62*70	vollebak	4		1	Voldoende
		Kikkerpolder 2	1 honkbalveld,1 softbalveld	keytown hitters	10		1	Voldoende
Hockey	Knstgr(15) (za,zo)	Roomburg	3*knstgr(zand)	Roomburg	68		4,5	Zwaar tekort, minstens 2 velden
Tennis	70 spelers	Leidse Hout	4 banen (gravel) verlicht	I.t.c. leidse hout	467		5,2=5	1 tekort

onverlicht, 90
verlicht

Haarlemmerweg	10 banen (gravel) verlicht	t.c. unicum	950	10,5= 11	1 tekort
Roomburg	9 banen (gravel) verlicht	t.c. roomburg	1103	12,2= 12	3 tekort
Merenwijk	8 banen (gravel) verlicht	t.c. merenwijk	564	6,6=7	Ruim voldoende
Zuid West	6 banen (knstgr(zand)5 verlicht	t.c. zuid west	440	5,1=5	Ruim voldoende
Stevenshof	6 banen (knstgr(zand) verlicht	t.c. stevenshof	467	5,2=5	Ruim voldoende

Bijlage 5: Overzicht aangepaste sporten in Leiden (voor zover bekend)

Sport:	Doelgroep:	Vereniging/centrum:
Atletiek	Lichamelijke beperking	Leiden Atletiek
Bowlen	Verstandelijke beperking	Stichting VTV/Centrum Club '58
Fysiofitness	Chronische aandoening (niet-rolstoeltoegankelijk)	Sportgezondheidscentrum Visser
Bowlen, schieten, schermen, showdown, slender-you, aquajoggen, zwemmen	Lichamelijke en visuele beperking	GSV 'De Sleutels'
Fitness, zaalsport, zwemmen	Chronische aandoen (reumapatiënten)	Bechterew vereniging Bever
Judo	Verstandelijke beperking ((Z)MLK-leerlingen 6 t/m 14 jaar)	Stichting VTV/Centrum Club '58
Korfbal	Verstandelijke beperking (vanaf 18 jaar)	LKV Sporting Trigon
Paardrijden	Lichamelijke, verstandelijke, auditieve en visuele beperking	Manege Moedig Voorwaarts, Stichting Paardrijden Gehandicapten Leiden e.o.
Roeien	?	Algemene Studenten Roeivereniging Asopos de Vliet
Roeien	Lichamelijke beperking	Leidsche Roei- en Zeilvereniging Die Leythe
Schaatsen	Verstandelijke beperking (kinderen 7 t/m 14 jaar en volwassenen, vanaf 14 jaar)	IJssport Vereniging Leiden
Skaten	Verstandelijke beperking (vanaf 12 jaar)	IJssport Vereniging Leiden
Voetbal	Verstandelijke beperking (kinderen 7-14 jaar)	Stichting VTV/Centrum Club '58
Voetbal	Verstandelijke beperking (vanaf 14 jaar)	V.V. UVS
Voetbal	Kinderen met autisme/verstandelijke beperking	Lugdunum
Wandelen	Verstandelijke beperking	Stichting VTV/Centrum Club '58
Waterpolo	Verstandelijke beperking (vanaf 16 jaar)	Stichting VTV/Centrum Club '58
Zaalsport en zwemmen	Mensen met reuma	Reuma Patiëntenvereniging Leiden
Zeilen	Verstandelijke beperking	Stichting VTV/Centrum Club '58
Zwemmen	Verstandelijke beperking (vanaf 6 jaar)	Stichting VTV/Centrum Club '58
Zwemmen	Lichamelijke beperking	Fysiotherapeut P. v.d. Salm, in Vijf Meibad
Zwemmen	Chronische aandoening ((ex)hartpatiënten)	Zwembad De Zijl
Zwemmen	Individueel leszwemmen voor kinderen met verstandelijke en lichamelijke beperking (lichte mate)	Rijnlands Revalidatie Centrum

Bijlage 6: Classificatie topsporters volgens Olympisch Steunpunt

De Olympische Steunpunten kennen twee criteria op basis waarvan de sporter wordt ingedeeld:

- fase in de topsportloopbaan: beginner, talent (jeugd), topper (senior) en stopper
- prestatieniveau waarop de sporter in zijn leeftijdscategorie tot de betere behoort: regionaal, nationaal en internationaal

Als beide criteria in een matrix gehanteerd worden betekent dit het volgende:

	<i>Regionaal</i>	<i>Nationaal</i>	<i>Internationaal</i>
<i>Beginner</i>	Nvt	Nvt	Nvt
<i>Talent (Jeugd)</i>	Jeugd regionaal	Jeugd nationaal	Jeugd internationaal
<i>Topper (senioren)</i>	Senioren regionaal	Senioren nationaal	Senioren internationaal
<i>Stopper</i>	Nvt	Stopper nationaal	Stopper internationaal

De groep ‘beginners’ valt niet direct onder de doelgroep van de Olympische Steunpunten. Dit geldt veelal ook voor de doelgroep ‘nationale/ regionale toppers’ die stoppen met hun sport (= stoppers regionaal/ nationaal).

Vanuit deze matrix onderscheiden de Olympische Steunpunten vier verschillende doelgroepen waarop het beleidskader topsport in Leiden van toepassing is.

Senioren (Inter)Nationaal (S1)

Sporters (senioren) die minstens tot de besten in Nederland behoren.

Criteria

- Sporters die lid zijn van **(inter)nationale senioren selectie** van een sportbond;
- Sporters in bezit van **A- of B-status van NOC*NSF**;
- Sporters die op **individuele basis** uitkomen op **Worldcups, Universiade etc.** en waarvan verwacht mag worden dat deze binnen 2 jaar doorstromen naar de nationale senioren selectie.

Senioren Regionaal (S2)

Sporters (senioren) die minstens tot de besten in hun regio behoren en deelnemen aan wedstrijden/toernooien op nationaal niveau.

Criteria

- Sporters die uitkomen in de **hoogste landelijke seniorencompetitie**;
- Sporters afkomstig uit een **nationale jeugdselectie** en nog niet voor een nationale senioren selectie in aanmerking komend en waarvan verwacht mag worden dat deze binnen 2 jaar doorstromen naar de nationale senioren selectie.

Jeugd (Inter)nationaal (T1)

Sporters (jeugd) die minstens behoren tot het hoogste landelijke prestatieniveau in hun leeftijdscategorie

Criteria

- Sporters die deelnemen aan **EJK, WJK, EJOD**;
- Sporters die lid zijn van **Olympic Talent Team NOC*NSF**;
- Sporters die lid zijn **nationale jeugdselectie** nationale sportbond;
- Sporters die lid zijn van **nationale talentengroep** nationale sportbond.

Jeugd Regionaal (T2)

Sporters (jeugd) die binnen hun leeftijdscategorie op regionaal niveau bij de beteren behoren

Criteria

- Sporters die uitkomen op **hoogste niveau landelijke jeugd** competitie;
- Sporters die als jeugd uitkomen in de **hoogste landelijke senioren** competitie;
- Sporters die lid zijn van een **regionale jeugdselectie of talentengroep** sportbond.

Status topsporters NOC*NSF

Om voor de voorzieningen van NOC*NSF Topsport in aanmerking te komen, moet je A-sporter, B-sporter of HP-sporter (High Potential) zijn en de Nederlandse nationaliteit hebben. Je bent topsporter als je internationaal op het hoogste niveau meedoet aan wedstrijden (EK's, WK's, Olympische en Paralympische Spelen) binnen een erkend topsportonderdeel.

A-, B-status en HP-status, prestatienorm en meetmomenten:

Topsporters worden door NOC*NSF ingedeeld in topsporters met de A-status, topsporters met de B-status en topsporters met een HP-status.

Sporters met een A-, B- of HP-status kunnen aanspraak maken op voorzieningen en begeleiding vanuit NOC*NSF en het Fonds voor de Topsporter.

Alleen sporters met een Nederlandse nationaliteit kunnen een A-, B- of HP-status krijgen.

Alleen sporters die uitkomen in een [Categorie 1-topsportonderdeel](#) kunnen een A-, B of HP-status krijgen.

Sporters kunnen een A-, B- of HP-status krijgen of bevestigen op grond van prestaties op een of meer 'meetmomenten', en voldoen aan de prestatienorm.

Per jaar worden door de bond, in overleg met NOC*NSF, de prestatienorm en de meetmomenten afgesproken.

Alleen de bond kan sporters voordragen bij NOC*NSF voor de A-, B- en HP-status.

A-status

Om een A-status te halen of te bevestigen moet de sporter prestaties leveren op het niveau van (minimaal) de 'Top 8 van de wereld'. Daarnaast moet de sporter zich blijven voorbereiden op volgende meetmomenten en deelnemen aan het trainings- en wedstrijdprogramma van de bond (of een programma dat is goedgekeurd door de bond).

Hoe lang blijf je A-sporter?

Ieder jaar, uiterlijk op 1 februari in geval van zomerbonden en 1 mei in geval van winterbonden, doet de betreffende bond een voordracht voor de statussen bij NOC*NSF.

Een status is geldig tot 1 februari voor zomerbonden respectievelijk 1 mei voor winterbonden van het jaar volgend op het moment dat je de status krijgt of bevestigd hebt.

B-status

Om een B-status te halen of te bevestigen moet de sporter prestaties leveren op het niveau van (minimaal) de 'Top 16 van de wereld'. Ook hier geldt dat de sporter zich moet blijven voorbereiden op volgende meetmomenten en deelnemen aan het trainings- en wedstrijdprogramma van de bond (of een programma dat is goedgekeurd door de bond).

Hoe lang blijf je B-sporter?

Ieder jaar, uiterlijk op 1 februari in geval van zomerbonden en 1 mei in geval van winterbonden, doet de betreffende bond een voordracht voor de statussen bij NOC*NSF.

Een status is geldig tot 1 februari voor zomerbonden respectievelijk 1 mei voor winterbonden van het jaar volgend op het moment dat je de status krijgt of bevestigd hebt.

In het geval een B-sporter naar het oordeel van NOC*NSF na een periode van 4 jaar onvoldoende progressie vertoont en er eveneens naar het oordeel van NOC*NSF weinig progressie wordt verwacht kan NOC*NSF besluiten een eventuele statusvoordracht niet te honoreren.

HP-status

Om een HP-status te halen of te bevestigen moet de sporter prestaties leveren tegen het niveau van (minimaal) de 'Top 16 van de wereld'. Hier geldt dat de sporter bijzonder perspectiefvol moet zijn. Huidige leeftijd, prestatieniveau en trainingsprogramma moeten deze verwachting legitimeren.

Hoe lang blijf je HP-sporter?

Een sporter kan de HP-status maximaal vier jaar aaneengesloten behouden, waarna de HP-status niet opnieuw kan worden verkregen.

Bijlage 7: Beschikbare budgetten sportbeleid

Budgetten Sportbeleid

Reguliere begroting

	2005	2005	2005	2006- 2009 per jaar
	<u>budget</u>	<u>Overhead</u>	<u>exclusief overhead</u>	<u>Exclusief overhead</u>
Rode Sportparken	230.000	54.000	176.000	176.000
Groene Sportparken	1.058.000	54.000	1.004.000	1.004.000
Sporthallen en sportzalen	1.076.000	54.000	1.022.000	1.022.000
Zwembaden	2.106.000	54.000	2.052.000	2.052.000
Sportondersteuning	98.000	54.000	44.000	44.000
Subtotaal	4.568.000	270.000	4.298.000	4.298.000
Sportstimulering	406.000	163.000	243.000	277.000
	<u>4.974.000</u>	<u>433.000</u>	<u>4.541.000</u>	<u>4.575.000</u>

GSB-middelen

Sportstimulering	€			<u>34.000</u>
	135.000			
	0 in			
	totaal			2006-
	in			2009 per
	in			jaar
	periode			Exclusief
<u>Beschikbaar voor Sportstimulering</u>			<u>2005</u>	<u>overhead</u>
Subsidie Leidse Sportfederatie			5.000	5.000
Subsidie Gem. Schoolsportcommissie			29.000	29.000
Subsidie Stichting Marathon			12.000	12.000
Jeugdsport			40.000	40.000
Sportevenementen			12.000	12.000
Sportstimulering GSB			45.000	34.000
Sportstimulering Sportbedrijf			75.000	75.000
Topsport			70.000	70.000
Rijksbijdrage sportstimulering			- 45.000	0
TOTAAL:			<u>243.000</u>	<u>277.000</u>

KADERS VOOR EEN LEIDSE SPORTNOTA

ACCOMMODATIES

1. De gemeente moet meerjarenonderhouds- en vervangingsplannen voor alle gemeentelijke sportaccommodaties opstellen waarin duidelijk wordt aangegeven wie waarvoor betaalt.
 - **Er zijn meerjarenonderhouds- en vervangingsplannen t/m 2015 gemaakt. Een samenvatting van de consequenties is opgenomen in hoofdstuk 5 en bijlage 2. Hierbij gaat het om de kosten van de gemeente. Verhoging van het budget voor groot onderhoud en vervanging is ons inziens noodzakelijk om de kwaliteit van de sportvoorzieningen op het gewenste niveau te brengen en houden.**
2. De meest urgente achterstanden binnen de sportinfrastructuur moeten versneld worden weggewerkt.[ook gymzalen]
 - **Dit is de kern van hoofdstuk 5, speerpunt I: het bieden van kwalitatief en kwantitatief voldoende en betaalbare sportvoorzieningen.**
3. De manier waarop sportorganisaties worden gesubsidieerd alsmede de tariefstelling moeten worden geëvalueerd in 2006. Op basis hiervan moeten alternatieven worden geformuleerd.
 - **In hoofdstuk 5, speerpunt II is als voorstel opgenomen dat Leiden zich aansluit bij een onderzoek naar een transparant en beter onderbouwd tariefstelsel. Dit moet in 2007 leiden tot wijzigingsvoorstellen.**
4. De afspraken die in het kader van De Leidse groene velden en Samenwerking scoort zijn gemaakt, dienen volgens planning te worden uitgevoerd.
 - **Dit gebeurt. In paragraaf 3.3 is aangegeven wat er is gebeurd en wat er in het kader van het Wijkontwikkelingsplan Zuid-West nog gaat gebeuren op met name de Boshuizerkade.**
5. (Multifunctionele) sportaccommodaties moeten in de regel geschikt zijn voor schoolgebruik tijdens schooluren en voor het gebruik door sportorganisaties daarbuiten.
 - **Dit onderschrijven wij. Dit is voor bestaande accommodaties een kwestie van overleg tussen scholen en sportverenigingen, waarbij de gemeente een stimulerende rol kan spelen. In de nota is ook aangegeven dat met de plannen voor invulling van het WOP-ZW de combinatie van sport- en onderwijsvoorzieningen een belangrijke invalshoek is. Voor nieuwbouwlocaties voor scholen zullen de mogelijkheden voor multifunctioneel (sport)gebruik worden onderzocht; dit maakt onderdeel uit van het Integraal Huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting.**
6. De accommodaties die de gemeente in beheer heeft, dienen toegankelijk en bereikbaar te zijn voor ouderen en gehandicapten.
 - **Dit is in hoofdstuk 5, speerpunt I opgenomen als uitgangspunt.**
7. De gemeente stimuleert sportverenigingen om te komen tot gezonde kantines als het gaat om roken, drinken en gezond eten.
 - **Dit beschouwen wij niet als een speerpunt van de sportnota. In het kader van lokaal gezondheidsbeleid wordt in de voorlichtende sfeer aan dit onderwerp aandacht besteed. In gemeentelijke gebouwen, dus ook gemeentelijke sportaccommodaties, geldt overigens per 1 januari 2006 een rookverbod. Voor kantines van sportverenigingen moet bedacht worden dat de verkoop van bijvoorbeeld alcoholhoudende drank zoals bier een belangrijke inkomstenbron voor sportverenigingen betekent. Wij menen ons hierin terughoudend op te moeten stellen en de verantwoordelijkheid bij de sportverenigingen te laten.**
8. Recreatief medegebruik van velden moet gestimuleerd worden door het bieden van faciliteiten met betrekking tot veiligheid en toezicht.
 - **Dit onderschrijven wij. Daarom stellen we in hoofdstuk 5, speerpunt I voor een structureel budget van € 20.000 te creëren om verenigingen die voor extra kosten komen te staan tegemoet te komen.**

9. De aanleg van andersoortige ondergronden bij buitensportvelden moet worden geïntensiveerd. [‘all weather’/kunstgras; medegebruik]
 - **Dit onderschrijven wij. In de toekomst zal dit alleen maar belangrijker worden. In hoofdstuk 5, speerpunt 1 doen wij hier een aantal concrete voorstellen voor. Hier zitten uiteraard kosten aan vast. Waar dit in de toekomst tot intensiever en beter gebruik van velden kan leiden, zullen wij aanvullende voorstellen doen inclusief begroting.**
10. Op basis van een overzicht van de opbrengsten voor reclameborden, precario- en terrassen van sportorganisaties worden voorstellen geformuleerd voor alternatieven.
 - **In hoofdstuk 5, speerpunt II doen wij een voorstel om in een gezamenlijk onderzoek met LC, andere gemeenten en wellicht VNG alternatieven te onderzoeken voor een transparant tarievenbeleid. Hierbij worden de tarieven ten aanzien van reclameborden als expliciet onderdeel meegenomen.**
11. Verenigingen moet het mogelijk worden gemaakt dat zij het economisch eigendom krijgen van hun clubhuis.
 - **Deze mogelijkheid bestaat al. De meeste clubhuizen zijn economisch eigendom van verenigingen. De uitzonderingen zijn in bijlage 3 opgenomen. Indien deze verenigingen ook economisch eigenaar van deze clubhuizen willen en kunnen worden, kan hierover een afspraak worden gemaakt. Wat betreft het juridisch eigendom constateren we in paragraaf 4.5 het dilemma dat aanwezig is. Hier gaan we in hoofdstuk 5, speerpunt ii, nader in.**
12. De mogelijkheden om gemeentelijke sportaccommodaties te verpachten moeten worden onderzocht.
 - **Deze mogelijkheid bestaat al. In de gemeentelijke sporthallen en zwembaden worden ruimten verpacht aan horeca-ondernemers.**
13. De gemeente ondersteunt waar nodig de Leidse Marathon en sportorganisaties bij de organisatie van grootschalige sportevenementen, mede in het kader van het evenementenbeleid.
 - **Dit is een onderdeel van hoofdstuk 5, speerpunt 3.**
14. Binnen de gemeentelijke sportnota moet voldoende ruimte te zijn om in te springen op de vraag naar nieuwe sporten en bijbehorende accommodaties.
 - **In een volle stad als Leiden is ‘voldoende ruimte’ een relatief begrip. In de nota wordt geconstateerd dat er te weinig ruimte in de groene ruimte is voor bijvoorbeeld skate- en skeelerroutes. In hoofdstuk 5 is aangegeven dat we dit betrekken bij het beleid met betrekking tot groen en blauw (speerpunt I). Verder is het beleid vooral gericht op het optimaal benutten van de beschikbare accommodaties, uitgaande van de bekende vraag naar ruimte. In het WOP-ZW worden de mogelijkheden gezien om in te spelen op nieuwe sporten (paragrafen 4.4 en 4.5). In hoofdstuk 5, speerpunt I doen we concrete voorstellen voor het inpassen van ruimtevragen van de verschillende takken van sport. Inzet is om aan de bestaande ruimtebehoefte zo veel mogelijk tegemoet te komen; daarom is het ruimte bieden aan nieuwe sporten niet de eerste prioriteit.**
15. Er dient gestreefd te worden naar een uitbreiding van het aantal kwalitatief goede speelruimten. Bij de ruimtelijke planontwikkeling dient uitgangspunt te zijn dat minimaal 3% van de openbare ruimte beschikbaar is voor speelruimten.
 - **De sportnota beperkt zich tot sport en gaat niet in op de inhoud van speelruimtebeleid (hoofdstuk 2). Wel zijn er raakvlakken, die in hoofdstuk 5 speerpunt IV worden benoemd. Dit punt nemen wij niet op in de sportnota, maar is een bekend punt dat thuishoort in de besluitvorming rond het speelruimtebeleid. In de sportnota wordt wel ingegaan op ruimtelijke aspecten van sportvoorzieningen, in hoofdstuk 5, speerpunt I.**
16. Het beleid is gericht op het in regionaal verband realiseren van een schaatssportvoorziening. Als een dergelijke voorziening in Alphen a/d Rijn niet wordt gerealiseerd, dient gestreefd te worden naar een regionale voorziening in Leiden.
 - **Wij willen bij niet-doorgaan van de ijsbaan in Alphen aan den Rijn ook dat de mogelijkheden voor een ijsbaan in (de omgeving van) Leiden in regionaal verband worden onderzocht (hoofdstuk 5, speerpunt I). Leiden zal dit in regionaal verband inbrengen (hoofdstuk 5, speerpunt IV).**

17. De gemeente neemt de noodzakelijke maatregelen om de veiligheid van ongemotoriseerde watersporters in openbaar vaarwater te waarborgen.
- **Dit onderwerp beschouwen wij niet als een onderwerp voor de sportnota, maar voor een overleg tussen de betrokken roeivereniging en de politie. Hierin kan het Sportbedrijf geen rol spelen. Wel kan de gemeente dit punt onder de aandacht brengen van de politie.**
18. De gemeente moet waar mogelijk ongeorganiseerde sporters stimuleren, bijvoorbeeld door het uitzetten van routes.
- **Dit wordt betrokken bij het groen/blauw-beleid, zie 14.**

SPORTORGANISATIES

19. De wet- en regelgeving voor Leidse sportorganisaties moet in aansluiting op landelijke richtlijnen zoveel mogelijk worden teruggedrongen.
- **De meeste wet- en regelgeving komt van het Rijk en is dus niet lokaal te beïnvloeden. Wel beschouwen we het een onderdeel van de sportservicegedachte van het Sportbedrijf dat verenigingen waar nodig worden geholpen of doorverwezen (hoofdstuk 5, speerpunt II).**
20. Sportorganisaties die innovatief en/of maatschappelijk betrokken beleid uitvoeren, moeten daar via het gemeentelijk subsidiestelsel voor worden beloond.
- **Er zijn verschillende vormen van maatschappelijke betrokkenheid bij sportverenigingen denkbaar. Als sportverenigingen willen samenwerken met buurtorganisaties en scholen, zullen we hen helpen waar mogelijk de BOS-regeling of provinciale regelingen te benutten (hoofdstuk 5, speerpunt IV). Verder kunnen er vernieuwende initiatieven worden ontplooid die bijdragen aan maatschappelijke doeleinden, bijvoorbeeld integratie. Hier staan wij sympathiek tegenover. In hoofdstuk 5, speerpunt IV lichten wij toe welke rol wij daarbij zien voor de gemeente en voor verenigingen.**
21. De gemeente stimuleert dat sportorganisaties in aansluiting op de activiteiten van de schoolsportcommissie gaan werken met speciale groepen kinderen die minder goed kunnen sporten.
- **Als het gaat om het aanbieden van aangepaste sporten voor mensen met een beperking, doen wij concrete voorstellen in hoofdstuk 5, speerpunt III.**
22. In samenwerking met derden (LWO/koepels/LC/NOC*NSF) moet de gemeente een gericht beleid ontwikkelen om het vrijwilligerswerk te ondersteunen.
- **Aan het vrijwilligersbeleid wordt concreet aandacht besteed in hoofdstuk 5, speerpunt II.**
23. Binnen de gemeente moet een verenigingsondersteuner worden aangesteld, die de Leidse sportorganisaties helpt om aan te haken bij de gemeentelijke en landelijke ontwikkelingen, kadervorming en bij het opzetten, uitvoeren en begeleiden van nieuwe activiteiten.
- **Dit beschouwen we als een onderdeel van de sportservicegedachte van het Sportbedrijf, hoofdstuk 5, speerpunt II.**
24. De gemeente moet een Sportloket openen: een fysiek punt waar (sport-)organisaties die zich richten op sport en bewegen en inwoners ook buiten kantooruren terecht kunnen om informatie in te winnen over sport.
- **Dit beschouwen we ook als een onderdeel van de sportservicegedachte van het Sportbedrijf, hoofdstuk 5, speerpunt II. Gezien de kosten zijn we hierbij niet uitgegaan van uitbreiding van deze functie naar de uren buiten kantooruren. Overigens kan de website van het Sportbedrijf hierbij ook een nuttige rol vervullen, met veel relevante informatie dag en nacht beschikbaar.**
25. De gemeente moet sportorganisaties stimuleren om (meer) te gaan samenwerken met andere organisaties.
- **Dit is de kern van hoofdstuk 5, speerpunt IV. Het komt ook in speerpunt II terug.**

ONDERWIJS

26. De samenwerking tussen (brede) scholen en sportverenigingen moet worden gestimuleerd, waardoor onder meer sport na school mogelijk wordt. [uitwisseling sportleerkracht-trainer, schoolsportvereniging, sportraad]
- **Dit komt terug in hoofdstuk 5, speerpunt II en IV. Ook de uitwerking van het concept Sportstad in het kader van WOP-ZW kan hiervoor interessante mogelijkheden bieden. In de nota is gewezen op de mogelijkheden van de afspraken tussen de ministeries van OCW en VWS voor zogeheten duale aanstellingen, waarbij trainers/docenten bij zowel sport verenigingen als scholen kunnen werken (hoofdstuk 5, speerpunt II).**
27. De gemeente bevordert de uitwisseling van professionals van scholen, welzijnsinstellingen en sportorganisaties.
- **Dit kan een uitwerking zijn van de samenwerking onder 26.**
28. Bewegingsonderwijs door vakleerkrachten op de Leidse basisscholen moet zoveel mogelijk worden uitgebreid.
- **Deze mogelijkheid komt er door wijziging van het Rijksbeleid.**
29. Het schoolzwemmen moet opnieuw op alle Leidse basisscholen mogelijk worden gemaakt.
- **Dit wordt niet in de sportnota overgenomen, omdat dit ingaat tegen het ingezette beleid en de verantwoordelijkheid van ouders. Ook vanuit het onderwijs wordt deze gedachte niet ondersteund. Sterker nog, ook vanuit het speciaal onderwijs komt nu het verzoek om het schoolzwemmen af te schaffen.**
30. De samenwerking tussen (opleidings-)scholen voor HBO en het basis- en voortgezet onderwijs in Leiden moet worden bevorderd.
- **Hier zijn wij op zich niet tegen, maar de relatie met sportbeleid is niet aangegeven.**
31. De samenwerking tussen het Universitair Sportcentrum en het Sportbedrijf moeten worden uitgebreid.
- **In hoofdstuk 5, speerpunt IV is de intentie van de gemeente weergegeven.**
32. Het budget van de gemeentelijke schoolsportcommissie moet minimaal op hetzelfde niveau blijven.
- **Daar gaan wij in hoofdstuk 6 van uit.**
33. De ontwikkeling van een nieuw Universitair Sportcentrum, het ROC, het Stedelijk Gymnasium en andere scholen moet worden benut om medegebruik van sportorganisaties mogelijk te maken.
- **In hoofdstuk 5, speerpunt I verwijzen we hiervoor naar het Investeringsprogramma Onderwijshuisvesting, waarin hieraan aandacht wordt besteed. Op het USC zijn wij onder 31 ingegaan.**

MAATSCHAPPELIJKE BINDING

34. Het lokale breedtesportbeleid dat met behulp van landelijke stimuleringsregelingen (w.o. BOS-impuls) een belangrijke impuls heeft gekregen moet ook na afloop van de regeling worden gecontinueerd.
- **Indien vanuit het Rijk geen vervolg op de stimuleringsregeling BOS wordt gegeven, valt een (relatief klein) gat in de sportbegroting. Op dat moment wordt de afweging gemaakt hoe dit gat kan worden opgevuld, gebaseerd op evaluatie van de lopende activiteiten op het gebied van sportstimulering.**
35. De schaarse, openbare spel- en recreatieruimte in de verschillende Leidse wijken moet worden behouden en waar nodig (in overleg met Milieu & Beheer) opgeknapt.
- **Zie 15.**

36. Er moet onder leiding van de gemeente samenhang worden aangebracht binnen de BOS-driehoek zodat het buurtwerk (LWO), het onderwijs en de sportorganisaties gezamenlijke initiatieven ontplooiën met een structureel karakter.
- **Dit overleg willen we richten op concrete samenwerkingspartners in BOS-verband, dus de betrokken sportvereniging(en), scholen en buurtverenigingen. Wij beogen geen algemeen overleg in de genoemde driehoek.**
37. De gemeente stimuleert sportorganisaties in het bevorderen van een volwaardige sportdeelname van vrouwen, met name als het gaat om deelname van vrouwen in besturen
- **Wij onderschrijven het belang van deelname van vrouwen in besturen, dus ook in sportverenigingen. Dit blijft onverminderd onderdeel van ons emancipatiebeleid, maar niet in de sportnota.**
38. De bestaande programma's gericht op het activeren van de sportdeelname door ouderen en gehandicapten moeten waar nodig worden uitgebreid en ingebed in de bestaande sportkaders.
- **Hiervoor doen we in hoofdstuk 5, speerpunt III concrete voorstellen.**
39. Er dient gestreefd te worden naar het zoveel mogelijk betrekken van Leidenaars van allochtone afkomst – ook niet-jongeren- bij de georganiseerde sport, zo nodig door hiervoor programma's te ontwikkelen.
- **Wij gaan wat betreft jeugd hier concreet op in in hoofdstuk 5, speerpunt III. Overigens blijkt uit de cijfers dat volwassen allochtonen evenveel aan sport doen als het stedelijk gemiddelde.**

TOPSPORT

40. In de sportnota worden criteria geformuleerd op basis waarvan een topsportbeleid kan worden uitgevoerd, gericht op sportorganisaties en individuele sporters.
- **Dit is een specifiek onderdeel van hoofdstuk 5, speerpunt III.**
41. Sportorganisaties moeten worden gestimuleerd om hun topsporters in te zetten als lokale rolmodellen.
- **Dit is een specifiek onderdeel van hoofdstuk 5, speerpunt III.**

ORGANISATIE EN FINANCIËN

42. De gemeentelijke, strategische beleidsontwikkeling op het gebied van sport en de uitvoering hiervan moeten worden samengevoegd.
- **Dit past niet in de ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie, waarin uitvoering juist meer op afstand wordt gezet. Wel is afstemming tussen beleid en uitvoering van groot belang, zoals in hoofdstuk 5, speerpunt IV is geformuleerd.**
43. Binnen de gemeentelijke organisatie moet samenwerking binnen de BOS-driehoek worden bevorderd. Beleidsschotten in de gemeentelijke organisatie moeten opgeheven worden.
- **Dit is de kern van hoofdstuk 5, speerpunt IV.**
44. De gemeentelijke uitgaven voor sport en bewegen moeten in de periode 2006-2010 worden verhoogd, zoveel mogelijk met het verwerven van subsidies. Leiden dient minstens net zo veel subsidies binnen te halen als vergelijkbare gemeenten.
- **Wij doen in hoofdstuk 6 een concreet voorstel voor verhoging van het sportbudget. De inzet is om van bestaande regelingen optimaal gebruik te maken. In hoofdstuk 5, speerpunt IV noemen wij met name de BOS-regeling, provinciale regelingen en andere stimuleringsregelingen.**
45. De gemeente moet een halfjaarlijks overleg initiëren waaraan alle bij de ontwikkeling en uitvoering van het Leidse sportbeleid betrokken organisaties kunnen deelnemen.[ook commerciële aanbieders in de stad]
- **Hiervoor doen we in hoofdstuk 5, speerpunt IV een concreet voorstel.**

46. De gemeente moet een regierol spelen bij de ontwikkeling van een regionale visie op sportinfrastructuur.
- **Onze intentie voor regionale afstemming en samenwerking is in hoofdstuk 5, speerpunt IV opgenomen. In regionaal verband is een Leidse regierol niet steeds op voorhand een kansrijke optie.**
47. De gemeente publiceert jaarlijks een overzicht van het sportactiviteitsaanbod, met speciale aandacht voor het aanbod voor ouderen en gehandicapten. Daarbij kan ook worden gedacht aan een presentatiedag waarbij de Leidse sportorganisaties zich eens per jaar aan de inwoners voorstellen.
- **Op de website van het Sportbedrijf en de jongerenwebsite www.overenuit.nl bieden we hiervoor concrete mogelijkheden. Aan de activiteiten voor ouderen en gehandicapten besteden we concrete aandacht. Zie hoofdstuk 5, speerpunten II en III.**
48. De gemeenteraad moet voor de behandeling van de concept-sportnota een compleet overzicht worden gepresenteerd van de huidige financiële kaders. [directe- en indirecte subsidiëring van sportorganisaties, tarieven, gebruik van accommodaties]
- **In de nota zit een totaaloverzicht van de beschikbare sportbudgetten. Naast de informatie in de programmabegroting en productenraming biedt dit een totaaloverzicht voor de Raad. Wat betreft het tarievenbeleid doen we in hoofdstuk 5, speerpunt II het voorstel aan te sluiten bij een onderzoek.**
49. De uitvoering van het nieuwe sportbeleid moet in een structureel overleg met de sportorganisaties en andere bij de sport betrokken organisaties vorm en inhoud krijgen.
- **Dit is een belangrijk onderdeel van hoofdstuk 5, speerpunt IV.**